

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

IZVJEŠTAJ

O RADU I STANJU
U UPRAVNIM OBLASTIMA
IZ NADLEŽNOSTI
MINISTARSTVA ODBRANE ZA

2017.

Podgorica, mart 2018. godine

S A D R Ž A J

REZIME	4
UVOD.....	14
1. REALIZACIJA AKTIVNOSTI IZ PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE I MINISTARSTVA ODBRANE	15
2. NORMATIVNA DJELATNOST.....	15
3. IMPLEMENTACIJA POLITIKE ODBRANE CRNE GORE.....	18
3.1. Proces pristupanja i integracije Crne Gore u NATO	18
3.2. Planiranje odbrane Crne Gore	19
3.2.1. Usklađivanje nacionalnog planiranja odbrane sa Procesom planiranja odbrane u NATO	19
3.2.2. Izrada novih strateških dokumenata Crne Gore	20
3.2.3. Plan odbrane Crne Gore	20
3.3. Međunarodna odbrambena saradnja	21
3.3.1. Bilateralna saradnja	21
3.3.2. Multilateralna saradnja.....	30
3.3.3. Realizacija međunarodnih sporazuma o kontroli naoružanja	32
4. RESURSI ODBRANE	34
4.1. LJUDSKI RESURSI.....	34
4.1.1. Organizacijske promjene	34
4.1.2. Upravljanje ljudskim resursima.....	35
4.2. MATERIJALNI RESURSI.....	43
4.2.1. Opremanje Vojske Crne Gore	43
4.2.2. Remont i održavanje.....	44
4.2.3. Rješavanje viškova naoružanja i vojne opreme	46
4.2.4. Zaštita i zdravlje na radu, zaštita od požara i zaštita životne sredine	47
4.2.5. Standardizacija i kodifikacija	49
4.2.6. Infrastruktura	50
4.2.7. Informaciono-komunikacioni sistemi.....	54
4.2.8. Nabavke roba i usluga	55
4.3. BUDŽET ZA ODBRANU	56
5. VOJSKA CRNE GORE	57
5.1. Organizaciona struktura Vojske	57
5.2. Učešće Vojske Crne Gore u međunarodnim misijama i operacijama	57
5.3. Angažovanje Vojske u podršci civilnim institucijama u kriznim situacijama	59

5.4. Obuka i vježbe Vojske Crne Gore.....	59
6. VOJNO - OBAVJEŠTAJNI, KONTRA OBAVJEŠTAJNI I BEZBJEDNOSNI POSLOVI....	62
7. UNUTRAŠNJA REVIZIJA	63
8. JAVNOST RADA	64
8.1. Saradnja sa medijima	64
8.2. Saradnja sa nevladinim organizacijama.....	67
9. OCJENA STANJA OBLASTI RADA MINISTARSTVA I VOJSKE.....	67
ZAKLJUČAK	70
POPIS SKRAĆENICA.....	72
PRILOZI.....	76

REZIME

REALIZACIJA AKTIVNOSTI IZ PROGRAMA RADA VLADE I MINISTARSTVA ODBRANE

Programom rada Vlade Crne Gore za 2017. godinu planirano je ukupno šest aktivnosti iz nadležnosti Ministarstva i to: u tematskom dijelu pet i u normativnom dijelu jedna aktivnost. Sve aktivnosti su realizovane u cjelosti.

Pored aktivnosti predviđenih Programom rada Vlade, Ministarstvo je u 2017. godini pripremio za razmatranje i utvrđivanje, usvajanje ili prihvatanje još 76 materijala i to: pet predloga zakona, četiri predloga uredbi, jedan predlog odluke, 18 informacija, 16 ugovora, jedan izvještaj, 15 platformi, 16 predloga i drugih materijala.

Program rada Ministarstva odbrane za 2017. godinu sadržao je 654 aktivnosti. Ukupno je realizovano 589 aktivnosti, ili 90 %. Dio aktivnosti (65) nije realizovan zbog otkazivanja istih od strane organizatora (43 aktivnosti) a dio je otkazan zbog nedostatka finansijskih sredstava (22 aktivnosti).

NORMATIVNA DJELATNOST

Ministarstvo odbrane je u toku 2017. godine pripremio sedam zakona: **Zakon o Vojsci Crne Gore** („Službeni list CG“ broj 51/17), **Zakon o potvrđivanju Sporazuma za uzajamnu zaštitu tajnosti izuma koji se odnose na odbranu i za koje se podnose prijave патената** („Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori“ broj 12/17), **Zakon o potvrđivanju NATO Sporazuma o saopštavanju tehničkih podataka u odbrambene svrhe** („Službeni list Crne Gore –Međunarodni ugovori“ broj 12/17), **Zakon o potvrđivanju protokola kojim se mijenja i dopunjava bezbjednosni dodatak Sporazumu između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o saradnji vezano za atomske podatke** („Službeni list Crne Gore –Međunarodni ugovori“ broj 12/17), **Zakon o potvrđivanju Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o bezbjednosti podataka** („Službeni list Crne Gore –Međunarodni ugovori“ broj 12/17), **Zakon o potvrđivanju Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o saradnji vezano za atomske podatke s Tajnim tehničkim dodatkom sporazumu između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o saradnji vezano za atomske podatke i Povjerljivim bezbjednosnim dodatkom Sporazumu između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o saradnji vezano za atomske podatke** („Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori“ broj 12/17), **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama i učešću pripadnika civilne zaštite, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu** („Službeni list Crne Gore", broj 34/17).

Na osnovu Zakona o odbrani, Zakona o državnim službenicima i namještenicima i Zakona o Vojsci Crne Gore pripremljene su dvije uredbе: **Uredba o izmjenama i dopunama uredbe o vojno diplomatskim predstavnicima** („Službeni list Crne Gore", broj 11/17) i **Uredba o zaradama i drugim primanjima vojno-diplomatskih predstavnika** („Službeni list Crne Gore", broj 11/17), koje je donijela Vlada Crne Gore. Na osnovu Zakona o Vojsci, odnosno Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, pripremljene su dvije odluke: **Odluka o organizacijsko-formacijskoj strukturi i veličini Vojske Crne Gore** i **Odluka o obrazovanju tima za pripremu predloga Plana kriznog komuniciranja Vlade Crne Gore**

("Službeni list CG", broj 17/17), koje je donijela Vlada Crne Gore. Na osnovu Zakona o Vojski Crne Gore pripremljeni su i donijeta tri pravilnika: **Pravilnik o visini novčane naknade vojnim obveznicima za vrijeme obuke** ("Službeni list CG", broj 11/17), **Pravilnik o izmjeni pravilnika o radnom vremenu U Vojski Crne Gore** ("Službeni list CG", broj 32/17), **Pravilnik o naknadama troškova lica u službi u Vojski Crne Gore** ("Službeni list CG", broj 7/17), a na osnovu Zakona o odbrani pripremljen je i donijet jedan pravilnik - **Pravilnik o inspeksijskom nadzoru u oblasti odbrane** ("Službeni list CG", broj 81/17).

U izvještajnom periodu Odjeljenje za normativnu djelatnost izradilo je mišljenje na: osam prijedloga i nacrtu zakona, jedno mišljenje na prijedlog uredbe i prijedlog pravilnika drugih organa i pet mišljenja na nacрте, odnosno prijedloge međunarodnih sporazuma.

Na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama, postupano je po osnovu 33 zahtjeva za slobodan pristup informacijama.

IMPLEMENTACIJA POLITIKE ODBRANE CRNE GORE

Prijem Crne Gore u članstvo NATO predstavlja najznačajniji strateški cilj koji je ostvaren tokom 2017. godine.

Nastavljen je proces vojne integracije Crne Gore u strukture NATO, u cilju ispunjavanja obaveza iz punopravnog članstva u Alijansi.

Sa prijemom u članstvo u NATO, Crna Gora je otpočela učešće u Procesu planiranja odbrane u NATO (NDPP) izradom odgovora na Upitnik NATO o odbrambenim sposobnostima Crne Gore. Pored navedenog, Crna Gora je od NATO krajem juna 2017. godine prihvatila prvi paket Ciljeva sposobnosti, čijom se implementacijom omogućava izvršavanje obaveza iz okvira članstva. Implementaciju NATO Ciljeva sposobnosti vrše Ministarstvo odbrane, Vojska Crne Gore, Ministarstvo vanjskih poslova i Ministarstvo unutrašnjih poslova.

Započeta je procedura potpisivanja Memoranduma o razumijevanju između Ministarstva odbrane i NATO organizacije za komunikacije i informacije - NCIO i Tehničkog sporazuma između Ministarstva odbrane i NATO agencije za komunikacije i informacije – NCIA, čija su potpisivanja planirana za I kvartal 2018. godine.

U decembru 2017. godine je započeta realizacija programa Povjerilačkog fonda za uništavanje viškova municije i naoružanja koji se nalaze na teritoriji Crne Gore.

Ministarstvo odbrane (u daljem tekstu: Ministarstvo) je, u skladu sa Sporazumom o tranzitnim aranžmanima za podršku mirovnim operacijama misije (KFOR) na Kosovu, tokom 2017. godine omogućilo više od 20 prelazaka preko teritorije Crne Gore. Ovim Crna Gora doprinosi podršci NATO snagama na Kosovu. Osim toga, ministar odbrane, mr Predrag Bošković, kao i načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore, general-pukovnik Ljubiša Jokić su se sastali sa komandantom KFOR, general majorom Đovanijem Fungom.

S obzirom na punopravno članstvo u NATO i brze promjene bezbjednosnog okruženja, Ministarstvo je u 2017. godini donijelo Plan ažuriranja i izrade novih strateških dokumenata.

Ministarstvo je u 2017. godini nastavilo pružanje stručne pomoći nosiocima odbrambenih priprema i time omogućilo da se izvrši inspekcija dostignutih odbrambenih priprema kod deset nosilaca odbrambenih priprema.

Ministarstvo je realizovalo sve obaveze predviđene Programom rada Vlade Crne Gore za 2017. godinu (u tematskom dijelu tri, u normativnom dijelu dvije aktivnosti).

Program rada Ministarstva odbrane za 2017. godinu sadržao je 654 aktivnosti od kojih je realizovano 589 aktivnosti, ili 90 %. 43 aktivnosti nijesu realizovane zbog otkazivanja istih od strane organizatora, a 22 su otkazane zbog nedostatka finansijskih sredstava.

Međunarodna odbrambena saradnja predstavljala je snažan instrument podrške unaprjeđenju odbrambenih sposobnosti, jačanja političkih odnosa sa ključnim strateškim partnerima, unaprjeđenja regionalne saradnje i razvoju dobrosusjedskih odnosa.

Najznačajniji partneri u bilateralnoj odbrambenoj saradnji u 2017. godini bili su: Savezna Republika Njemačka, Republika Austrija, Republika Albanija, Kraljevina Belgija, Bosna i Hercegovina, Republika Bugarska, Republika Estonija, Republika Grčka, Republika Francuska, Kraljevina Holandija, Republika Hrvatska, Republika Italija, Izrael, Japan, Kanada, NR Kina, Republika Kosovo, Republika Makedonija, Kraljevina Norveška, Republika Poljska, Rumunija, Sjedinjene Američke Države, Republika Slovenija, Republika Srbija, Republika Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske. U 2017. godini Ministarstvo je potpisalo 17 planova bilateralne saradnje, kao i devet sporazuma i memoranduma.

U sklopu multilateralne saradnje nastavljeno je sa aktivnostima u okviru SEDM inicijative.

Vlada Crne Gore je prihvatila Sporazum o Koordinacionom komitetu u okviru procesa saradnje ministarstava odbrane u Jugoistočnoj Evropi (koji je potpisan 21. oktobra 2009. godine u Sofiji).

Ministarstvo je i u 2017. godini podržalo rad Centra za bezbjednosnu saradnju - RACVIAC.

Partnerstvo u okviru A-5 inicijative doprinosi intenziviranju demokratskih, ekonomskih, bezbjednosnih i odbrambenih reformi, što jača stabilnost i podstiče progres cijelog regiona Zapadnog Balkana. U toku godine organizovana su dva sastanka političkih direktora Američko-jadranske povelje (A-5). Prvi sastanak političkih direktora ministarstava vanjskih poslova i ministarstava odbrane A-5 održan je 27. marta u Skoplju. Na sastanku A-5 na nivou ministara odbrane, koji je održan 01. decembra 2017. godine, učestvovao je generalni direktor mr Ivica Ivanović, a razmatran je uticaj bezbjednosnih izazova u regionu i date su smjernice za razvoj regionalne saradnje u 2018. godini.

Crna Gora je završila unutrašnje pravne procedure za stupanje na snagu Sporazuma o osnivanju Balkanske namjenske medicinske jedinice (BMTF - Balkan Medical Task Force).

Crna Gora je pristupila Inicijativi za odbrambenu saradnju (DECI) tokom sastanka načelnika generalštabova zemalja članica ove Inicijative, 05. decembra 2017. godine.

Prvi polugodišnji brifing vojnih atašea akreditovanih u Crnoj Gori nakon punopravnog članstva Crne Gore u NATO, održan je **05. jula 2017. godine**.

Težišne aktivnosti u realizaciji međunarodnih sporazuma o kontroli naoružanja u toku 2017. godine su se odnosile na sprovođenje obaveza iz „Bečkog dokumenta 2011“ (BD 2011) i Sporazuma o podregionalnoj kontroli naoružanja za mir u Bosni i Hercegovini (SPKN-Dayton).

RESURSI ODBRANE

Ljudski resursi

Vlada Crne Gore je 15. juna 2017. godine utvrdila Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva, kojim su sistematizovana radna mjesta za 249 izvršilaca, ne uključujući Generalštab Vojske Crne Gore i Odjeljenje za vojno-obavještajne i bezbjednosne poslove. U odnosu na prethodni, povećan je broj izvršilaca za 25.

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 28. septembra 2017. godine, donijela Odluku o organizacijsko-formacijskoj strukturi i veličini Vojske Crne Gore (u daljem tekstu: Vojska), kojom je utvrđena brojna veličina Vojske od 1950 formacijskih mjesta. U skladu sa ovom odlukom 12. decembra 2017. godine donesena je Formacija Vojske.

U Ministarstvu je tokom 2017. godine u radni odnos primljeno 27 državnih službenika, dok je u Vojsci primljeno 65 lica, od kojih su: devet oficira, dva podoficira, 52 vojnika po ugovoru i dva civilna lica. Na osnovu Programa stručnog usavršavanja državnih službenika i namještenika Uprave za kadrove za 2016/2017, obuke je pohađalo 80 državnih službenika i namještenika (u okviru programa British Council-a 17 državnih službenika, a u okviru Francuskog instituta osam državnih službenika)

U skladu sa Ciljem sposobnosti G-1200 težište je bilo na učenju engleskog jezika. Tokom 2017. godine realizovano je ukupno 26 kurseva engleskog jezika koje je pohađalo 182 lica iz jedinica Vojske.

PELT projekat je završen 31. marta 2017. godine, nakon tri godine uspješne realizacije. Cilj projekta koji se odnosio na razvoj održivog sistema i strukture nastave engleskog jezika u Vojsci i jačanje internih kapaciteta za kontinuiranu obuku iz engleskog jezika je ispunjen.

U okviru vojne bilateralne saradnje, obezbijedeno je usavršavanje i obuka vojnih lica na vojno obrazovnim ustanovama u inostranstvu.

Tokom 2017. godine, različite oblike usavršavanja u inostranstvu je pohađalo ili dalje pohađa 28 profesionalnih vojnih lica. Trenutno se na inostranim vojnim akademijama obrazuje 32 kadeta. Obučavana su i civilna lica.

U toku 2017. godine troje kadeta je završilo vojne akademije, nakon čega su primljeni u profesionalnu vojnu službu u početni čin oficira.

Procesi upravljanja kadrovima su unaprijeđeni uspostavljanjem kadrovske planiranja. Dobar napredak ostvaren u promovisanju službe u Vojsci u svojstvu vojnika po ugovoru, dok su slabiji rezultati kada su u pitanju kandidati za vojne akademije. Negativni parametri u strukturi vojnog kadra su neusklađenost strukture podoficira i vojnika po ugovoru, procenat podoficira je veći u odnosu na standarde, dok je procenat vojnika po ugovoru manji u odnosu na standarde. Kada su u pitanju oficiri, procenat nižih činova znatno je manji u odnosu na standarde, a procenat viših činova znatno veći. Nepovoljna je starosna struktura profesionalnih vojnih lica, posebno kategorije podoficira i vojnika po ugovoru.

Ugovorom između Ministarstva i Sindikata Vojske formirana je stambena zadruga „ODBRANA“, radi rješavanja stambenih potreba.

Materijalni resursi

U 2017. godini, težište opremanja bilo je usmjereno na opremanje deklariranih jedinica u skladu sa Dugoročnim planom razvoja odbrane, NATO ciljevima sposobnosti i razvoju kapaciteta na nacionalnom nivou.

Izvršen je kontrolno-tehnički pregled ubojnih sredstava na upotrebi i rezervama ubojnih sredstava jedinica Vojske. Konstatovano je ispravno stanje ubojnih sredstava.

Remont i održavanje sredstava naoružanja i vojne opreme izvršeni su planiranom dinamikom, u skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima.

U 2017. godini uništeno je ukupno 130,25 tona viškova ubojnih sredstava u okviru MONDEM program i NATO Fonda povjerenja.

U skladu sa Zaključcima Vlade Crne Gore, broj 03-9183 od 11. novembra 2010. godine i broj 07-291 od 23. februara 2017. godine, Ministarstvo odbrane je sprovelo dva postupka prodaje suvišnih plovniha objekata, opreme i rezervnih dijelova od plovniha objekata i radioničke opreme. Na prodaju je bilo ponuđeno 39 stavki plovniha objekata, opreme i rezervnih dijelova od plovniha objekata i radioničke opreme. Prodato je 10 stavki u vrijednosti od **49.056,86 €**.

U skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore broj 08-339 od 03. marta 2016. godine, Ministarstvo je sprovelo postupak prodaje viška pripadajućih rezervnih dijelova vazduhoplova, opreme i alata za njihovo održavanje. Prodato je 101 stavka u vrijednosti od 57.506,00 €.

U toku 2017. godine nije vršena prodaja naoružanja i ubojnih sredstava.

Sve aktivnosti i drugi radni procesi koji se odvijaju u Ministarstvu i Vojsci, organizovani su na način kojim se obezbjeđuje potreban nivo zaštite i zdravlja na radu svih zaposlenih.

Planiranje, organizovanje i sprovođenje svih vidova zaštite na radu su sastavni dio funkcionisanja i rukovođenja u Vojsci i Ministarstvu.

U 2017. godini zaštita od požara održana je na potrebnom nivou i pored malog broja izvršilaca u protiv-požarnim odjeljenjima i protiv-požarnim ekipama. Za unaprijeđenje protivpožarne bezbjednosti tokom godine su nabavljana najneophodnija sredstva i oprema.

S obzirom na važnost zaštite životne sredine na nacionalnom nivou, Ministarstvo i Vojska poseban značaj pridaju svim oblicima zaštite životne sredine. Identifikovane su sve materije u posjedu Ministarstva koje čine otpad visokog rizika, koje se pravilno čuvaju i ne predstavljaju potencijalnu opasnost po životnu sredinu.

Prema Planu standardizacije za 2017. godinu, u toku godine donijeta su 24 standarda odbrane.

Prijemom Crne Gore u NATO otpočele su aktivnosti integracije u NATO kodifikacioni sistem na najvišem nivou (ekvivalent Tier 2 nivo).

U okviru redovnih aktivnosti kodifikovano je ukupno 98 originalnih crnogorskih proizvoda, dodijeljeno ukupno 144 NCAGE sertifikata (NATO Commercial and Government Entity Code) softverom BULCOD.

Ministarstvo je u Privrednoj komori promovisalo benefite kodifikacije za crnogorsku privredu, što je rezultovalo povećanjem broja zahtjeva za NCAGE.

Realizacijom investicionih radova u vojnom krugu poboljšani su ukupni uslovi za funkcionisanje organizacionih jedinica Ministarstva i jedinica Vojske.

Najznačajnije aktivnosti koje su realizovane tokom 2017. godine bile su: adaptacija objekata u kasarnama na teritoriji Crne Gore, investicijom od 196.007 € (KN-21 u kasarni u Baru, KN-43 u skladištu Kapino Polje u Nikšiću, magacin M-3 u skladištu Brezovik u Nikšiću); rekonstrukcija objekta Medicinskog centra bezbjedonosnih snaga u Podgorici, investicija 115.000 €; adaptacija objekta KN-36 (ambulanta) na vojnom aerodromu Golubovcima i objekta KN-45 u skladištu Kapino Polje u Nikšiću, investicija je 69.500 €, a ukupno je u 2017. godine realizovano 65.972 €; rekonstrukcija dvije trafostanice na vojnom aerodromu u Golubovcima i jedne u kasarni u Baru, investicija 155.000 €; rekonstrukcija objekta vodotornja na vojnom aerodromu u Golubovcima, investicija je 170.000 €; rekonstrukcija objekta KN-25 na vojnom aerodromu u Golubovcima, investicija 25.000 €; adaptacija prostorija operativnog centra Generalštaba Vojske Crne Gore i Direkcije za zaštitu tajnih podataka u objektu Ministarstva, 75.550 €; rekonstrukcija objekta KN-43 na vojnom aerodromu u Golubovcima, investicija od 247.900 €; zamjena ograde oko dijela kasarne „13 jul“ u Nikšiću, investicija od 72.530 €; rekonstrukcija objekta KN-8 u kasarni „Breza“ u Kolašinu, investicija od 233.800 €; remont i servisiranje termotehničkih instalacija, investicija od 25.000 €; adaptacija prostorija u objektu Ministarstva, investicija od 101.950 €; adaptacija poslovnih prostorija Direkcije za infrastrukturu, investicija od 9.960 €; uređenje prostorija za obezbjeđenje uslova za priključenje Crne Gore na NATO zaštićeni IK mrežu i sistem NATINAMDS na vojnom aerodromu u Golubovcima i u objektu Ministarstva, investicija od 167.950 €; izrada Detaljnih urbanističkih planova za kasarnu u Danilovgradu i za vojni aerodrom u Golubovcima. Investicija od 55.000 €.

Ministarstvo raspolaže sa 95 lokacija sa oko 1400 objekata visokogradnje, sa pratećim instalacijama vodovoda, kanalizacije, rasvjete i trafostanica, 247 stanova, 75 garažnih mjesta, 37 poslovnih prostora i sa 71 podrumom.

Za funkcionisanje Ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore potrebno je 25 lokacija, a tačan broj i naziv lokacija će se odrediti Strategijskim pregleda odbrane, čija je izrada u toku, a njegovo donošenje je planirano za III kvartal 2018. godine.

U skladu sa zaključcima Vlade Crne Gore, 13 poslovnih prostora i bivših vojnih lokacija izdaje se u zakup.

Nakon prijema Crne Gore u NATO, pristupilo se finalizaciji već otpočetih zadataka u vezi sa stvaranjem preduslova za povezivanje Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore na NATO komunikacione sisteme, u cilju razmjene elektronskih podataka, u skladu sa NATO standardima.

Istovremeno sa razvojem IKS koji su potrebni za prenos NATO elektronskih podataka za potrebe Ministarstva i Vojske, otpočela je realizacija projekata za unapređenje zaštite, prenosa, čuvanja i obrade elektronskih podataka Ministarstva i Vojske.

BUDŽET ZA ODBRANU

Zakonom o budžetu za 2017. godinu za finansiranje Ministarstva odobrena su sredstva u ukupnom iznosu od **49.978.967,43 €**, (1,27% u odnosu na BDP za 2017. godinu), od čega su sredstva iz opštih prihoda u iznosu od 44.578.967,43 € i korišćenja prihoda u iznosu do 5.400.000,00 €.

Od planiranih 5.400.000,00 € iz opštih prihoda, Ministarstvo je ostvarilo **1.766.314,66 €**. Ova sredstva su utrošena u skladu sa Zakonom o budžetu, odnosno za realizaciju Ciljeva sposobnosti i opremanja Vojske u skladu sa NATO standardima.

Budžet za 2017. godinu obezbijedio je nastavak integracionih procesa, prijem, opremanje i modernizaciju jedinica Vojske i pozitivno uticao na poboljšanje standarda zaposlenih, kao i ostvarenje primarnog spoljnopolitičkog cilja – prijem Crne Gore u NATO.

NABAVKA ROBA I USLUGA

Planom javnih nabavki Ministarstva za 2017. godinu planirane su nabavke u iznosu od 10.514.459,00 €, od čega iz budžeta 8.474.459,00 €, a iz sopstvenih prihoda 2.040.000,00 €.

U skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama i Planom javnih nabavki za 2017. godinu, realizovan je 81 postupak javne nabavke. U skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama i Planom javnih nabavki za 2017. godinu, realizovan je 81 postupak javne nabavke. Predmetni postupci javnih nabavki sprovedeni su putem javnog nadmetanja: 42 postupka u otvorenom postupku, 18 na osnovu zaključenih okvirnih sporazuma, tri postupka ograničenim postupkom, 13 postupaka pregovaračkim postupkom sa prethodnim objavljivanjem poziva, 1 postupak pregovaračkim postupkom bez prethodnog objavljivanja poziva i četiri postupka šoping metodom. Takođe, sprovedeno je 58 postupaka neposrednim sporazumom i 43 postupka nabavke male vrijednosti.

VOJSKA CRNE GORE

Prema formaciji Vojska ima 1950 formacijskih mjesta: 298 oficira, 774 podoficira, 625 vojnika po ugovoru i 253 civilnih lica. Popuna na dan 31.12.2017. godine bila je 1769 lica, i to: 237 oficira, 740 podoficira, 549 vojnika po ugovoru i 243 civilna lica, što iznosi 91%.

Težište obučavanja u Vojsci, u 2017. godini, bilo je na:

- Osposobljavanju za učešće u međunarodnim misijama i operacijama;
- Osposobljavanju jedinica deklariranih za ocjenjivanje po NATO programu CREVAL;
- Osposobljavanju za pružanje podrške civilnim institucijama u kriznim situacijama;
- Osposobljavanju jedinica, za pružanje podrške policiji i drugim državnim organima u slučajevima ugrožavanja nacionalne bezbjednosti terorizmom;
- Učenju stranih jezika.

U toku 2017. godine na usavršavanju u inostranstvu bilo je 25 profesionalnih vojnika, dok su 142 pripadnika Vojske završila usavršavanje u Crnoj Gori, a 16 vojnih lica je učestvovalo na 16 međunarodnih vježbi u inostranstvu.

Dvije najznačajnije međunarodne vježbe za pripadnike Pješadijskog bataljona, bile su „**Saber Guardian**“ i „**Platinum Eagle**“.

Mornarica Vojske Crne Gore učestvovala je na simulacionoj vježbi „**Adrion CAX**“ u Republici Grčkoj i angažovanjem patrolnog broda P-34 na vježbi „**Adrion LIVEX**“

Vazduhoplovstvo Vojske Crne Gore je učestvovalo na vježbi „**Adriatic Strike**“, na vojnom aerodromu „Cerklje“ u Republici Sloveniji.

Pripadnici Čete vojne policije i Obavještajno-izviđačke čete, učestvovali su na združenoj vježbi specijalnih snaga oružanih snaga zemalja Balkana „**Carpathian Eagle**“ u Republici Rumuniji.

Na vježbi „**CWIX**“ pripadnici roda veze provjeravali su NATO procedure komuniciranja u multinacionalnom okruženju.

Tokom 2017. godine u Crnoj Gori su realizovane sljedeće vježbe Vojske: „**Odlučan odgovor 17**“, „**Zajednički izazov 17**“, „**CMX 2017**“ i „**Boka Bay 2017**“.

NATO štabna vježba „**Upravljanje kriznim situacijama**“ održana je od 04. do 11. oktobra 2017. godine, i Crna Gora je po prvi put učestvovala na istoj.

Tokom 2017. godine ukupno je 72 pripadnika Vojske bilo angažovano u četiri međunarodne misije i operacije:

- misiji "Resolute Support" u Avganistanu (tri kontingenta, 54 profesionalna vojnika),
- operaciji Evropske unije "ATALANTA" u vodama Indijskog okeana (12 profesionalnih vojnika),
- misiji "EUTM" u Maliju (dva profesionalna vojnika) i
- misiji "MINURSO" u Zapadnoj Sahari (četiri profesionalna vojnika).

U izvještajnom periodu nije bilo ugrožavanja života ni bezbjednosti pripadnika Vojske koji su učestvovali u navedenim misijama i operacijama.

U cilju podrške civilnim institucijama, Vojska Crne Gore je bila angažovana u zaštiti od požara u toku ljeta i prilikom obilnih sniježnih padavina početkom 2017. godine.

INSPEKCIJSKI NADZOR

Funkcija inspeksijskog nadzora je ostvarena u potpunosti i kvalitetno na osnovu Programa rada Ministarstva odbrane, Plana rada Odjeljenja za inspeksijski nadzor i Plana inspeksijskog nadzora za 2017. godinu, u skladu sa članom 56 Zakona o odbrani, Zakona o inspeksijskom nadzoru i drugim propisima koji regulišu inspeksijski nadzor u oblasti odbrane.

VOJNO-OBAVJEŠTAJNI, KONTRA OBAVJEŠTAJNI I BEZBJEDNOSNI POSLOVI

Na osnovu definisanih prioriteta, tokom 2017. godine, obavještajni poslovi su prvenstveno bili usmjereni na praćenje situacije u područjima obavještajne odgovornosti i obavještajnog interesa.

Osnovni zadaci Odjeljenja za vojno-obavještajne i bezbjednosne poslove u pogledu bezbjednosnih poslova su se odnosili na bezbjednost i zaštitu zaposlenih u Ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore, pripadnika Vojske Crne Gore angažovanih u međunarodnim misijama i operacijama, zaštitu objekata, materijalnih sredstava i vojne opreme, prostorija u kojima se čuvaju dokumenti označeni različitim stepenima tajnosti, kao i bezbjednost informacija.

UNUTRAŠNJA REVIZIJA

Planom unutrašnje revizije za 2017. godinu bilo je planirano šest postupaka unutrašnje revizije, od kojih su realizovana dva:

- 1) Revizija procesa obračuna i isplate zarada za lica u službi u Vojsci Crne Gore i
- 2) Revizija procesa evidentiranja upotrebe, održavanja i čuvanja imovine u Vazduhoplovstvu Vojske Crne Gore.

Nepopunjenost Organizacione jedinice Ministarstva u toku većeg dijela godine sa potrebnim kadrom - unutrašnjim revizorima, uticala je da se ne izvrše ostala četiri postupka unutrašnje revizije.

U septembru 2017. godine izvršena je popuna i osposobljavanje dva unutrašnja revizora, što će omogućiti izvršavanje većeg broja revizija u narednom periodu.

JAVNOST RADA

Služba za odnose sa javnošću Ministarstva odbrane afirmisala je rad i aktivnosti Ministarstva i Vojske stalnim izvještavanjem i ažuriranjem sajta Ministarstva i Vojske, te aktivnim prisustvom na društvenim mrežama.

Služba je, shodno Planu promotivnih aktivnosti na privlačenju kadrova za potrebe Vojske za 2017. godinu, realizovala brojne aktivnosti sa ciljem kreiranja pozitivnog odnosa u javnosti prema Ministarstvu i Vojsci. S tim u vezi, izrađen je novi spot Vojske sa namjerom da na efektan i savremen način crnogorskoj javnosti prikaže snagu i profesionalizam njenih pripadnika, kao i njihovu sposobnost u izvršavanju složenih zadataka. U cilju afirmacije vojnog poziva kod žena, objavljeno je i nekoliko reportaža o ženama u Vojsci.

Ministarstvo odbrane objavljuje dvomjesečni magazin „Partner“.

U 2017. godini nastavljena je sveobuhvatna saradnja sa nevladinim sektorom kroz organizovanje okruglih stolova, sastanaka i konsultacija i postupanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama. Krajem januara 2017. godine, Direktor za ljudske resurse je organizovao okrugli sto na temu „Izrada prijedloga projekata za mlade“, na kojem je učestvovalo 15 nevladinih organizacija.

Ocjena stanja oblasti rada Ministarstva i Vojske

Ministarstvo je realizovalo sve obaveze predviđene Programom rada Vlade za 2017. godinu i takođe je realizovalo 589 zadataka od 654 aktivnosti predviđene Programom rada Ministarstva odbrane.

Ministarstvo je izvršilo usklađivanje zakonske regulative, u cilju otklanjanja pravnih ograničenja za članstvo Crne Gore u NATO.

Prijem Crne Gore u NATO predstavlja ostvarenje jednog od strateških spoljnopolitičkih ciljeva Crne Gore. Saradnja sa NATO odvijala se kroz učešće u radu Sjevernoatlantskog savjeta i raznih komiteta, procesu planiranja odbrane, implementaciji NATO Ciljeva sposobnosti i učešću jedinica Vojske u NATO vođenoj misiji „Resolute Support“. Svi oblici saradnje sa NATO su tokom 2017. godine su uspješno izvršeni.

Crna Gora je ostvarila bilateralnu odbrambenu saradnju sa 26 država, a bila je aktivna i u radu regionalnih bezbjednosnih inicijativa. Na taj način Crna Gora je pružila svoj doprinos razvoju povjerenja i stabilizaciji regiona.

Procesi upravljanja kadrovima su unaprijeđeni uspostavljanjem kadrovskog planiranja. Dobar napredak ostvaren u promovisanju službe u Vojsci u svojstvu vojnika po ugovoru, dok su slabiji rezultati kada su u pitanju kandidati za vojne akademije.

Tokom 2017. godine izvršena je nabavka značajne nove, kao i rješavanje viška vojne opreme. U narednom periodu nastaviće se opremanje i modernizacija jedinica Vojske, a prioriteti će biti nabavka lakih oklopnih vozila za potrebe deklarisanih jedinica, helikoptera i terenskih uniformi.

Budžet za odbranu u 2017. godini obezbijedio je nastavak integracionih procesa, razvoj Vojske i izvršavanje njenih misija, poboljšanje standarda zaposlenih, kao i ostvarenje jednog od strateških spoljnopolitičkih ciljeva – prijem Crne Gore u NATO.

Vojska je u 2017. godini obezbijedila potreban nivo sposobnosti za uspješno izvođenje dodijeljenih misija i zadataka. Bez obzira na napredak u razvoju sposobnosti, postoje izazovi koji negativno utiču na spremnost Vojske, kao što su nedostatak oklopnih borbenih vozila za pješadijske jedinice i nedostatak vojnih poligona za izvođenje vježbi taktičkih jedinica i gađanja sa oruđima većeg kalibra.

U potpunosti i kvalitetno je ostvarena funkcija inspeksijskog nadzora i unutrašnje kontrole. Izvršene su inspekcije borbene gotovosti, inspeksijski nadzor odbrambenih priprema i inspeksijski nadzor stanja zaštite na radu, zaštite životne sredine i zaštite od požara u svim skladištima ubojnih sredstava Vojske. Kod kontrolisanih jedinica nije utvrđeno odstupanje borbene gotovosti od potrebnog stepena za uspješno izvršavanje namjenskih zadataka.

Novim izmjenama i dopunama Zakona o odbrani bliže je definisan rad na polju obavještajnih, kontraobavještajnih i bezbjednosnih poslova. Unaprijeđen je segment IT u Odjeljenju za vojno-obavještajne i bezbjednosne poslove.

Unutrašnja revizija, zbog nepopunjenosti radnih mjesta, nije realizovala u cjelosti planirane postupke revizije. Međutim, u septembru 2017. godine popunjena su sva sistematizovana radna mjesta unutrašnjih revizora, što će dalje omogućiti vršenje većeg broja unutrašnjih revizija u narednom periodu.

Služba za odnose sa javnošću je intenzivirala svoje aktivnosti u cilju afirmacije rada Ministarstva, Vojske i evroatlantskih integracija.

UVOD

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima iz nadležnosti Ministarstva odbrane za 2017. godinu sadrži deset poglavlja, u kojima su dati: podaci o realizaciji aktivnosti Ministarstva iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2017. godinu i Programa rada Ministarstva odbrane za 2017. godinu; pregled zakonskih i podzakonskih akata koje je Ministarstvo pripremilo, radi zaokruživanja pravnog okvira potrebnog za prijem Crne Gore u NATO i ostvarenje ustavne uloge Vojske; najvažniji segmenti politike odbrane i planiranja odbrane, proces pristupanja i integracije u NATO kao i dio koji se odnosi na aspekte međunarodne odbrambene saradnje; podaci o ljudskim, materijalnim i finansijskim kapacitetima Ministarstva; organizaciona struktura i pregled najvažnijih aktivnosti Vojske; podaci o inspekcijskom nadzoru, izvršenom u oblastima izgrađivanja borbene gotovosti, zaštite na radu, zaštite od požara i zaštite životne sredine; informacije o vojno-bezbjednosnim i kontra-obavještajnim poslovima; podaci o unutrašnjoj reviziji; podaci o javnosti rada Ministarstva i ocjena stanja u oblastima iz nadležnosti Ministarstva odbrane u 2017. godini i prioritetne aktivnosti za 2018. godinu.

Ministarstvo je, u cilju nastavka izgradnje sistema odbrane i definisanim prioritetima za 2017. godinu, postavilo sljedeće ciljeve:

- Realizacija aktivnosti vezanih za prijem Crne Gore u punopravno članstvo u NATO;
- Izgradnja odbrambenih sposobnosti, potrebnih za preuzimanje obaveza iz okvira punopravnog članstva u NATO;
- Unaprjeđenje bilateralne i multilateralne odbrambene saradnje;
- Priprema i učešće jedinica u međunarodnim misijama i operacijama;
- Harmonizacija nacionalnog planiranja odbrane sa procesom planiranja odbrane u NATO;
- Implementacija Plana vojne integracije Crne Gore u NATO;
- Dostizanje spremnosti Vojske za izvršavanje odbrambenih misija;
- Osposobljavanje deklariranih snaga za učešće u operacijama NATO;
- Obuka i usavršavanje kadra;
- Izgradnja i jačanje obavještajno-bezbjednosnih kapaciteta;
- Jačanje inspekcijskog nadzora i unutrašnje kontrole;
- Unaprjeđenje standarda pripadnika Ministarstva i Vojske;
- Opremanja i modernizacije Vojske, u skladu sa potrebama i NATO Ciljevima sposobnosti;
- Izgradnja infrastrukture za potrebe Ministarstva i Vojske;
- Usvajanje standarda odbrane i razvoj interoperabilnosti sa snagama NATO;
- Rješavanje viškova naoružanja i vojne opreme i
- Unaprjeđenje saradnje sa medijima i nevladinim organizacijama.

1. REALIZACIJA AKTIVNOSTI IZ PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE I MINISTARSTVA ODBRANE

Programom rada Vlade Crne Gore za 2017. godinu za Ministarstvo odbrane je planirano pet obaveza i to, u tematskom dijelu tri aktivnosti, a u normativnom dijelu dvije aktivnosti. Sve aktivnosti su realizovane u cjelosti.

Program rada Ministarstva odbrane za 2017. godinu sadržao je 654 aktivnosti. Ukupno je realizovano 589 aktivnosti, ili 90 %. Dio aktivnosti nije realizovan zbog otkazivanja istih od strane organizatora (43 aktivnosti) a dio je otkazan zbog nedostatka finansijskih sredstava (22 aktivnosti).

2. NORMATIVNA DJELATNOST

U toku 2017. godine Ministarstvo je pripremilo sedam zakona, koje je donijela Skupština Crne Gore.

Na osnovu Zakona o odbrani, Zakona o državnim službenicima i namještenicima i Zakona o Vojsci Crne Gore pripremljene su dvije uredbe, koje je donijela Vlada Crne Gore.

Na osnovu Zakona o Vojsci, odnosno Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, pripremljene su dvije odluke, koje je donijela Vlada Crne Gore.

Na osnovu Zakona o Vojsci Crne Gore pripremljeni su i donijeta tri pravilnika, a na osnovu Zakona o odbrani pripremljen je i donijet jedan pravilnik.

U izvještajnom periodu Odjeljenje za normativnu djelatnost izradilo je mišljenje na: osam prijedloga i nacrtu zakona, jedan prijedlog uredbe i jedan prijedlog pravilnika drugih organa i pet mišljenja na nacрте, odnosno prijedloge međunarodnih sporazuma.

Na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama, postupano je po osnovu 33 zahtjeva za slobodan pristup informacijama.

Pregled zakona i propisa donijetih na osnovu zakona kao i mišljenja datih na zakone, sporazume, memorandume i ugovore dat je u sljedećoj tabeli.

I Zakoni	
1.	Zakon o Vojsci Crne Gore („Službeni list CG“ broj 51/17)
2.	Zakon o potvrđivanju Sporazuma za uzajamnu zaštitu tajnosti izuma koji se odnose na odbranu i za koje se podnose prijave патената („Službeni list Crne Gore – Međunarodni ugovori“ broj 12/17)
3.	Zakon o potvrđivanju NATO Sporazuma o saopštavanju tehničkih podataka u odbrambene svrhe („Službeni list Crne Gore –Međunarodni ugovori“ broj 12/17)
4.	Zakon o potvrđivanju protokola kojim se mijenja i dopunjava bezbjednosni dodatak Sporazumu između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o saradnji vezano za atomske podatke („Službeni list Crne Gore –Međunarodni ugovori“ broj 12/17)
5.	Zakon o potvrđivanju Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o bezbjednosti podataka („Službeni list Crne Gore –Međunarodni ugovori“ broj 12/17)

6.	Zakon o potvrđivanju Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o saradnji vezano za atomske podatke s Tajnim tehničkim dodatkom sporazumu između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o saradnji vezano za atomske podatke i Povjerljivim bezbednosnim dodatkom Sporazumu između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o saradnji vezano za atomske podatke („Službeni list Crne Gore –Međunarodni ugovori“ broj 12/17)
7.	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama i učešću pripadnika civilne zaštite, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu ("Službeni list Crne Gore", broj 34/17)
II Propisi na osnovu zakona o Vojski Crne Gore iz nadležnosti Vlade Crne Gore (Uredbe)	
1.	Uredba o izmjenama i dopunama uredbe o vojno diplomatskim predstavnicima ("Službeni list Crne Gore", broj 11/17)
2.	Uredba o zaradama i drugim primanjima vojno-diplomatskih predstavnika ("Službeni list Crne Gore", broj 11/17)
III Propisi na osnovu Zakona o Vojski Crne Gore iz nadležnosti Vlade Crne Gore (Odluke)	
1.	Odluka o organizacijsko-formacijskoj strukturi i veličini Vojske Crne Gore
2.	Odluka o obrazovanju tima za pripremu predloga Plana kriznog komuniciranja Vlade Crne Gore ("Službeni list CG", broj 17/17)
IV Propisi na osnovu Zakona o Vojski Crne Gore iz nadležnosti Ministarstva (Pravilnici)	
1.	Pravilnik o visini novčane naknade vojnim obveznicima za vrijeme obuke ("Službeni list CG", broj 11/17)
2.	Pravilnik o izmjeni pravilnika o radnom vremenu u Vojski Crne Gore ("Službeni list CG", broj 32/17)
3.	Pravilnik o naknadama troškova lica u službi u Vojski Crne Gore ("Službeni list CG", broj 7/17)
4.	Pravilnik o inspekcijskom nadzoru u oblasti odbrane ("Službeni list CG", broj 81/17)
V Mišljenja na sporazume (memorandume), zakone i podzakonske akte	
1.	Prijedlog zakona o potvrđivanju Amandmana na Stokholmsku konvenciju o dugotrajnim organskim zagađujućim supstancama
2.	Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama obavještajno bezbjednosnog sektora Crne Gore
3.	Nacrt zakona o zaštitniku imovinsko-pravnih interesa Crne Gore
4.	Prijedlog zakona o vanjskim poslovima
5.	Nacrt zakona o međunarodnoj razvojnoj saradnji i upućivanju međunarodne humanitarne pomoći
6.	Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju
7.	Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama
8.	Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o administrativnim taksama
9.	Prijedlog uredbe o načinu održavanja reda u lukama

10.	Prijedlog pravilnika o načinu upravljanja vazдушnim prostorom, strukturama vazdušnog i uslovima upravljanja vazdušnim prostorom
11.	Nacrt sporazuma za obuku specijalnih snaga
12.	Prijedlog Sporazuma o obrazovanju kadeta na Hrvatskom vojnom učilištu „Dr Franjo Tuđman“ za studijsku 2017/2018. godinu
13.	Nacrt memoranduma o saradnji u oblasti atomsko-biološko-hemijske odbrane između Ministarstva odbrane republike Srbije i Ministrstva odbrane Crne Gore
14.	Aneks protokola o saradnji između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministrstva odbrane Republike Makedonije u oblasti vojne obuke za obrazovanje kadeta Crne Gore na Vojnoj akademiji „General Mihailo Apostolski“
15.	Nacrt tehničkog aranžmana u vezi sa multinacionalnom taktičkom vježbom „Balkanski odgovor 2018“

Tabela 1. Pregled donijetih zakona, propisa na osnovu zakona i mišljenja na sporazume (memorandume), zakone i podzakonske akte

U toku 2017. godine, zaposleni u Odjeljenju za normativnu djelatnost učestvovali su u radu Radne grupe za izgradnju integriteta u Ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore i Radnom timu za vojnu integraciju Crne Gore u NATO.

3. IMPLEMENTACIJA POLITIKE ODBRANE CRNE GORE

3.1. Proces pristupanja i integracije Crne Gore u NATO

Prijem Crne Gore u punopravno članstvo u NATO, 05. juna 2017. godine, predstavlja najznačajniji strateški cilj koji je ostvaren tokom 2017. godine.

Kroz rad NATO Radne grupe za pristupanje i integraciju (Accession Integration Working Group - AIWG) nastavljen je proces vojne integracije Crne Gore u strukture NATO.

Crna Gora je po prvi put učestvovala na NATO simulacionoj vježbi „CMX 17“ za upravljanje krizama od 04. do 12. oktobra, što je bila prilika za provjeru usklađenosti Plana odbrane Crne Gore sa sistemom NATO za upravljanje krizama.

Slika 1. Prijem povodom članstva u NATO u Vili Gorica

Skupština Crne Gore je, u novembru 2017. godine, donijela Zakone o potvrđivanju NATO sporazuma, preciziranih u tabeli u poglavlju *Normativna djelatnost*, čime je zaokružen proces harmonizacije nacionalnog pravnog okvira sa pravnom tekovinom NATO.

Članstvo u NATO je Crnoj Gori omogućilo korišćenje savezničkih resursa za zaštitu vazdušnog prostora (Air Policing). U tom cilju, na zahtjev Crne Gore, Sjevernoatlantski savjet je donio odluku da misiju zaštite vazdušnog prostora naše države obavljaju Republika Grčka i Republika Italija, sa kojima će biti potpisani bilateralni sporazumi. Takođe, započeto je i usaglašavanje Ugovora sa SMATSA-om, kojim će biti definisane obaveze i nadležnosti ove agencije po pitanju zaštite vazdušnog prostora Crne Gore, kao i usaglašavanje bilateralnih sporazuma o prekograničnim operacijama sa Republikom Albanijom i Republikom Hrvatskom.

U cilju povezivanja i integracija nacionalnog komunikaciono-informacionog sistema (CIS) u NATO CIS, započeta je procedura za potpisivanje Memoranduma o razumijevanju između Ministarstva odbrane i NATO organizacije za komunikacije i informacije - NCIO i Tehničkog sporazuma između Ministarstva odbrane i NATO agencije za komunikacije i informacije - NCIA. Potpisivanje je planirano za I kvartal 2018. godine.

U decembru 2017. godine je započeta realizacija programa Povjeralčkog fonda za uništavanje viškova municije i naoružanja koji se nalaze na teritoriji Crne Gore.

U okviru političke saradnje sa NATO ministar odbrane, mr Predrag Bošković, prisustvovao je na mini samitu NATO, 25.05.2017. godine u Briselu. Ministar odbrane učestvovao je i na redovnim sastancima Sjevernoatlantskog savjeta na nivou ministara odbrane u Briselu (15-16. februar, 29. jun i 08-09. novembar). Pored navedenog, ministar odbrane sastao se u Podgorici sa vrhovnim komandantom savezničkih snaga za Evropu (SACEUR), generalom Kertisom Skaparotijem (jul 2017.) i komandanticom NATO Komande združenih snaga u Napulju (JFC), admiralicom Mišel Hauard (11. april), dok se načelnik Generalštaba VCG sastao sa zamjenikom Vrhovnog komandanta savezničkih snaga za Evropu (DSACEUR), generalom Ser Džeјmsom Everardom (05. maj).

Generalni direktor za politiku odbrane je učestvovao na sastancima NATO političkih direktora, (dr Ivan Mašulović, 03. februara i mr Ivica Ivanović, 25. aprila).

Ministar odbrane je uzeo učešće na konferenciji “Evropska odbrambena unija-između potrebe i mogućnosti”, koja je održana u Dubrovniku od 22-23. juna 2017. godine.

Ministarstvo odbrane bilo je domaćin posjete NATO odbrambenog koledža iz Rima (19-21. jun). Tom prilikom se državni sekretar Slobodan Filipović sastao sa dekanom Koledža, generalom u penziji Františekom Mičankom.

U saradnji sa pravnim ekspertima iz sjedišta NATO u Briselu, Savezničke komande za operacije i Savezničke komande za transformaciju, Ministarstvo odbrane je organizovalo radionicu na temu „Implementacija NATO Sporazuma o statusu snaga SOFA (eng. Status of Forces Agreement-SOFA) i Pariškog protokola“ (12. april).

Ministarstvo je, u skladu sa Sporazumom o tranzitnim aranžmanima za podršku mirovnim operacijama, kontakt institucija za sve aktivnosti NATO misije na Kosovu (KFOR) u Crnoj Gori. Tokom 2017. godine realizovano je više od 20 prelazaka, čime Crna Gora doprinosi podršci NATO snagama na Kosovu. Pored toga, ministar odbrane, mr Predrag Bošković, se sastao sa komandantom KFOR, general majorom Đovanijem Fungom (10. februar 2017. godine). Na navedenom sastanku definisane su mjere koje će biti preduzete po pitanju regulisanja rute u slučaju eventualne migrantske krize, kao i istaknuta važnost misije koju NATO snage sprovode na Kosovu. Načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore, general pukovnik Ljubiša Jokić, sastao se sa komandantom KFOR, general majorom Đovanijem Fungom u Prištini (09. jun 2017. godine).

Na planu jačanja veza i komunikacije sa Alijansom, brojčano je povećan odbrambeno-vojni dio **Stalne misije Crne Gore pri NATO**, dok je u NATO komandu za operacije (ACO) u Monsu, upućen Nacionalni vojni predstavnik, kao i jedan podoficir.

3.2. Planiranje odbrane Crne Gore

3.2.1. Usklađivanje nacionalnog planiranja odbrane sa Procesom planiranja odbrane u NATO

Crna Gora, kao punopravna članica NATO, otpočela je harmonizaciju nacionalnog planiranja odbrane sa Procesom planiranja odbrane koji se vrši u NATO (NATO Defence Planning Process - NDPP). Crna Gora je u januaru 2017. godine, u Podgorici, održala prve konsultacije sa delegacijom NATO, tokom kojih je predstavljeno pet koraka Procesu planiranja odbrane u NATO (NDPP): 1) političke smjernice NATO, 2) definisanje zahtjeva za sposobnostima, 3) dostavljanje paketa Ciljeva sposobnosti članicama NATO, 4) pružanje pomoći članicama u implementaciji Ciljeva sposobnosti i 5) pregled rezultata.

U proljeće 2017. godine Crna Gora je uspješno završila učešće u Procesu planiranja i revizije (Planning and Review Process - PARP). Takođe, Crna Gora je tokom 2017. godine uspješno implementirala deseti Individualni program za partnerstvo i saradnju (IPCP) sa NATO.

Crnoj Gori je dodijeljen prvi paket NATO Ciljeva sposobnosti krajem juna 2017. godine, koji sadrži kvantitativni i kvalitativni dio. Kvantitativnim dijelom su određene vrste i nivoi vojnih

jedinica za učešće u operacijama NATO, dok su u kvalitativnom dijelu razrađene sposobnosti koje te jedinice trebaju da dostignu.

U maju 2017. godine, u okviru petog koraka Procesa planiranja odbrane u NATO, Crna Gora je dobila Upitnik NATO o odbrambenim sposobnostima, koji sadrži ukupno 250 pitanja. Odgovori na Upitnik, u čijoj su izradi pored Ministarstva odbrane i Vojske učestvovali i Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvo javne uprave, Ministarstvo zdravlja i Direkcija za zaštitu tajnih podataka, blagovremeno su dostavljeni u sjedište NATO.

Na osnovu odgovora Crne Gore na Upitnik, NATO je izradio nacrt analize odbrambenih sposobnosti Crne Gore, koju je dostavio Crnoj Gori sredinom decembra 2017. godine. Analizom odbrambenih sposobnosti NATO provjerava da li su članice dostigle nivo potrebnih sposobnosti, radi realizacije političkih ciljeva i nivoa ambicija koji su definisani u Političkim smjernicama NATO.

3.2.2. Izrada novih strateških dokumenata Crne Gore

S obzirom na prijem Crne Gore u punopravno članstvo NATO, veliku brzinu promjena bezbjednosnog okruženja, te rokove za donošenje pojedinih strateških dokumenata, planirana je izrada i ažuriranje svih strateških dokumenata. Programom rada Vlade Crne Gore za 2018. godinu predviđena je izrada Strategije nacionalne bezbjednosti i Strategijskog pregleda odbrane Crne Gore, do kraja trećeg kvartala 2018. godine, a izrada Dugoročnog plana razvoja odbrane do kraja četvrtog kvartala 2018. godine.

Na osnovu smjernica za razvoj odbrane koje će biti definisane Strategijskim pregledom odbrane, pristupiće se izradi Dugoročnog plana razvoja odbrane, koji treba da bude donesen do kraja trećeg kvartala 2018. godine.

Izrada nove Strategije odbrane Crne Gore predviđena je do kraja prvog kvartala 2019. godine.

3.2.3. Plan odbrane Crne Gore

Ministarstvo odbrane je u 2017. godini nastavilo pružanje stručne pomoći nosiocima odbrambenih priprema i time omogućilo da se izvrši inspekcija dostignutih odbrambenih priprema sljedećih nosilaca odbrambenih priprema: opština Tivat, opština Ulcinj, Ministarstvo prosvjete, opština Kolašin, preduzeća "Tara group Mojkovac", Rudnik mrkog uglja Berane, opštine Rožaje, opštine Berane, Prijestonica Cetinje i opštine Danilovgrad.

Plan odbrane Crne Gore biće ažuriran u skladu sa NATO sistemom za krizno upravljanje, potrebom implementacije osnovnih zahtjeva za razvoj civilne spremnosti¹ i implementacijom Akcionog plana Vlade Crne Gore za unaprjeđenje mjera kriznog upravljanja, koji je donijela Vlada Crne Gore u novembru 2017. godine.

¹ NATO je na Samitu u Varšavi 2016. godine usvojio sedam osnovnih zahtjeva za razvoj civilne spremnosti u cilju povećanja efikasnosti izvođenja vojnih operacija NATO: obezbjeđenje nastavka rada državne uprave za vrijeme kriznih situacija, energetske rezerve, regulisanje nekontrolisanog kretanja stanovništva, bezbjednost hrane i vode, zbrinjavanje masovnih žrtava, telekomunikacije i sajber bezbjednost i transportni sistem.

3.3. Međunarodna odbrambena saradnja

Ostvarenjem najvažnijeg spoljnopolitičkog cilja u 2017. godini, pristupanjem Crne Gore Sjevernoatlantskom savezu, nastavljena je kontinuirana saradnja kako sa zemljama regiona tako i sa članicama NATO Alijanse. Međunarodna odbrambena saradnja predstavljala je snažan instrument podrške unaprjeđenja odbrambenih sposobnosti, jačanja političkih odnosa sa ključnim strateškim partnerima, unaprjeđenja regionalne saradnje, razvoja dobrosusjedskih odnosa, i pronalaženja zajedničkih rješenja u cilju adekvatnog reagovanja na izazove, rizike i prijetnje po bezbjednost.

Međunarodna saradnja uključuje aktivnosti bilateralne, multilateralne i regionalne saradnje, aktivnosti u okviru mreže vojno-diplomatskog predstavljanja (VDP) i vojnog predstavljanja Crne Gore, aktivnosti učešća u radu međunarodnih i multinacionalnih bezbjednosnih i odbrambenih struktura kao i aktivnosti implementacije obaveza koje proističu iz međunarodnih ugovora, sporazuma, konvencija i rezolucija kojih je Crna Gora potpisnica.

3.3.1. Bilateralna saradnja

Najznačajniji partneri u bilateralnoj odbrambenoj saradnji u 2017. godini bili su: Savezna Republika Njemačka, Republika Austrija, Republika Albanija, Kraljevina Belgija, Bosna i Hercegovina, Republika Bugarska, Republika Estonija, Republika Grčka, Republika Francuska, Kraljevina Holandija, Republika Hrvatska, Republika Italija, Izrael, Japan, Kanada, NR Kina, Republika Kosovo, Republika Makedonija, Kraljevina Norveška, Republika Poljska, Rumunija, Sjedinjene Američke Države, Republika Slovenija, Republika Srbija, Republika Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske.

Sporazumi i memorandumi potpisani u 2017. godini su:

- Sporazum o osnivanju Balkanske namjenske medicinske jedinice (BMTF-Balkan Medical Task Force).
- Sporazum i Mandantni sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore i Savezne Republike Njemačke, o donaciji Savezne Republike Njemačke šest lako oklopnih vozila Vojsci Crne Gore, potpisan u septembru 2017. godine.
- Sporazum o koordinacionom komitetu u okviru procesa saradnje ministarstava odbrane u Jugoistočnoj Evropi (SEDM-CC).
- Tehnički Sporazum između Ministarstava odbrane Crne Gore i Republike Francuske u vezi sa obezbjeđivanjem logističke podrške crnogorskom vojnom osoblju koje učestvuje u operaciji Evropske unije EU NAVFOR-ATALANTA.
- Tehnički Sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore, Ministarstva odbrane i sporta Republike Austrije i Ministarstva odbrane Republike Makedonije u vezi održavanja međunarodne vojne vježbe „Zajednički izazov 2017“, („Common Challenge 2017“).
- Sporazum o saradnji u oblasti odbrambene industrije između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske.
- Sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Hrvatske o školovanju kadeta Ministarstva odbrane Crne Gore na dodiplomskim studijama „Vojno vođenje i upravljanje“ i „Vojno inženjerstvo“ Univerziteta u Zagrebu, kojim su regulisane međunarodne obaveze i definisani uslovi za školovanje kadeta Ministarstva odbrane Crne Gore u Republici Hrvatskoj.

- Memorandum o razumijevanju između Ministarstva odbrane Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske i Ministarstva odbrane Crne Gore o unaprjeđenju bilateralne vojne i saradnje u okviru sektora bezbjednosti.
- Memorandum o razumijevanju u vezi sa sklapanjem poslova između Vlade Crne Gore i Vlade Kanade, koje se tiču nabavke vojne i odbrambene opreme, obuke i usluga.

U 2017. godini Ministarstvo odbrane Crne Gore potpisalo je **17 Planova bilateralne saradnje**: Republika Austrija, Republika Albanija, Bosna i Hercegovina, Republika Bugarska, Republika Francuska, Republika Grčka, Republika Hrvatska, Kraljevina Holandija, Republika Italija, Republika Makedonija, Kraljevina Norveška, SR Njemačka, Poljska, Republika Slovenija, Republika Srbija, Republika Turska, Velika Britanija.

Bilateralne konsultacije u 2017. godini održane su sa: Republikom Makedonijom, Republikom Srbijom, Republikom Grčkom, SR Njemačkom, Kraljevinom Norveškom, Izraelom, Sjedinjenim Američkim Državama, Republikom Francuskom, Republikom Austrijom i Republikom Slovenijom.

Republika Albanija

Plan bilateralne saradnje sa Republikom Albanijom potpisan je 22. februara 2017. godine i sadržao je devet aktivnosti, sa težištem na saradnji vazduhoplovstava, oblastima školovanja i obuke, posebno u domenu obuke planinskih jedinica. Potvrdu veoma dobrih odnosa Crne Gore i Albanije predstavlja i zvanična posjeta ministra odbrane Crne Gore mr Predraga Boškovića Tirani, 21. marta 2017. godine, kao i susreti sa bivšom ministarkom odbrane, Mimi Kodeli i potpredsjednikom Vlade Albanije Nikom Pelešijem.

Republika Austrija

Najznačajnije aktivnosti u okviru saradnje sa Republikom Austrijom u 2017. godini bile su: zajedničke obuke i vježbe u sklopu projekta Regionalnog centra za obuku planinskog ratovanja u Crnoj Gori, Zajednička bezbjednosna i odbrambena politika EU (CSDP), školovanje crnogorskih kadeta na Vojnoj akademiji u Beču, uspostavljanje vojnog muzeja u Crnoj Gori, kursevi njemačkog jezika, kao i saradnja u oblasti kodifikacije i logistike. Plan bilateralne saradnje za 2017. godinu potpisan je 16. decembra 2016. godine.

Potpisan je **Tehnički Sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore, Ministarstva odbrane i sporta Republike Austrije i Ministarstva odbrane Republike Makedonije u vezi izvođenja međunarodne vojne vježbe „Zajednički izazov 2017“ (“Common Challenge 2017”)**.

Potvrdu dobrih odnosa dva ministarstva pokazuju i realizovani sastanci i posjete na najvišem nivou: učešće ministra odbrane mr Predraga Boškovića na Sastanku ministara odbrane i unutrašnjih poslova u okviru inicijative Odbrambena saradnja zemalja Srednje Evrope (CEDC) i Salzburškog foruma 08. februara 2017. godine, Bilateralne konsultacije na nivou političkih direktora, 27. jula 2017. godine, na kojoj su učestvovali generalni direktor Direktorata za politiku odbrane mr Ivica Ivanović i državni sekretar Slobodan Filipović.

Kraljevina Belgija

Krajem novembra 2017. godine vojni izaslanik Kraljevine Belgije puk Iv Kuvelije je boravio u nastupnoj posjeti Ministarstvu odbrane i Generalštabu Vojske Crne Gore, kada se na odvojenim sastancima susreo sa generalnim direktorom Direktorata za politiku odbrane, mr Ivicom Ivanovićem i načelnikom Generalštaba VCG, brigadnim generalom Ilijom Dakovićem i tom prilikom razmotreni su modaliteti intenziviranja odbrambene saradnje između Crne Gore i Kraljevine Belgije.

Bosna i Hercegovina

Plan bilateralne saradnje sa Bosnom i Hercegovinom za 2017. godinu, potpisan je 08. maja 2017. godine. Težište saradnje bilo je na obuci pripadnika Vojske Crne Gore u oblasti inženjerskih jedinica i osposobljavanju specijalista za uklanjanje neeksploziviranih sredstava (EOD), testiranju pripadnika Ministarstva i Vojske u znanju engleskog jezika po testu STANAG 6001, saradnju u oblasti vojno-obavještajnih poslova, finansijskog poslovanja, ljudskih resursa i saradnju sa PSOTC Centrom (Centar za operacije podrške miru) u Butmiru. Intenzivnost saradnje dvije zemlje pokazuju i sastanci na ministarskom nivou, 14. februara 2017. kada je ministarka odbrane Bosne i Hercegovine Marina Pendeš boravila u posjeti Crnoj Gori, zatim sastanak tokom 2BS foruma u Budvi, 12. maja 2017. i zvanična posjeta ministra odbrane Crne Gore mr Predraga Boškovića, Bosni i Hercegovini, 10. i 11. decembra 2018. godine.

Republika Bugarska

Kvalitetna saradnja Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Bugarske nastavljena je potpisivanjem Plana bilateralne saradnje i u 2017. godini, sa fokusom na aktivnosti u oblasti finansija i budžeta, odnosa sa javnošću, kodifikacije kao i oblasti unutrašnje revizije. Ministar odbrane, mr Predrag Bošković sastao se, 02. februara i 12. septembra 2017. godine sa ambasadorom Republike Bugarske, NJ.E. g-dinom Mladenom Tcherveniakovim.

Republika Estonija

Generalni direktor mr Ivica Ivanović sastao 13. oktobra i 19. decembra 2017. godine sa ambasadorom Republike Estonije u Crnoj Gori, NJ.E. g-dinom Danielom Erikom Šerom, kada je istaknuta spremnost za podršku Ministarstvu odbrane Crne Gore u razvoju sposobnosti i jačanju kapaciteta za suočavanje sa sajber izazovima, naročito imajući u vidu brojne mogućnosti saradnje sa NATO centrom izvrsnosti za sajber odbranu u Talinu.

Republika Grčka

Veoma intenzivna i sadržajna saradnja Crne Gore i Republike Grčke, posebno u domenu vojnog obrazovanja, vojno-vojne saradnje i saradnje u oblasti vojno-obavještajnih poslova, realizovana je kroz 11 zajedničkih aktivnosti u 2017. godini. Bilateralne konsultacije na nivou političkih direktora održane su 27. oktobra 2017. godine u Atini. 16. februara 2017.

godine u Briselu, mr Predrag Bošković se sastao sa ministrom odbrane Republike Grčke, Panosom Kamenosom.

Jedna od značajnijih oblasti saradnje sa Republikom Grčkom je školovanje crnogorskih kadeta na vojnim akademijama u Grčkoj, gdje se trenutno školuje 13 kadeta. Brod Ratne mornarice Grčke HS „PROMETHEUS A-374“ boravio je u prijateljskoj posjeti Mornarici Vojske Crne Gore od 13. do 16. avgusta 2017. godine, u okviru školskog krstarenja kadeta Pomorske akademije iz Atine.

Republika Francuska

Plan bilateralne saradnje u oblasti odbrane između ministarstava odbrane Crne Gore i Republike Francuske potpisan je 11. aprila 2017. godine, sa težištem na oblasti saradnje kopnenih vojski, vazduhoplovstava i mornarica dvije zemlje, kao i učenju francuskog jezika. Potpisan je Tehnički sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore i ministra odbrane Republike Francuske u vezi sa pružanjem logističke podrške crnogorskom vojnom osoblju koje učestvuje u vojnoj operaciji Evropske unije NAVFOR- Atalanta.

Ministar odbrane, mr Predrag Bošković, posjetio je 52. međunarodni sajam vazduhoplovstva - Le Bourget, u organizaciji francuskog udruženja vazduhoplovnih industrija (GIFAS), u periodu od 18. do 21. juna 2017. godine u Parizu. Bilateralne konsultacije održane su 19. aprila 2017. godine tokom kojih se generalni direktor Ivanović sastao se sa direktorom za Evropu, Sjevernu Ameriku i multilateralne poslove u Ministarstvu odbrane Francuske, Olivijeom Landurom i predstavnicima Generalštaba francuskih Oružanih snaga. Generalni direktor mr Ivica Ivanović i članovi crnogorske delegacije imali su odvojeni sastanak sa predstavnicima francuskog Ministarstva vanjskih poslova, odnosno direktoricom za kontinentalnu Evropu Florence Mangin. Povodom realizacije Štabnih razgovora, 20. decembra 2017. godine, crnogorska delegacija na čelu sa pukovnikom Zoranom Boškovićem, savjetnikom ministra za vojna pitanja, boravila je u radnoj posjeti Parizu, kada su konkretizovane oblasti saradnje za 2018. godinu.

Kraljevina Holandija

Kontinuitet dobre saradnje Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Kraljevine Holandije nastavljen je potpisivanjem Plana bilateralne saradnje 19. aprila, sa fokusom na saradnju u oblasti ljudskih resursa, podršku učenju engleskog jezika (u saradnji sa British Council), kurseva u oblasti sajber bezbjednosti, orijentacionih kurseva, kao i finansijsku podršku Kampu za mlade.

Republika Hrvatska

Odlična saradnja dvije susjedne zemlje nastavljena je kroz zajedničko učešće crnogorskih i hrvatskih pripadnika oružanih snaga u sastavu zaštitnih snaga u okviru misije „Resolute Support“ u Avganistanu. Težište Plana bilateralne saradnje bilo je na školovanju pripadnika Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore u Republici Hrvatskoj, kao i na saradnji mornarica i vazduhoplovstava. Zvanična dvodnevna posjeta ministra odbrane mr Predraga Boškovića Republici Hrvatskoj, 06. i 07. aprila 2017. godine, tokom koje se sastao sa predsjednikom

Hrvatske Kolindom Grabar Kitarović, potpredsjednikom Vlade i ministrom odbrane Damirom Krističevićem još jedan su dokaz odlične saradnje i dobrosusjedskih odnosa.

Trenutno se na Hrvatskom vojnom učilištu “Dr Franjo Tuđman” u Zagrebu školuju tri kadeta iz Crne Gore, dok se dva oficira i jedan podoficir nalaze na usavršavanju.

U cilju produbljivanja političkog dijaloga i jačanja veza dvije države, Odlukom Savjeta za odbranu i bezbjednost od 3. oktobra 2017. godine, za izaslanika odbrane Crne Gore u Republici Hrvatskoj, imenovan je pukovnik Ivan Mašulović.

Izrael

Prve bilateralne konsultacije u oblasti odbrane sa predstavnicima Ministarstva odbrane Izraela održane su 23. oktobra 2017. godine u Podgorici. Održani su i sastanci na najvišem nivou, od kojih su najvažniji: sastanak ministra odbrane mr Predraga Boškovića sa ministrom za regionalnu saradnju Izraela, Itzahom Cahi Hanegbijem i sastanak državnog sekretara g-dina Slobodana Filipovića sa počasnim konzulom Crne Gore u Izraelu, Nimrodom Rinotom.

Republika Italija

Plan bilateralne saradnje potpisan je 08. februara 2017. godine, dok su šeste bilateralne konsultacije održane u Podgorici od 07. do 09. februara 2017. godine. Kontinuitet saradnje nastavljen je u oblasti obrazovanja, pa na inicijativu Kancelarije izaslanika odbrane Republike Italije za Crnu Goru, sedam pripadnika Vojske Crne Gore od januara 2017. godine, pohađa kurs italijanskog jezika u Italijanskom kulturnom centru u Podgorici. **Trenutno se na vojnim akademijama u Italiji školuju dva crnogorska kadeta, od kojih se jedan školuje na vazduhoplovnoj vojnoj akademiji “Pozzuoli” na smjeru za pilote, a drugi na Vojnoj akademiji Kopnene vojske u Modeni.**

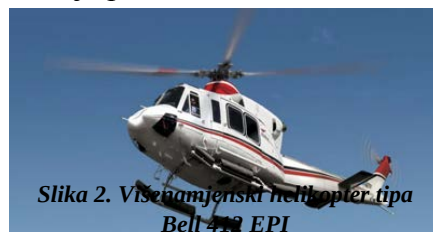
Ministar odbrane mr Predrag Bošković sastao se 16. februara 2017. godine sa ministarkom odbrane Republike Italije, g-đom Robertom Pinoti, dok se 28. juna sastao sa načelnikom Generalštaba Vojske Republike Italije, generalom Klaudiom Gracijanom.

Japan

U posjeti Ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore 19. decembra 2017. godine, boravio je zamjenik ministra odbrane Japana za međunarodne odnose, g-din Ro Manabe, kada se sastao sa državnim sekretarom Slobodanom Filipovićem i v.d. načelnika Generalštaba Vojske Crne Gore, brigadnim generalom Ilijom Dakovićem. Tom prilikom usaglašeni su modaliteti za unaprjeđenje bilateralne saradnje u domenu odbrane.

Kanada

Odbrambena saradnja Crne Gore i Kanade intenzivirana je potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju 08. decembra 2017. godine, u vezi sa sklapanjem poslova između dvije Vlade koje se tiču nabavke vojne opreme, obuke i usluga, koji predstavlja preduslov za nabavku dva nova helikoptera tipa Bell 412 EPI, i jednog korišćenog tipa Bell 412 EP. Odbrambena saradnja Kanade i Crne Gore potvrđena je i realizacijom kurseva “Upravljanje resursima u oblasti odbrane” i “Proces planiranja vježbi”

Slika 2. Višenamjenski helikopter tipa Bell 412 EPI

u Crnoj Gori, koji su organizovani u koordinaciji sa Direktoratom za vojnu obuku i saradnju Ministarstva odbrane Kanade.

NR Kina

Odbrambena saradnja sa Narodnom Republikom Kinom potvrđena je posjetom delegacije eksperata sa Instituta za međunarodne studije NR Kine Ministarstvu odbrane Crne Gore, koju je predvodio direktor Odsjeka za međunarodne studije dr Cui Hongjian, 16. oktobra 2017. godine, i učešćem savjetnika ministra za vojna pitanja, pukovnika Zorana Boškovića na Međunarodnom Simpozijumu vojnih zvaničnika od 04-16. juna 2017. godine u Kini.

Republika Kosovo

Nastavak dobre saradnje Crne Gore i Republike Kosovo potvrđuje sastanak ministra odbrane mr Predraga Boškovića sa ministrom Kosovskih snaga bezbjednosti Rustemom Berišom na marginama sastanka ministara odbrane Američko-jadranske povelje, 01.12.2017. godine u Ohridu, kada su identifikovane oblasti za unaprijeđenje saradnje dva Ministarstva. Tokom 2017. godine, predstavnici Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore učestvovali su na Konferenciji o kosovskim snagama bezbjednosti od 22-24. oktobra 2017. godine.

Republika Makedonija

Plan bilateralne saradnje za 2017. godinu potpisan je 15. februara 2017. godine u Podgorici, sa težištem saradnje na školovanju kadeta, obuci makedonskih pilota u Centru za obuku pilota helikoptera u Vazduhoplovstvu Vojske Crne Gore, zajedničkoj obuci u skijanju, ekspertskim razgovorima u oblasti odbrambene politike i planiranja i izrade strateških dokumenata, razmjeni iskustava u oblasti informaciono-komunikacionih sistema, obuci za rad sa medijima i razmjenu iskustava u oblasti ljudskih resursa. Na školovanju na Vojnoj akademiji "General Mihailo Apostolski" u Skoplju se nalazi 11 kadeta, dok je jedan potporučnik u decembru 2017. godine završio obuku u Centru za obuku pilota helikoptera u Skoplju. Četiri makedonska pilota su završila obuku u našem Centru za obuku pilota helikoptera u Golubovcima u maju 2017. godine.

Aneks Protokola o saradnji između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Makedonije u oblasti vojne obuke za obrazovanje kadeta Crne Gore na Vojnoj akademiji „General Mihailo Apostolski“ u Skoplju potpisan je 28. aprila 2017. godine .

Kontinuitet dobrosusjedskih odnosa Crne Gore i Republike Makedonije u 2017. godini pokazuje i zvanična posjeta ministra odbrane mr Predraga Boškovića Republici Makedoniji od 29. do 30. novembra 2017. godine, kada se sastao sa ministarkom odbrane Republike Makedonije Radmilom Šekerinskom i najvišim makedonskim zvaničnicima: predsjednikom Republike Makedonije Đorđem Ivanovim, premijerom Zoranom Zaevim i predsjednikom parlamenta Talatom Džaferijem.

Kraljevina Norveška

Plan bilateralne saradnje potpisan je 22. februara u Podgorici, sa fokusom na aktivnosti u oblasti izgradnje integriteta, podršci projektima usavršavanja engleskog jezika, jačanju

kapaciteta ljudskih resursa kroz različite obuke, kao i podršci projektu BMTF (Balkan Medical Task Force). Bilateralne konsultacije sa Kraljevinom Norveškom održane su 20. septembra 2017. godine, kada je potvrđena obostrana posvećenost unaprjeđenju bilateralne saradnje.

Generalni direktor Direktorata za politiku odbrane mr Ivica Ivanović, 03. aprila 2017. godine sastao se sa izaslanikom odbrane Kraljevine Norveške Toreom Andersonom.

Savezna Republika Njemačka

Plan bilateralne saradnje za 2017. godinu sadržao je 14 aktivnosti. Štabni razgovori sa Ministarstvom odbrane SR Njemačke održani su u periodu od maja do juna 2017. godine u Berlinu, dok su Bilateralne konsultacije sa Odjeljenjem za međunarodnu saradnju Bundesvera Savezne Republike Njemačke održane u decembru 2017. godine. Najvažnije oblasti saradnje bile su iz okvira verifikacije, ljudskih resursa, PR-a, obuke pilota helikoptera, informacionih tehnologija, kao i školovanja i obuka u saradnji sa Ministarstvom odbrane Savezne Republike Njemačke.

Sporazum i Mandatni Sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore i SR Njemačke o donaciji šest lako-oklopnih vozila za potrebe Vojske Crne Gore potpisan je u septembru 2017. godine.

Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade SR Njemačke o uzajamnoj zaštiti tajnih podataka je usaglašen i prošao je predviđene interne procedure i uskoro se očekuje njegovo potpisivanje.

Republika Poljska

Plan bilateralne saradnje sa Republikom Poljskom potpisan je 09. maja 2017. godine. Težište istog bilo je na saradnji vazduhoplovstava dvije zemlje i zajedničkim obukama i vježbama jedinica vojne policije. Kao potvrda dobrih odnosa dvije države, realizovana je posjeta bivšeg ministra odbrane Republike Poljske Antonija Maćarevića Crnoj Gori, 02. oktobra 2017. godine.

Rumunija

Odlična saradnja Crne Gore i Rumunije u protekloj godini potvrđena je realizacijom ministarske posjete Rumuniji od 13. do 16. jula 2017. godine, u okviru koje je ministar Bošković prisustvovao Danu visokih zvanica povodom održavanja vježbe "SABER GUARDIAN 17", gdje je Vojsku Crne Gore predstavljala prva deklarirana jedinica, što je bilo njeno prvo učešće na NATO vježbi. Takođe, ministar Bošković sastao se 06. februara 2017. godine sa ambasadorom Rumunije u Crnoj Gori, N.J.E. g-dinom Ferdinandom Nagijem.

Sjedinjene Američke Države

Sjedinjene Američke Države (SAD), su glavni strateški saveznik Crne Gore u oblasti odbrane i bezbjednosti sa kojim se prioritarno razvija međunarodna odbrambena saradnja u gotovo svim funkcionalnim područjima. Sedme po redu bilateralne konsultacije održane su 02. i 03. novembra 2017. godine, tokom kojih je usaglašena i bilateralna saradnja za period od 18

mjeseci. U 2017. godini realizovane su aktivnosti koje su doprinijele dostizanju najviših standarda funkcionisanja sistema odbrane u područjima planiranja i razvijanja sposobnosti, izgradnji i razvoju ljudskih resursa, školovanja i usavršavanja. SAD su nastavile podršku Ministarstvu odbrane Crne Gore kroz dostupne fondove, prije svega FMF (Foreign Military Financing) i FMS (Foreign Military Sales), kao i posredstvom novog Programa 333 u okviru kojeg je u toku 2017. godine najavljena donacija tri patrolna čamca u vrijednosti od 2,4 miliona dolara (realizacija donacija planirana tokom 2018. godine).

U februaru 2017. godine posredstvom fonda “Expeditionary Capability Fund” donirana je medicinska oprema u vrijednosti od 100.000 dolara (USD), dok je u septembru 2017. godine posredstvom Programa Vlade SAD za humanitarno deminiranje (U.S. Government Humanitarian Demining Program), realizovana donacija čamca TUFF BOAT Great White 27 u vrijednosti od 193.493,32 dolara (USD).

U 2017. godini usaglašen je Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Sjedinjenih Američkih Država u vezi sa bezbjednosnim mjerama za zaštitu tajnih podataka (GSOIA).

Tokom 2017. godine organizovani su sastanci i posjete na najvišem nivou, od kojih su najznačajnije: dvodnevna zvanična posjeta potpredsjednika Majk Pensa, (01. i 02. avgusta 2017.), sastanak ministra odbrane mr Predraga Boškovića sa delegacijom američkog Senata koju je predvodio republikanski senator Roj Blant (Roy Blunt), a u delegaciji su takođe

Slika 3. Sastanak mr Predraga Boškovića sa delegacijom američkog Senata

bili i senatori Džon Kornin (John Cornyn), Ted Kokran (Thad Cochran), Suzan Kolins (Susan Collins), Tom Koton (Tom Cotton) i Tom Tilis (Tom Tillis). Ministar Bošković se tokom 2017. godine sastao i sa delegacijom Senata koju je predvodio senator Džon Mekejn, (John McCain), zamjenikom pomoćnika američkog državnog sekretara za evropska i evroazijska pitanja Hojtom Brajanom Jiom, delegacijom Kongresa SAD-a koju je predvodio kongresmen Doug Lamborn, kao i sa sekretarom odbrane SAD, Džejmson Matisom.

Trenutno se na Pomorskoj akademiji u Anapolisu i Vojnoj akademiji „West Point“ u Njujorku školuju tri crnogorska kadeta.

Republika Slovenija

Plan bilateralne saradnje sa Republikom Slovenijom potpisan je 25. januara 2017. godine u Podgorici i obuhvatao je aktivnosti Generalštaba Vojske Crne Gore, učešće na vježbi “Adriatic Strike 17”, aktivnosti iz oblasti finansijskog poslovanja, Službe za administrativno-tehničke i pomoćne poslove, planiranja odbrane kao i ljudskih resursa.

Sporazum o vojno-tehničkoj saradnji između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Slovenije, koji predstavlja pravnu osnovu za sprovođenje projekata u oblasti materijalnih resursa, i Sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Slovenije o prenosu informacionog sistema SKEV, prošli su interne procedure tokom 2017. godine i potpisani su 31. januara 2018. godine tokom zvanične posjete ministra odbrane mr Predraga Boškovića Republici Sloveniji. Direktor Direktorata za politiku odbrane, mr Ivica Ivanović boravio je u posjeti NATO Centru

izvrsnosti za planinsko ratovanje Republike Slovenije² 03. oktobra 2017. godine i sastao se sa direktorom Centra, puk Boštjanom Blažnikom. Ministarka odbrane Republike Slovenije, Andreja Katič boravila je u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori, 10. i 11. maja 2017. godine.

Republika Srbija

Plan bilateralne saradnje za 2017. godinu potpisan je 20. februara 2017. godine tokom Prvih bilateralnih konsultacija, koje su održane 19. i 20. februara 2017. godine u Beogradu. Plan je bio baziran na aktivnostima koje se odnose na korišćenje i ispitivanje uzoraka baruta u skladištu municije Sasovići, kurseve i obuke u Regionalnom Centru ABHO u Kruševcu, saradnju u oblasti logistike, materijalnih resursa i obuke pripadnika inženjerije.

Ministar Bošković sastao se sa ambasadorom Republike Srbije u Crnoj Gori, NJ.E. Zoranom Bingulcem, 20. septembra 2017. godine.

Republika Turska

Kontinuitet kvalitetnih bilateralnih odnosa Crne Gore i Republike Turske potvrđen je potpisivanjem Plana bilateralne saradnje 22. septembra 2017. godine, tokom nastupne posjete novoimenovanog izaslanika odbrane Republike Turske u Crnoj Gori, puk Memduha Orbay Kiling-a. Bilateralne konsultacije održane su od 24. do 25. decembra u Podgorici, kada su identifikovane oblasti saradnje za predstojeći period, sa fokusom na vojnu industriju, obuku pripadnika Vojske Crne Gore i školovanju kadeta.

Sporazum o saradnji u oblasti odbrambene industrije između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske, potpisan je 17. novembra 2017. godine, kojim se pruža pravni okvir za dalju uzajamnu pomoć dvije države u proizvodnji i nabavci roba i usluga u oblasti odbrambene industrije i podstiče zaključivanje dodatnih sporazuma između odgovarajućih institucija u obje zemlje s ciljem zajedničke proizvodnje i daljeg razvoja naoružanja i vojnotehničke opreme.

Generalni direktor, mr Ivica Ivanović sastao se 12. juna 2017. godine sa ambasadorom Republike Turske u Crnoj Gori, Serhatom Galipom. Ministar odbrane, mr Predrag Bošković sastao se sa koordinatorom Agencije za međunarodnu saradnju i koordinaciju Republike Turske (TIKA)³ za Crnu Goru, Ahmetim Altunom, 06. februara 2017. godine.

Velika Britanija

Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske (UK) je i u 2017. godini bilo veoma značajan partner Crnoj Gori kada je u pitanju odbrambena saradnja. Plan bilateralne saradnje potpisan je 31. januara 2017. godine. Težište saradnje odnosilo se na saradnju kroz NATO Povjerilački fond, saradnju mornarica, PR službi, vojno-obavještajnih poslova, saradnju sa

² Crna Gora će se priključiti NATO Centru izvrsnosti za planinsko ratovanje (NATO Mountain Warfare Centre of Excellence - NATO MW CoE - Centar licenciran od strane NATO u novembru 2011), u Republici Sloveniji, u svojstvu „Contributing Nation“, što podrazumjeva da neće biti u obavezi da im stalnog predstavnika u Centru, već da 4 puta godišnje po nedelju dana upućuje jedno lice koje će biti imenovano za polje saradnje sa ovim Centrom. Slijedeći korak ka pristupanju Centru je usaglašavanje Tehničkog Sporazuma koji bi u ime Crne Gore mogao da potpiše izaslanik odbrane u Vašingtonu, a u ime Centra nacionalni predstavnik za vezu u Norfolku.

³ Agencija za međunarodnu saradnju i koordinaciju Republike Turske (TIKA) je kancelarija turske Vlade, koja je do sada finansijski podržala različite projekte u Crnoj Gori (donirano je preko 13 miliona eura u projekte iz oblasti obrazovanja, zdravstva, infrastrukture, vodovoda, očuvanja kulturnih dobara.)

britanskim timom za vojnu pomoć i obuku, kao i podršku u jačanju kapaciteta kroz finansiranje kurseva i obuka iz oblasti upravljanja odbranom.

Značajna saradnja ostvarena je u oblasti usavršavanja i školovanja oficira na vojnim koledžima, kao što je Kraljevski koledž za odbrambene studije, gdje Crna Gora ima svoje predstavnike, a intenzitet saradnje potvrđuje i poziv za Napredni komandno-štabni kurs u Šrivenhemu. Memorandum o razumijevanju između Ministarstva odbrane Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske i Ministarstva odbrane Crne Gore o unaprijeđenju bilateralne vojne i saradnje u okviru sektora bezbjednosti, potpisan je 15. i 16. januara 2017. godine.

Zvanična posjeta načelnika Oružanih snaga Velike Britanije, maršala Stjuarta Piča, 22. avgusta 2017. godine, važan je pokazatelj odlične saradnje dvije zemlje.

Kontinuitet saradnje pokazuje i posjeta dva ratna razarača britanske Kraljevske ratne mornarice, u sklopu posjete brodova NATO stalne pomorske grupe 2 (SNIMG 2)⁴ od 16. do 20. septembra 2017. godine, kao i boravak broda Kraljevske ratne Mornarice u luci Bar u periodu od 27. do 31. marta 2017. godine.

Nastupna posjeta novoizabranog izaslanika odbrane UK u Crnoj Gori, ppuk Edvarda Melota, koji dužnost obavlja na nerezidentnoj osnovi, sa sjedištem u Tirani, realizovana je 05. septembra 2017. godine.

Brifing za rukovodeće oficire Vojske Crne Gore realizovan je u BMATT centru (British Military Assistance Training Team), u Viškovu, od 09. do 11. maja 2017. godine, gdje je dogovoreno da se i nakon punopravnog članstva Crne Gore u NATO nastavi saradnja sa BMTT-om, uz finansijsku podršku do marta 2018. godine.

3.3.2. Multilateralna saradnja

Proces saradnje ministara odbrane zemalja jugoistočne Evrope - SEDM

U okviru SEDM inicijative, Generalni direktor Direktorata za politiku odbrane, mr Ivica Ivanović, učestvovao je u ime ministra odbrane mr Predraga Boškovića, na sastanku ministara odbrane jugoistočne Evrope (SEDM), koji je održan u Batumiju, Gruzija, od 10. do 11. oktobra 2017. godine.

Savjetnik ministra za vojna pitanja, puk Zoran Bošković, učestvovao je na 37. sastanku SEDM CC (koordinacioni komitet) i 38. sastanku PMSC (političko-vojni upravni komitet), koji su održani u periodu od 19. do 22. septembra 2017. godine u Atini, dok je delegacija Ministarstva odbrane učestvovala u periodu od 28. do 31. marta 2017. godine na 37. sastanku političko-vojnog upravnog komiteta i 36. sastanku koordinacionog komiteta Procesu za saradnju zemalja Jugoistočne Evrope u oblasti odbrane (SEDM-CC/PMSC).

Vlada Crne Gore je prihvatila Sporazum o Koordinacionom komitetu u okviru procesa saradnje ministarstava odbrane u Jugoistočnoj Evropi (koji je potpisan 21. oktobra 2009. godine u Sofiji).

⁴ SNIMG2 je multinacionalna, integrisana pomorska grupacija, u kojoj brodovi savezničkih zemalja vježbaju i rade zajedno kao tim. Ova grupa je na raspolaganju za širok spektar zadataka, od vojnih vježbi do reagovanja na krize i učestvovanja u operativnim zadacima.

Centar za bezbjednosnu saradnju - RACVIAC

Ministarstvo odbrane je i u 2017. godini podržalo rad Centra za bezbjednosnu saradnju - RACVIAC. Generalni direktor za politiku odbrane, mr Ivica Ivanović, učestvovao je na konferenciji „**Security Challenges for Europe**“, u svojstvu paneliste, u organizaciji RACVIAC-a i fondacije Konrad-Adenauer-Stiftung u Zagrebu, od 22. do 24. novembra 2017. godine. Delegacija Ministarstva odbrane Crne Gore učestvovala je na dva sastanka Multinacionalne savjetodavne grupe (MAG) RACVIAC-a, 06. aprila 2017. godine u Bosni i Hercegovini, i 04. oktobra 2017. godine u Republici Hrvatskoj.

Američko-jadranska povelja A-5

Partnerstvo u okviru A-5 inicijative doprinosi intenziviranju demokratskih, ekonomskih, bezbjednosnih i odbrambenih reformi, što jača stabilnost i podstiče progres cijelog regiona Zapadnog Balkana. U toku 2017. godine organizovana su dva sastanka političkih direktora Američko-jadranske povelje: Zajednički sastanak političkih direktora ministarstava vanjskih poslova i ministarstava odbrane zemalja Američko-jadranske povelje održan u Skoplju, 27. marta 2017. godine i sastanak političkih direktora ministarstava odbrane zemalja članica i posmatrača Američko-jadranske povelje 26. oktobra 2017. godine. Sastanak ministara odbrane zemalja Američko-jadranske povelje A-5 održan je u Ohridu, 01. decembra 2017. godine, na kojem je u ime ministra odbrane mr Predraga Boškovića učestvovao generalni direktor mr Ivica Ivanović, a teme sastanka bile su aktuelna bezbjednosna situacija, uticaj bezbjednosnih izazova na region Jugoistočne Evrope, promocija regionalne saradnje, NATO politike otvorenih vrata, učešće u međunarodnim misijama i operacijama, kao i dalji smjerovi razvoja regionalne saradnje u 2018. godini.

Slika 4. Mr Ivica Ivanović na sastanku zemalja Američko-jadranske povelje u Ohridu

Na sastanku ministara vanjskih poslova A-5, koji je održan u Skoplju 13. decembra 2017. godine, predstavljen je usaglašeni Akcioni plan za predsjedavanje Crne Gore u 2018. godini.

Balkanska medicinska namjenska jedinica - BMTF

Crna Gora je završila proceduru ratifikacije Sporazuma o osnivanju Balkanske namjenske medicinske jedinice (BMTF - Balkan Medical Task Force). Balkanska namjenska medicinska jedinica učestvovala je na dijelu vježbe „SABER GUARDIAN 17“ u Rumuniji - Mass Casualty event – Događaj sa masovnim žrtvama (MASCAL) od 6. do 18. jula, a u okviru BMTF jedinice učestvovalo je 7 pripadnika Vojske Crne Gore.

Inicijativa za odbrambenu saradnju – DECI

Crna Gora je pristupila Inicijativi za odbrambenu saradnju (Defence Cooperation Initiative - DECI), tokom sastanka načelnika generalštabova zemalja članica ove Inicijative, 05. decembra 2017. godine. Članice ove inicijative su: Republika Italija, Republika Austrija, Republika Mađarska, Republika Slovenija, Republika Hrvatska i Crna Gora.

Prvi polugodišnji brifing vojnih atašea akreditovanih u Crnoj Gori, nakon punopravnog članstva Crne Gore u NATO, održan je **05. jula 2017. godine** u Ministarstvu odbrane. Brifingu su prisustvovali vojni atašei Republike Grčke, SR Njemačke, Republike Italije, Kraljevine Holandije, Kraljevine Norveške, Republike Poljske, Republike Slovenije (savjetnik za odbranu), Velike Britanije i SAD-a, tokom kojeg je iskazano zadovoljstvo zbog postignutih rezultata, ali i uvjerenje da će Crna Gora kao NATO članica dati još veći doprinos regionalnom prosperitetu i stabilnosti, kao i izgradnji globalnog mira kroz svoj angažman u mirovnim misijama.

Slika 5. Polugodišnji brifing sa vojnim atašesima akreditovanim u Crnoj Gori

3.3.3. Realizacija međunarodnih sporazuma o kontroli naoružanja

Težišne aktivnosti u realizaciji međunarodnih sporazuma o kontroli naoružanja u toku 2017. godine su se odnosile na sprovođenje obaveza iz „Bečkog dokumenta 2011“ (BD 11), Sporazuma o podregionalnoj kontroli naoružanja za mir u Bosni i Hercegovini (SPKN-Dayton), održavanju nesmetanog rada i praćenja OEBS komunikacione mreže, kao i implementaciji ostalih Konvencija UN i međunarodnih sporazuma.

Implementacija "Bečkog dokumenta 2011"

Direkcija za kontrolu naoružanja - Verifikacioni centar je uspješno realizovala sve planirane aktivnosti za 2017. godinu koje proističu iz BD 11, kao što su: razmjena vojnih informacija, prihvati i sprovođenje inspekcija (inspekcije specifičnog područja i evolucije) u inostranstvu i učešće na sastancima po BD 11. Crna Gora je prihvatila i sprovela dvije inspekcije specifičnog područja (od strane Republike Makedonije i Ruske Federacije).

U toku 2017. godine realizovana je na bilateralnoj osnovi evaluacijska posjeta na teritoriji SR Njemačke, tokom koje su razmijenjene sljedeće informacije:

- Godišnja vojna informacija po Bečkom dokumentu 2011 (AEMI);
- Globalna razmjena vojnih informacija – GEMI.

Jedan predstavnik VfC je posjetio Avio bazu i Vojnu instalaciju u oktobru mjesecu 2017. godine. Posjetu je organizovala Republika Slovenija.

Redovan godišnji sastanak načelnika Verifikacionih centara održan je u decembru 2017. godine u sjedištu OEBS-a u Beču u cilju analize implementacije BD 11, analize realizovanih

zadataka i iznalaženja adekvatnih rješenja i modaliteta za unaprjeđenje implementacije dokumenta.

U toku 2017. godine Crna Gora se po prvi put uključila u rad NATO Verifikacionog koordinacionog komiteta u cilju koordinacije inspekcijskog režima po BD 11 NATO država u NATO partnerskim zemljama. Aktivnost je realizovana u novembru mjesecu u Briselu, dok je na ostalim redovnim sastancima učestvovao predstavnik iz vojnog dijela Stalne misije Crne Gore pri NATO u Briselu.

Implementacija „Sporazuma o podregionalnoj kontroli naoružanja za mir u Bosni i Hercegovini“ (SPKN – Dayton)

Po SPKN-Dayton u potpunosti je realizovan inspekcijski režim, sastanci strana i razmjena Godišnje vojne informacije sa Stranama u Sporazumu (BiH, Republika Hrvatska, Republika Srbija). Crna Gora je sprovedla dvije inspekcije na teritoriji Strana. S obzirom na dostignuti stepen povjerenja među Stranama, Crna Gora je smanjila broj pasivnih kvota koje je dobrovoljno prihvatala i prihvatila jednu sledujuću inspekciju od strane Bosne i Hercegovine. U svim inspekcijama u cilju transparentnosti angažovani su i gosti posmatrači iz OEBS-a (SAD, Republika Italija i SR Njemačka).

Realizovana su po dva sastanka Stalne radne grupe (SRG) i Podregionalne konsultativne komisije (PRKK).

Komunikacijska mreža OEBS-a

Krajnja korisnička stanica OEBS komunikacione mreže za Crnu Goru, koja se nalazi u Direkciji za kontrolu naoružanja pravovremeno je odgovorila na svaki poslati format i informaciju i u samom je vrhu po stabilnosti mreže u OEBS-u, sa odzivom od 98,92%. Crna Gora je član Komunikacione grupe i Borda za kontrolu konfiguracije komunikacione mreže OEBS-a i vojni predstavnik Stalne misije Crne Gore pri UN, OEBS i ostalim međunarodnim organizacijama u Beču, redovno prisustvuje sastancima i utiče na njeno kreiranje. Tokom godine u skladu sa odlukom Komunikacione grupe OEBS, izvršena je aktualizacija korisničkih programa i aplikacija koje se koriste u razmjeni notifikacija, obavještenja i informacija preko komunikacione mreže OEBS-a. Pod prethodno navedenim se podrazumijeva aktualizacija softvera za prijem i slanje notifikacija INA 5.4. u noviju softversku verziju INA 5.5., produženje licence za Windows7 operativni sistem OEBS Komunikacione mreže, realizacija donacije SySMan Alert Sistema koja će tehnički biti riješena i implementirana na komunikacionoj mreži u prvom kvartala 2018. godine.

Sprovođenje obaveza prema Konvencijama Ujedinjenih Nacija i OEBS-a

Po pitanju **Konvencije o zabrani određenih vrsta konvencionalnog naoružanja (CCW) i njenih Protokola**, težište je bilo na izradi Godišnjeg izvještaja Izmjenjenog Protokola II o zabrani mina, mina iznenađenja i drugih sredstava, a VfC je bio nosilac implementacije na državnom nivou. Pored toga urađen je zbirni Godišnji izvještaj za CCW Konvenciju u zahtijevanom roku i dostavljen Ministarstvu vanjskih poslova radi prosleđivanja Sekretarijatu UN. Urađen je Godišnji izvještaj za Otavsku Konvenciju (Konvencija o zabrani upotrebe, skladištenja, proizvodnje i prometa protivpješadijskih mina i o njihovom uništavanju) i prosljeđen Ministarstvu vanjskih poslova u potrebnom roku. Urađen je i prosljeđen upitnik o minama OEBS-a koji prati Konvencije UN koje tretiraju mine. Ministarstvo odbrane je po

pitanju Konvencije o biološkom oružju (BWC), 2017. godine pripremi i UN-u dostavilo Inicijalni nacionalni izvještaj o biološkom oružju i ubuduće će godišnje izvještavati o stanju i promjenama u ovoj oblasti.

Crna Gora je bila domaćin i koorganizator radionice o Kodeksu ponašanja u vojno-političkim aspektima bezbjednosti zajedno sa predstavnicima OEBS-a i drugih interesornih ministarstava Vlade Crne Gore. Na radionici je učešće uzelo 50 učesnika iz zemalja regiona i Jugoistočne Evrope i predstavnici međunarodnih organizacija. Radionica je održana u periodu od 15. do 18. maja 2017. godine u Budvi.

Direkcija za kontrolu naoružanja realizovala je sve obaveze i redovno dostavila UN i OEBS sve izvještaje u skladu sa ostalim preuzetim konvencijama i međunarodnim sporazumima i protokolima, kao što su:

- OEBS-ov kodeks ponašanja u političko vojnim aspektima bezbjednosti;
- Haški kodeks ponašanja (HCOC);
- Sporazumi o malom oružju i lakom naoružanju (SALW - UN Firearms Protocol of SALW);
- Globalna inicijativa za borbu protiv nuklearnog terorizma i drugim.

4. RESURSI ODBRANE

4.1. LJUDSKI RESURSI

4.1.1. Organizacijske promjene

Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva odbrane

Vlada Crne Gore je 15. juna 2017. godine utvrdila Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva odbrane, kojim su sistematizovana radna mjesta za 249 izvršilaca, ne uključujući Generalštab Vojske Crne Gore i Odjeljenje za vojno-obavještajne i bezbjednosne poslove.

Od ukupno 209 radnih mjesta za 249 izvršilaca, na 13 se mogu rasporediti isključivo profesionalna vojna lica. Trenutno je u Ministarstvu odbrane raspoređeno 201 lice, od kojih: 47 oficira, devet podoficira i 145 državnih službenika i namještenika.

Slika 6. Pripadnici Vojske na obuci

Organizacijsko-formacijska struktura Vojske Crne Gore

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 28. septembra 2017. godine, donijela Odluku o organizacijsko-formacijskoj strukturi i veličini Vojske Crne Gore, kojom je utvrđena brojna veličina Vojske od 1950 formacijskih mjesta. U skladu sa ovom odlukom 12. decembra 2017. godine donesena je Formacija Vojske. Odredbom člana 2 Odluke o organizacijsko-formacijskoj strukturi i veličini Vojske Crne Gore, utvrđeno je da Vojsku Crne Gore čine: Generalštab Vojske Crne Gore, Pješadijski bataljon, Vazduhoplovstvo Vojske Crne Gore, Mornarica Vojske Crne Gore, Logistički bataljon, Centar za obuku, Počasna garda, Četa specijalnih snaga, Četa vojne policije i Četa veze.

4.1.2. Upravljanje ljudskim resursima

Zapošljavanje

U Ministarstvo je tokom 2017. godine u radni odnos primljeno 27 državnih službenika i namještenika.

U službu u Vojsci primljeno je 65 lica i to: devet oficira, dva podoficira, 52 vojnika po ugovoru i dva civilna lica.

Obrazovanje i usavršavanje kadra

Usavršavanje stranih jezika

Plansko i kontinuirano učenje stranih jezika, tokom 2017. godine imalo je bitnu ulogu u procesu sticanja znanja i izgradnje sposobnosti lica u službi u Vojsci, kao jednog od preduslova za dostizanje zahtijevanog nivoa interoperabilnosti za rad u međunarodnom okruženju. U skladu sa Ciljem sposobnosti G-1200 težište je bilo na izučavanju engleskog jezika, a izučavani su i njemački, italijanski i francuski jezik.

U drugoj polovini 2017. godine, radi stvaranja boljih uslova za učenje engleskog jezika u Vojsci, započet je proces uspostavljanja „Moodle“ platforme sa ciljem uvođenja učenja engleskog jezika „na daljinu“. U toku je izrada materijala za kurseve engleskog jezika i interno testiranje rada platforme, čemu je prethodila realizacija određenih radionica za njeno korišćenje u okviru PELT projekta, koje su pohađale pet profesorica engleskog jezika iz Vojske. U cilju modernizacije i unaprjeđenja nastave kroz uvođenje novih metoda za efikasnije učenje engleskog jezika, nastavljeno je opremanjem biblioteke Centra za obuku literaturom i realizacijom nastavno-metodičke obuke profesorica engleskog jezika iz Vojske, u zemlji i inostranstvu.

Tokom 2017. godine, Test tim Oružanih snaga Bosne i Hercegovine vršio je testiranje zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci, u dva termina tokom godine, u cilju verifikacije nivoa poznavanja engleskog jezika. Testirano je 76 lica, a sertifikate po NATO standardu 6001 dobilo je 45 lica (29 oficira, 11 podoficira i pet vojnika).

Tokom 2017. godine realizovano je ukupno 26 kurseva engleskog jezika koje je pohađalo 182 lica iz jedinica Vojske. Realizovan je jedan kurs njemačkog jezika koji su pohađala dva lica, jedno lice je pohađalo kurs francuskog jezika i šest lica pohađa kurs italijanskog jezika koji je počeo 31. oktobra 2017. godine, čija je realizacija u toku.

PELT projekat

PELT projekat je završen 31. marta 2017. godine, nakon tri godine uspješne realizacije. Cilj projekta koji se odnosio na razvoj održivog sistema i strukture nastave engleskog jezika u Vojsci i jačanje internih kapaciteta za kontinuiranu obuku iz engleskog jezika je ispunjen. Tokom trajanja projekta, veliki broj zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci je pohađao kurseve engleskog jezika: intenzivne (226 lica), kratke specijalističke (167 lica), inividualne (14

lica). Takođe, profesorice engleskog jezika u Vojsci su prošle brojne obuke (15), među kojima i one regionalnog karaktera.

Ministarstvo je takođe doprinijelo projektu, u dijelu angažovanja dodatnih profesora engleskog jezika u jedinicama Vojske u kojima postoji potreba za obukom (Kolašin i Pljevlja). Nastavnički kadar Vojske nastavio je sa planskim osposobljavanjem u cilju unaprjeđenja metodologije u realizaciji nastave, a na osnovu prijedloga koji su definisani prilikom okončanja PELT programa.

Usavršavanje profesionalnih vojnih lica

U okviru vojne bilateralne saradnje, obezbijedeno je usavršavanje i obuka vojnih lica na vojno obrazovnim ustanovama u inostranstvu. Tokom 2017. godine, različite oblike usavršavanja u inostranstvu je pohađalo ili dalje pohađa 28 profesionalnih vojnih lica, i to:

- generalštabno usavršavanje je završio jedan oficir u SR Njemačkoj, trenutno se tri oficira nalaze na usavršavanju u Sjedinjenim Američkim Državama, Republici Hrvatskoj i Velikoj Britaniji;
- komandno štabno usavršavanje su završila tri oficira i to: jedan u Sjedinjenim Američkim Državama i dva u Republici Hrvatskoj, dok se trenutno na usavršavanju nalaze pet oficira, u Sjedinjenim Američkim Državama - tri, Republici Hrvatskoj - jedan i Velikoj Britaniji - jedan;
- specijalizaciju u Republici Italiji su pohađala dva oficira, a takođe dva oficira su završila specijalizaciju u Republici Grčkoj;
- jedan oficir je završio obuku za pilota u Republici Makedoniji;
- pet oficira su završila usavršavanje i to: Sjedinjenim Američkim Državama (dva), SR Njemačkoj (dva) i Bosni i Hercegovini (jedan);
- jedan podoficir i dva vojnika po ugovoru su pohađali usavršavanje u Republici Hrvatskoj, dok se trenutno na usavršavanju u Sjedinjenim Američkim Državama nalazi jedan podoficir;
- jedan podoficir je završio prekvalifikaciju za podoficira iz drugih rodova u službu NBH;
- jedan podoficir je završio akademiju za glavne podoficire u Sjedinjenim Američkim Državama.

Obuka profesionalnih vojnih lica

Obuke u inostranstvu:

- kursevi stranih jezika - 13 PVL (8 oficira i 5 podoficira),
- ostali kursevi - 143 PVL (88 oficira, 43 podoficira i 12 vojnika),
- vježbe -13 PVL (12 oficira i 1 podoficir),
- obuke - 39 PVL (28 oficira, 6 podoficira i 5 vojnika),
- seminari - 16 PVL (11 oficira i 5 podoficira)
- radionice - 24 oficira i 6 podoficira.

Obuke u zemlji:

- kursevi jezika - 170 PVL (38 oficira, 79 podoficira i 53 vojnika),
- ostali kursevi -194 PVL (44 oficira, 69 podoficira i 81 vojnik),
- seminari - 50 PVL (47 oficira, 3 podoficira),

- obuke - 138 PVL (26 oficira, 59 podoficira i 53 vojnika),
- radionice - šest PVL (3 oficira, 3 podoficira i 3 vojnika).

Obuka civilnih lica

Obuke u inostranstvu:

- obuke – četiri civilna lica,
- ostali kursevi - jedno civilno lice,
- seminari - jedno civilno lice,
- ostale aktivnosti - jedno civilno lice.

Obuke u zemlji:

- ostali kursevi - sedam civilnih lica,
- obuke - sedam civilnih lica,
- seminari - jedno civilno lice,
- ostale aktivnosti - jedno civilno lice,
- kursevi stranih jezika - dva civilna lica.

Obrazovanje kadeta za potrebe Vojske, studijska 2017. godina

U 2017. godini na inostranim vojnim akademijama obrazavalo se 32 kadeta, od kojih: u Republici Grčkoj 13, u Republici Makedoniji 11, u Sjedinjenim Američkim Državama tri, u Republici Hrvatskoj tri kadeta i u Republici Italiji dva što je u skladu sa projektovanim podmlađivanjem kadra i potrebama Vojske.

U toku 2017. godine troje kadeta je završilo vojne akademije (u Republici Makedoniji dvojica kadeta i u Sjedinjenim Američkim Državama jedna kadetkinja),

nakon čega su primljeni u profesionalnu vojnu službu u početni čin oficira, po Odluci Predsjednika Crne Gore, a potom raspoređeni na dužnosti u jedinice Vojske.

Slika 7. Kadeti na školovanju u inostranstvu

Tokom 2017. godine, na osnovu dobijenih potvrda partnerskih i zemalja regiona o odobrenim pozicijama, Direktor za ljudske resurse, na prijedlog Generalštaba Vojske Crne Gore, raspisivao je javne oglase za obrazovanje na inostranim vojnim akademijama i to:

- u junu 2017. godine javni oglas za obrazovanje dva kadeta na Vojnoj akademiji “General Mihailo Apostolski” u Skoplju, Republika Makedonija i jednog kadeta na programu: Vojno inženjerstvo, smjeru: Tehnička služba, na Vojnoj akademiji „Dr Franjo Tuđman“ i fakultetima Univerziteta u Zagrebu, Republika Hrvatska i
- u julu 2017. godine javni oglas za obrazovanje dva kadeta na Akademiji kopnene vojske – tehnički korpus i jednog kadeta na Vazduhoplovnoj akademiji - smjer za inženjere vazduhoplovstva u Atini, Republika Grčka.

Nakon sprovedenih provjera, u skladu sa metodologijama za sprovođenje procesa selekcije kandidata, Komisija za sprovođenje javnog oglasa za izbor kadeta je utvrdila rang liste, na osnovu kojih je ministar donio odluke za obrazovanje dvoje kadeta na Vojnoj akademiji u

Republici Makedoniji, jednog kadeta na Vojnoj akademiji u Republici Hrvatske i jednog kadeta na Vazduhoplovnoj akademiji u Republici Grčkoj - smjer za inženjere vazduhoplovstva.

Stručno usavršavanje državnih službenika i namještenika

U Kadrovskom planu Ministarstva za 2017. godinu, na osnovu Programa stručnog usavršavanja državnih službenika i namještenika Uprave za kadrove za 2016/2017. godinu, iskazane su potrebe za obukom državnih službenika i namještenika, na osnovu prethodno izvršene analize. Obuke po ovom programu pohađalo je 80 državnih službenika i namještenika.

Državni službenici su pohađali kurseve iz okvira Zajedničke bezbjednosne i odbrambene politike EU – CSDP (eng. Common Security and Defence Policy - CSDP), koji su namijenjeni državama uključenim u Proces stabilizacije i pridruživanja EU. Kursevi se održavaju u organizaciji Evropskog bezbjednosnog i odbrambenog koledža, u saradnji sa vladama zemalja članica EU. Ministarstvo odbrane je bilo i koorganizator trodnevne Konferencije za alumni Program obuke iz oblasti Zajedničke bezbjednosne i odbrambene politike EU, koja je realizovana u Podgorici (20-22. septembar 2017. godine).

Britanski savjet je, u saradnji sa Ministarstvom javne uprave i Upravom za kadrove, pokrenuo projekat “Engleski jezik i profesionalne vještine u javnoj upravi Crne Gore”, koji je namijenjen zaposlenima u državnoj upravi. Na osnovu ovog projekta, obuku iz engleskog jezika započelo je 17 zaposlenih iz Ministarstva.

Unapređivanje lica u službi u vojsci

Tokom 2017. godine u viši čin unaprijeđeno je 40 oficira i 27 podoficira. Takođe, 12 lica je promijenilo kategoriju (devet vojnika po ugovoru u podoficire, jedno civilno lice u podoficira i dva državna službenika u oficire).

Prestanak radnog odnosa/službe

U 2017. godini radni odnos/služba prestala je za 155 lica, i to:

- u Ministarstvu je prestao radni odnos za devet državnih službenika i namještenika, a
- služba u Vojsci je prestala za 146 lica: 25 oficira, 73 podoficira, 40 vojnika po ugovoru i osam civilnih lica.

Ljetnji vojni kamp za mlade 2017

U skladu sa Akcionim planom za implementaciju Strategije upravljanja ljudskim resursima u Ministarstvu i Vojsci u 2017. godini, u okviru realizacije strateških ciljeva na podmlađivanju kadra, realizovan je Ljetnji vojni kamp za mlade 2017, u periodu od 17. do 30. jula 2017. godine, u jedinicama Vojske u Pljevljima, Kolašinu i Danilovgradu. Na kampu je učestvovalo 29 učenika iz 10 srednjih škola, koje su izabrane od strane Ministarstva prosvjete. U okviru Plana pripremni aktivnosti za realizaciju ovog projekta, obezbijedene su donacije britanske strane koja se odnosila na boravak britanskog eksperta u završnici kampa i boravak najboljih učenika kampa Centru za obuku kadeta u Velikoj Britaniji i donacija holandske strane za izgradnju prepreka u kasarni u Kolašinu. Takođe, proširena je saradnja sa državnim organima

u Crnoj Gori, pa je pored Ministarstva prosvjete koje je učestvovalo u selekciji polaznika kampa, uključeno i Ministarstvo sporta - u vidu donacija sportske opreme učesnicima kampa. U okviru Programa aktivnosti Ljetnjeg vojnog kampa, omogućeno je održavanje prezentacija nevladinim organizacijama Balonarskom klubu Budućnost i PRONI. Pored sportsko-rekreativnih, kulturno-zabavnih aktivnosti, Program aktivnosti je obuhvatao: topografiju, orijentiring, rukovanje naoružanjem i gađanje, logorovanje, obuku na brzim vodama, sanitetsku obuku i alpinističku obuku. Učesnike kampa svim vještinama navedenim u Programu aktivnosti obučavali su instruktori za obuku Vojske. Na osnovu naučenih lekcija iz prethodno organizovanog kampa i analize upitnika koji su popunjavali učesnici, u 2017. godini povećana je praktična obuka i organizovan revijalni prikaz stečenih znanja i vještina na završnici kampa. Za pet najboljih učesnika kampa realizovano je nagradno putovanje u Veliku Britaniju (donacija britanske strane) i učešće na Ljetnjoj školi „Planeta u tvojim rukama“, na Ivanovim koritima, u organizaciji NVO PRONA.

Prema analizi upitnika koji su popunjavali učesnici kampa, opšti cilj projekta koji se odnosi na poboljšanje politika privlačenja mlađeg kadra za obrazovanje na inostranim vojnim akademijama je ispunjen. Takođe, analiza upitnika je pokazala da su i polaznici kampa izuzetno zadovoljni učešćem iz razloga što je kamp ispunio njihova očekivanja, što su naučili nešto više o Vojsci i mogućnostima obrazovanja na vojnim akademijama, dok je većina učesnika ocijenilo organizaciju kampa, angažovanje lica, obuku, sportske aktivnosti i predavače sa najvećom ocjenom. Upitnikom je ispitana i zainteresovanost učesnika kampa za angažovanje u budućim projektima Ministarstva koji su namijenjeni ovoj populaciji, pa se od 29 učesnika, 23 izjasnilo da bi učestvovalo u budućim projektima Ministarstva i dalo puni doprinos tokom svog angažovanja.

Prezentacija mogućnosti i benefita vojnog poziva - „Budi dio nas“

Početkom decembra 2017. godine u tržnom centru „Delta City“ održana je prezentacija na temu „Budi dio nas“. Cilj prezentacije je bio informisanje mladih o mogućnostima obrazovanja na inostranim vojnim akademijama, projektima Ministarstva kao što je Ljetnji vojni kamp, mogućnostima zapošljavanja i jednakim mogućnostima za žene i muškarce u Vojsci. U saradnji sa Ministarstvom prosvjete organizovana je posjeta učenika III i IV razreda sedam srednjih škola iz Podgorice ovoj prezentaciji. Formulare je popunilo 66 posjetilaca koji su iskazali spremnost da budu dio modernog sistema koji pruža bolje uslove života i rada, ulaže u ljudski potencijal, omogućava profesionalni razvoj, kako bi se pravovremeno informisali o objavljivanju oglasa za obrazovanje na vojnim akademijama ili prijem u službu u Vojsci.

RJEŠAVANJE O PRAVIMA I OBAVEZAMA IZ SLUŽBENIČKIH ODNOSA I ODNOSA U SLUŽBI U VOJSCI I STAMBENI POSLOVI

Statusna pitanja

U toku 2017. godine izrađeno je oko 7800 raznih akata (pojedinačna pravna akta koja se odnose na odlučivanje o pravima i obavezama državnih službenika i namještenika, kao i lica u službi u Vojsci, dopisi, uvjerenja i prijave).

Postupanje pred nadležnim organima

Kompletirana je i dostavljena dokumentacija i izjašnjenja Zaštitniku imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, nadležnom Osnovnom sudu i Upravnom sudu Crne Gore, u postupcima po tužbama lica (za naknadu nematerijalne i materijalne štete, radni, stambeni i drugi sporovi).

Takođe, postupano je po zahtjevima Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore u postupcima koji se vode pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova.

Po ovim osnovama ukupno je sačinjeno 1504 akta.

U 2017. godini podnijeto je ukupno 822 tužbena zahtjeva od strane 1083 lica. Ishodi po ovim po ovim tužbenim zahtjevima na dan 31.12.2017. godine su sljedeći:

- 115 tužbenih zahtjeva za 133 lica je povučeno,
- u postupku po tri tužbena zahtjeva zaključeno je sudsko poravnanje,
- jedan tužbeni zahtjev je odbačen,
- 52 tužbena zahtjeva su odbijena, od čega 46 odlukom prvostepenog suda, a šest odlukom drugostepenog suda,
- pet tužbenih zahtjeva je djelimično usvojeno,
- u postupku po jednom tužbenom zahtjevu sud se oglasio nenadležnim,
- 80 tužbenih zahtjeva je usvojeno, od čega 72 odlukom prvostepenog suda, a osam odlukom drugostepenog suda i
- 565 postupaka je u toku pred prvostepenim sudom.

Pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova pokrenuta su 23 postupka, od čega je okončano 20 postupaka (14 obustavljeno i šest usvojeno), a u toku su tri postupka za devet lica.

Postupano je po aktima Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore i nadležnih sudova Crne Gore, vezano za postupke po tužbama lica za poništavanje rješenja o dodjeli stanova i u vezi sa tim sačinjeno 30 akata. Shodno odlukama - rješenjima o dodjeli stanova sačinjeno je: dva ugovora o zakupu stana; dva ugovora o zakupu garažnog mjesta; dvije saglasnosti za prenos prava zakupa na stan; tri zapisnika o preuzimanju stanova i pet rješenja za uplatu duga za struju, vodu i komunalne usluge.

Ažurirana je evidencija stambenih potreba lica u Ministarstvu, po kategorijama lica i stambenoj situaciji, kao i evidencija neotkupljenih stanova. Ažurirana je evidencija zakupaca, kao i evidencija naplate zakupnine za stanove i garažna mjesta. Upućeno je 40 opomena zakupcima koji redovno ne izmiruju zakupninu. Razmjenjivani su podaci sa Bosnom i Hercegovinom (Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine) kojoj je dostavljeno 10 dopisa sa traženim podacima.

Ugovorom između Ministarstva i Sindikata Vojske formirana je stambena zadruga „ODBRANA“, radi rješavanja stambenih potreba.

Zaključen je Protokol o razumijevanju i saradnji između Ministarstva i Udruženja vojnih penzionera, radi pružanja finansijske pomoći socio-ekonomski najugroženijim članovima Udruženja.

RODNA RAVNOPRAVNOST

U Planu aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori (PAPRR) 2017-2021, Ministarstvo i Vojska prepoznati su u području djelovanja - Ravnopravnost u procesu odlučivanja u političkom i javnom životu, strateški cilj: ravnopravno učešće žena i muškaraca na svim nivoima odlučivanja, cilj: implementacija Rezolucije 1325 SBUN - Žene, mir i bezbjednost. U 2017. godini iz Programa sprovođenja PAPRR-a za period 2017-2018, Ministarstvo i Vojska su realizovali svih pet aktivnosti/mjera i to:

- **Izrada Akcionog plana za implementaciju Rezolucije 1325 SBUN;**

Rješenjem ministra odbrane obrazovana je Međuresorska radna grupa, koja je pripremila Predlog akcionog plana za primjenu Rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1325 – Žene, mir i bezbjednost u Crnoj Gori (2017-2018. godine).

Vlada je, na sjednici od 23. februara 2017. godine, donijela navedeni Akcioni plan. Ovaj akcioni plan obuhvata i razrađuje tri ključna područja za primjenu Rezolucije 1325 SBUN i njoj pratećih rezolucija i to: povećanje učešća žena u odlučivanju i mirovnim procesima, zaštita žena i djevojaka u konfliktnim zonama i integracija rodne perspektive i rodnog obrazovanja u mirovne operacije. Ovim planom predviđeno je 20 aktivnosti od kojih je realizovano 17.

- **Organizovanje edukacije svih nivoa Vojske o Rezoluciji 1325 SBUN i njoj pratećih rezolucija;**

U Instrukcijama za obuku Vojske, kao poseban modul, uvedena je obuka iz oblasti rodne ravnopravnosti i RSBUN 1325, koja se kontinuirano, od 2013. godine, sprovodi u svim jedinicama Vojske. U 2017. godini obuku o R1325 SBUN i njoj pratećih rezolucija završilo je 80 lica u službi u Vojsci.

- **Imenovanje i obuka rodnih savjetnika/ica na strateškom i taktičkom nivou Vojske;**

Uz pomoć i podršku NATO i partnerskih zemalja u NATO Nordijskom centru za rod u vojnim operacijama u Švedskoj, oficirka Vojske uspješno je završila obuku za rodnu savjetnicu na strateškom nivou.

- **Edukacija lica u službi u Vojsci o rodno zasnovanom nasilju i primjeni antidiskriminacionih zakona Crne Gore;**

Ministarstvo u saradnji sa Vojskom, kontinuirano organizuje edukacije lica u službi u Vojsci o rodnoj ravnopravnosti, sa akcentom na teme koje se odnose na rodno zasnovano nasilje i na zaštitu od diskriminacije po osnovu pola, s posebnim osvrtom na opšti normativni okvir u ovoj oblasti. U 2017. godini, obuke je pohađalo ukupno 80 zaposlenih u Vojsci (iz Mornarice, Pješadijskog bataljona, Vazduhoplovstva, Čete veze i Počasne garde), kao i 20 komandira i komadanata jedinica Vojske.

- **Uspostavljanje baze podataka o zastupljenosti žena i muškaraca u Vojsci**

U Vojsci, na dan 31. decembra 2017. godine, bilo je ukupno 172 žene, ili 9,69% (37 vojnkinja po ugovoru, 19 podoficirki, 13 oficirki i 103 civilnih lica). Na inostranim vojnim akademijama obrazuje se sedam kadetkinja. Do sada je šest žena učestvovalo u mirovnoj misiji u Avganistanu, od kojih je jedna podoficirka učestvovala u dva kontigenta. Tokom 2017. godine u NATO misiji „Odlučni odgovor“ bile su dvije žene. Na nivou sistema odbrane ima 13,50% žena.

U Ministarstvu, na dan 31. decembra 2017. godine, bilo je ukupno 100 žena, ili 43,42%, od kojih su 98 državne službenice, jedna podoficirka i jedna oficirka. Tri žene su vojno-

diplomatske predstavnice u Misiji Crne Gore pri NATO. U Ministarstvu su, iz kategorije visoko-rukovodnog kadra, dvije žene - sekretarka ministarstva i generalna direktorica Direktorata za materijalne resurse, a iz kategorije ekspertske - rukovodnog kadra sedam žena.

Ministarstvo je donijelo Plan aktivnosti za implementaciju politike rodne ravnopravnosti i Rezolucije 1325 SBUN u Ministarstvu i Vojsci za 2017. godinu. Za realizaciju utvrđenih aktivnosti Ministarstvo je opredijelilo finansijska sredstva u visini od 5.000 €.

Ministarstvo i Vojska, kroz kontinuiranu saradnju na međunarodnom nivou (posjete NATO timova, učešće u realizaciji zajedničkih aktivnosti sa zemljama partnerima, učešće u radu NATO komiteta za rodnu ravnopravnost, učešće na konferencijama u organizaciji OEBS-a posvećenih rodnoj perspektivi), razmjenjuju dobre prakse, informacije i podatke o položaju žena u vojskama. Na 41 konferenciji, NATO komiteta za rodne perspektive predstavljeni su aktivnosti Ministarstva i Vojske na implementaciji rodne perspektive u sistemu odbrane Crne Gore. Koordinatorica koja se bavi poslovima rodne ravnopravnosti u Ministarstvu, predstavila je aktivnosti Ministarstva i Vojske na implementaciji R1325 SBUN na OEBS-ovom seminaru na temu: "Kodeks ponašanja u vojno-političkim aspektima bezbjednosti - CoC za države učesnice i OEBS partnere". Regionalna trenerica za rodnu ravnopravnost u vojnim operacijama i koordinatorka u vezi poslova rodne ravnopravnosti u Vojsci, učestvovala je na regionalnoj konferenciji u Republici Moldaviji (koja je organizovana uz podršku UNDP-a, UN Women i OEBS-a, i u saradnji sa Parlamentom Republike Moldavije i Vladom Kraljevine Švedske, s ciljem da se poveća kapacitet članova i članica parlamenata iz zemalja Istočne Evrope i Centralne Azije, da integrišu rodnu perspektivu u sve zakonodavne procese), gdje je prenijela iskustva i dobre prakse u sistemu odbrane Crne Gore parlamentarcima Republike Moldavije, kako da na najbolji način integrišu rodnu perspektivu u sve zakonodavne procese.

U cilju afirmacije vojnog poziva kod žena objavljeno je i više reportaža o ženama u Vojsci. Prilikom obilježavanja Dana Vojske u 2017. godini, dvije žene su dobile nagradno odsustvo, dvije žene su dobile pohvale i dvije žene su proizvedene iz vojnkinje po ugovoru u podoficirke.

Ministarstvo je na svojoj internet stranici uveo posebni link „Žene u Vojsci“, na kojem se kontinuirano promoviše i informiše o aktivnostima žena profesionalnih vojnih lica. Kroz list „Partner“, se promovišu aktivnosti žena - profesionalnih vojnih lica u Vojsci i o njihovom učešću u mirovnim misijama.

Stručno osposobljavanje lica sa visokim obrazovanjem

U skladu sa Zakonom o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem („Službeni list CG“, broj 38/12), a na osnovu javnog poziva koji je raspisala Uprava za kadrove, Ministarstvo je učestvovalo u realizaciji Programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem za potrebe Vojske i zaključilo ugovore o stručnom osposobljavanju sa dva visokoškola, u trajanju od devet mjeseci, od 15. januara do 15. oktobra 2017. godine.

Praksa studenata

Na osnovu dugogodišnje saradnje Ministarstva i Fakulteta za državne i evropske studije, u Ministarstvu su dva studenta treće godine obavila studentsku praksu, u trajanju od dva mjeseca, počev od aprila 2017. godine.

Saradnja sa DIB HRM timom u 2017. godini

Saradnja sa DIB HRM - SAD timom (Centar za upravljanje ljudskim resursima u institucionalnoj izgradnji odbrane) uspostavljena je 2015. godine, po dva osnova: izrada Strategije upravljanja ljudskim resursima u Ministarstvu i Vojsci i Koncepta karijernog razvoja i karijernih planova.

Rezultat te saradnje je usvajanje Strategije upravljanja ljudskim resursima u Ministarstvu i Vojsci, u julu 2016. godine i Akcionog plana za implementaciju Strategije u 2017. godini (januar 2017. godine), čime je ispunjen jedan od prioriteta razvojnih ciljeva upravljanja ljudskim resursima predviđen Dugoročnim planom razvoja odbrane 2016-2025. Dokument se koristi kao dobra praksa u drugim državama sa kojima sarađuje DIB HRM tim.

Realizovane su dvije posjete DIB HRM tima u 2017. godini, i to u aprilu kada je cilj posjete bio predstavljanje aktivnosti iz Akcionog plana za implementaciju Strategije, kao i upoznavanje sa sistemom regrutovanja, podrške porodicama vojnika u misijama, programima za mlade, procesima selekcije i načinima kreiranja karijernih mapa i u septembru kada je akcenat stavljen na izradu koncepta karijernog razvoja i karijernih planova. Pored toga diskutovalo se i o projektima za privlačenje mladih, stepenu realizacije aktivnosti iz Akcionog plana, sistemu ocjenjivanja, beneficijama profesionalnih vojnih lica i novim zakonskim rješenjima u oblasti upravljanja ljudskim resursima. U narednom periodu, zbog stvaranja strateških i zakonskih osnova za karijerni razvoj profesionalnih vojnih lica, fokus saradnje biće izrada Koncepta karijernog razvoja u vidu Pravilnika o karijernom razvoju i karijernih mapa.

4.2. MATERIJALNI RESURSI

4.2.1. Opremanje Vojske Crne Gore

U 2017. godini, težište opremanja bilo je usmjereno na opremanje deklariranih jedinica u skladu sa Dugoročnim planom razvoja odbrane, NATO Ciljevima sposobnosti i razvoju kapaciteta na nacionalnom nivou.

Izvršena je nabavka 39,13 tona novoprodukovanih ubojnih sredstava (Prilog br.1), kao i vježbovna, manevarska i druga nastavna sredstva za potrebe izvođenja obuke.

U 2017. godini u cilju opremanja Vojske novim vojnim motornim vozilima i građevinskim mašinama izvršena je nabavka:

- tri građevinske mašine (1 dozer gusjeničar, 1 valjak i 1 kopač gusjeničar) za potrebe inženjerske čete Vojske u vrijednosti od 514.898,72 €;
- tri kamiona kiperi za potrebe inženjerske čete Vojske u vrijednosti od 275.310,31€;
- četiri putnička i dva kombi vozila za potrebe Ministarstva i Vojske u vrijednosti 145.870,00 €;
- jedne cistjerne za vodu od 6,5 m³ za potrebe Vojske u vrijednosti 98.889,12 €;
- dva terenska vozila za potrebe Vojske u iznosu od 36.000,00 €.

Pored navedenog, za potrebe Mornarice Vojske Crne Gore ugovorena je i nabavka gumenog čamca sa vanbrodskim motorom od firme Yachting Tivat (isporuka će se realizovati početkom 2018. godine). Vrijednost gumenog čamca je 58.978,50 €.

Donacije:

- Realizovana je donacija EOD čamca sa pratećom opremom od strane Ambasade SAD-a, radi pružanja pomoći u izgradnji kapaciteta EOD tima Pomorskog odreda Mornarice Vojske Crne Gore i obuci ljudstva, a u svrhu protivminskog pretraživanja morskog dna i hidrografskih istraživanja. Radi se o „Tuff Boat“ velikom EOD čamcu, oznake TUFF BOAT GREAT WHITE 27, sa dodatnom opremom, koja obuhvata elektro-agregat i klima uređaj. Vrijednost isporučene opreme iznosi 197.242,45 USD.
- U saradnji sa Kancelarijom za odbrambenu saradnju SAD (ODC), u februaru 2017. godine realizovana je donacija medicinske opreme korišćenjem sredstava ECF-a (Expeditionary Capability Fund). Na ovaj način donirana je oprema u vrijednosti 100.000 USD. Radi se o medicinskim kompletima prve pomoći (757 kompleta) i medicinskim rančevima (10 komada). Sva oprema je preuzeta i data na upotrebu jedinica Vojske.
- U okviru programa FMF - SAD (Foreign Military Financing) realizovana je donacija za Mornarički informacioni sistem (MIMS), u vrijednosti od 380.012,00 USD, a koja je obuhvatala opremu, softvere i obuke. Nakon što je oprema isporučena, ovom donacijom se unaprjeđuje softver Mornaričkog informacionog sistema.
- Sa SR Njemačkom u septembru 2017. godine potpisani su Sporazum o poklonu i Mandatni sporazum za donaciju šest lako-oklopnih vozila za potrebe Vojske Crne Gore. Realizacija ove donacije očekuje se u toku 2018. godine. Vrijednost donacije je 2.250.000,00 €. U pitanju su nova terenska vozila tipa Mercedes Benz, Model G 280 CDI, sa zaštićenom karoserijom LAPV5.4, sa 5-oro vrata. Vozila su opremljena lakim oklopom, klasom zaštite STANAG 4569 nivo II (balistička), kao i protiv-minskom zaštitom DM31. Pored navedenog biće obezbijedena i obuka vozača-pripadnika Vojske Crne Gore u Koblencu, SR Njemačka. Navedena sredstva će doprinijeti i implementaciji NATO ciljeva sposobnosti i interoperabilnosti.

4.2.2. Remont i održavanje

Održavanje UbS

- Izvršen je pregled stanja uzoraka baruta u kontejnerima, uklanjanje uzoraka čije dalje čuvanje nije potrebno i izuzimanja 109 uzoraka baruta, iz kolekcije baruta u skladištu Sasovići, radi ispitivanja,
- Izvršen je kontrolno-tehnički pregled ubojnih sredstava na upotrebi i trupnim rezervama,
- Urađen je tehnički pregled svih protiv-avionskih raketa 9M32M (STRELA-2M),
- Na osnovu rezultata sa kontrolno-tehničkih gađanja i kontrolnih ispitivanja data je preporuka jedinicama na preduzimanju mjera za sprečavanje vanrednih događaja,
- Urađeno je ispitivanje kvaliteta manevarske municije 7,62 mm M68, za AP 7,62 mm M70 i na osnovu rezultata produžen rok upotrebe.

Remont i održavanje sredstava naoružanja i vojne opreme izvršeni su planiranom dinamikom, u skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima. Po ugovorima iz 2016. godine, najvažnije realizovane aktivnosti na ovom planu su bile:

- Za potrebe održavanja putničkih, terenskih i teretnih vozila, u 2016/2017. godini, realizovana je nabavka usluge višeg stepena održavanja po ugovorima iz 2016. godine sa: AD „Osmanagić CO“ d.o.o u vrijednosti od 130.000,00 €, „Efel Motors“ d.o.o Cetinje, u vrijednosti od 60.000,00 €, „Ljetopis Automotive“ d.o.o Podgorica u vrijednosti od 5.000,00 € i „Montex Hidromont“ d.o.o Nikšić u vrijednosti od 30.000,00 €,

- Izvršena je nabavka usluge opravke i servisiranja inženjerskih mašina, u 2016/2017. godini po ugovoru iz 2016. godine, sa „Samveko“ d.o.o Podgorica, u vrijednosti od 20.000,00 €.

Za potrebe remonta i održavanja u Mornarici Vojske Crne Gore, realizovano je sljedeće:

- Završena je II faza konverzije raketne topovnjače RTOP-405, u toku je III faza konverzije, koja će se završiti u toku 2018. godine. Do sada su realizovani radovi iz I faze u vrijednosti od 260.000,00 €, i II faze u vrijednosti od 248.625 €. Za kompletiranje planiranih radova u okviru treće faze utrošiće se još 600.000,00 €;
- U toku je nabavka i ugradnja dva vanbrodska motora na čamcu „Valiant“ u vrijednosti od 42.528,74 € (u 2017. godini je realizovana tenderska procedura);
- Izvršena je nabavka potrošnog materijala, boja i pomoćne opreme za vez brodova u iznosu od 27.403,16 €;
- Izvršeno je servisiranje sudova pod pritiskom na plovnim objektima u iznosu od 7.382,76 €.

Za realizaciju nabavki malih vrijednosti putem neposrednog sporazuma za potrebe Mornarice Vojske Crne Gore realizovano je ukupno 8.200,00 € (2.700,00 € za procjenu vrijednosti jahte „Jadranka“, 500 € javno oglašavanje za prodaju viška plovnih objekata i rezervnih djelova od plovnih objekata, kao i 5.000 € za troškove lučkih usluga tokom vježbe „Adrion 2017“).

Takođe, ugovorena je opravka i servisiranje motornih vozila, inženjerskih mašina, specijalnih vozila (dizalica, cisterni i dr.) i drugih tehničkih sredstava u 2017/2018. godini iz domena višeg stepena održavanja, sa preduzećima:

- AD „Osmanagić CO“ d.o.o Nikšić i „Autoremont Osmanagić“ Podgorica u vrijednosti od 110.000,00 € (o pružanju usluga održavanja i servisiranja vozila marke Opel i tehnički pregled i limarsko farbarski radovi za teretna vozila vojne proizvodnje), realizacija je u toku;
- „Efel – Motors“ d.o.o Cetinje u vrijednosti od 75.000,00 € (pružanje usluga održavanja i servisiranja vozila marke TOYOTA, radne), realizacija je u toku;
- „LJETOPIS AUTOMOTIVE“ d.o.o. Podgorica u vrijednosti od 15.000,00 € (održavanje i servisiranje vozila marke „Mercedes“), realizacija je u toku;
- „SAMVEKO“ d.o.o, Podgorica u vrijednosti do 20.000,00 € (pružanje usluge održavanja i servisiranja inženjerskih mašina), realizacija je u toku;
- „MONTEX HIDROMONT“ d.o.o, u vrijednosti do 20.000,00 € (održavanje nadgradnji na specijalnim motornim vozilima), realizacija je u toku;
- „Moto Frigo Vujačić“ D.O.O Podgorica u vrijednosti od 27.000,00 € (pružanje usluge servisiranja i opravke bijele tehnike i klima uređaja);
- „TEKNOXGROUP“ d.o.o Danilovgrad u vrijednosti od 4.000,00 € (pružanje usluge servisiranja i opravke stacionarnih elektroagregata marke „CATERPILAR“);
- „SIMES INŽINJERING“ d.o.o Podgorica u vrijednosti od 16.000,00 € (pružanje usluge servisiranja i opravke stacionarnih elektroagregata na stacionarnim čvorištima veze);
- „SIMON PS“ d.o.o Herceg Novi u vrijednosti od 39.686,50€ (površinska zaštita naoružanja).

Za potrebe održavanja pokretnih stvari u vojnim radionicama, i obezbjeđenja potrošnih sredstava za vozila, plovila i vazduhoplove u 2017. godini, izvršena je nabavka:

- rezervnih djelova za teretna, specijalna motorna vozila i autobuse, po ugovoru sa „SINCOMMERCE“ d.o.o., u vrijednosti od 104.000,00 €;
- rezervnih djelova za terenska motorna vozila, po ugovoru sa „SPONA“ d.o.o., u vrijednosti od 30.000,00 €;

- rezervnih dijelova za putnička motorna vozila, po ugovoru sa „Omnioil“ d.o.o., u vrijednosti od 6.000,00 €;
- tehnička ulja, masti i druge tečnosti za održavanje tehničkopokretnih sredstava, po ugovoru sa „OMNIOIL“ d.o.o., u vrijednosti od 18.012,20 € (za potrebe održavanja tehničkih pokretnih sredstava Kopnene Vojske);
- pneumatika za putnička i terenska vozila novije proizvodnje, po ugovoru sa „VUJAČIĆ COMPANY“ d.o.o., u vrijednosti od 25.499,32 €;
- pneumatika za radnu mehanizaciju i inženjerske mašine, vojna motorna vozila i teretna motorna vozila, poluprikolice i prikolice, po ugovorima sa „VUJAČIĆ COMPANY“ d.o.o, u vrijednosti od 101.435,37 €;
- potrošnog i repromaterijala za TMS, po ugovoru sa „Tekom Promet“ d.o.o. Podgorica, u iznosu od 22.138,88 €;
- Prateća oprema za motorna vozila, po ugovoru sa „OMNIOIL“ d.o.o Podgorica u iznosu od 10.962,28 €;
- cerada za motorna vozila, plovila, vazduhoplove i druga TMS po ugovoru sa „PRESS PLAST“ d.o.o, u iznosu od 14.498,96 €.

4.2.3. Rješavanje viškova naoružanja i vojne opreme

U 2017. godini uništeno je ukupno 130,25 tona viškova ubojnih sredstava.

MONDEM program

U okviru programa za demilitarizaciju (MONDEM program), u 2017. godini, izvršena je neutralizacija 94,65 tona ubojnih sredstava, u okviru III₇ i III₈ faze ovog programa. (Prilog br. 2). Do sada je u okviru ovog programa ukupno neutralisano 1.718,45 tona ubojnih sredstava i 825 komada raznog zastarjelog naoružanja.

NATO Fond povjerenja za Crnu Goru

Agencija NSPA (NATO Support and Procurement Agency-NSPA) je raspisala tender i prikupljanjem ponuda zaključila ugovor sa najpovoljnijim ponuđačem, privrednim društvom „Poliex“ Berane. Ugovor je zaključen za dio sredstava (129,32 tone), dok će za preostalih 272,68 tona biti ponovo raspisan tender.

Realizacija zaključenog ugovora je počela 04. decembra 2017. godine i do 31. decembra 2017. godine uništeno je 35,60 tona, ili 27,53% (Prilog br. 3). Prema Dimaničkom planu rok za završetak realizacije ovog ugovora je 30. jun 2019. godine.

U toku 2017. godine nije vršeno uništavanje naoružanja i drugih borbenih sredstava.

Prodaja naoružanja i vojne opreme

U skladu sa Zaključcima Vlade Crne Gore, broj 03-9183 11.11.2010. godine i broj 07-291 od 23. februara 2017. godine, Ministarstvo odbrane je sprovelo dva postupka prodaje suvišnih plovnih objekata, opreme i rezervnih dijelova od plovnih objekata i radioničke opreme. Na prodaju je bilo ponuđeno 39 stavki plovnih objekata, opreme i rezervnih dijelova od plovnih objekata i radioničke opreme. Prodato je 10 (deset) stavki u vrijednosti od 49.056,86 €.

U skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore broj 08-339 od 03. marta 2016. godine, Ministarstvo odbrane je sprovelo postupak prodaje viška vazduhoplova u Vojsci i pripadajućih rezervnih dijelova, opreme i alata za njihovo održavanje. Na prodaju je bilo ponuđeno 3.715 stavki viška vazduhoplova u Vojsci i pripadajućih rezervnih dijelova, opreme i alata za njihovo održavanje. Prodata je 101 stavka u vrijednosti od 57.506,00 €.

U toku 2017. godine nije vršena prodaja naoružanja i ubojnih sredstava.

Tokom godine, po ranije zaključenim ugovorima, od strane komisionara i kupaca preuzeto je 239,69 tona UbS i 2.761 komad naoružanja i drugih borbenih sredstava.

U 2017. godini, po osnovu prodaje viškova vojne opreme ukupno je naplaćeno 45.635,36 € (Prilog br.4).

U toku 2016/2017. godine u skladu sa Ugovorom o prodaji dotrajalih sredstava i proizvoda (metalne i druge sirovine) broj 807-5004/16 od 19.07.2016. godine izvršena je prodaja 464,4 t različitih dotrajalih sredstava i proizvoda kao metalne i druge sirovine.

Ukupno ostvareni prihod od prodaje dotrajalih sredstava i proizvoda (metalne i druge sirovine) u 2016/2017. godini, iznosi 48.078,70 €.

U toku 2017. godine izvršena je prodaja 295 od 431 ponuđeno na prodaju suvišno motorno i priključno vozilo i radna mašina i ostvaren prihod od 564.882,47 €.

4.2.4. Zaštita i zdravlje na radu, zaštita od požara i zaštita životne sredine

Zaštita i zdravlje na radu

Sve vojne aktivnosti i drugi radni procesi koji se odvijaju u Ministarstvu i Vojsci, organizovani su na način kojim se obezbjeđuje potreban nivo zaštite i zdravlja na radu svih zaposlenih. Ministarstvo i Generalštab Vojske Crne Gore su svojim aktivnostima u kontinuitetu uticali na poboljšanje nivoa znanja i tehničke opremljenosti subjekata zaštite kao i na razvijanju efikasnog sistema informisanja o svim prisutnim opasnostima i rizicima, težili stvaranju boljih uslova za efikasnu zaštitu života i zdravlja svojih pripadnika, materijalnih dobara i očuvanja životne sredine. Komande jedinice Vojske su u skladu sa svojim nadležnostima u rukovođenju i komandovanju organizovale posebne mjere zaštite na svim radnim mjestima sa visokim rizikom u procesu rada i vršile su redovne kontrole njihovog sprovođenja. U cjelini gledano planiranje, organizovanje i sprovođenje svih vidova zaštite je sastavni dio funkcionisanja i rukovođenja u Vojsci i Ministarstvu. Kao rezultat toga smanjen je broj povreda na radu u odnosu na prethodni period.

Ugovoreni su i realizuju se po predviđenoj dinamici sanitarni, sistematski i specijalistički pregledi. Završeni su ljeekarski pregledi pilota i letača u Vazduhoplovstvu Vojske Crne Gore. Takođe je završena usluga preventivne medicine vakcinacija pripadnika Pomorskog odreda i ispitivanje ronilačkih medija.

U cilju potpune i kvalitetne medicinske zaštite pripadnika Vojske, u toku godine je izvršena nabavka nedostajuće medicinske opreme i aparata. Nabavljena je nedostajuća oprema za oftamologiju, otorinolaringologiju i za laboratorijsku dijagnostiku. U toku je nabavka nedostajuće oprema za internu medicinu i za stomatologiju.

Problemi koji su pratili zaštitu na radu u prethodnom periodu ogledaju se prije svega u relativno niskom procentu popune ličnim zaštitnim sredstvima i opremom na upotrebi u Vojsci, što je posljedica limitiranih novčanih sredstava. Već duži period u upotrebi je dio zastarjele opreme za rad (panciri, zaštitne maske, ogrtači, sanitetski kompleti, i sl.). Zbog nedostatka novčanih sredstava dio sredstava za rad (viljuškari i dizalice) nijesu atestirani što mora biti prioritetno rješavano u narednom periodu.

Ovdje se mora naglasiti i činjenica da jedan broj objekata ne obezbjeđuje adekvatne uslove za rad. Zbog svoje dotrajalosti, ispucalih zidova, loše krovne konstrukcije, improvizovanih elektrovodova radionice u kasarnama „Golubovci“ i „Vladimir Knežević Voloda“, postoji potreba za sanacijom navedenih objekata. U hangaru za održavanje vazduhoplova nedostaju optimalni uslovi za rad. Za 2018. godinu planirana su sredstva za održavanje objekata u visini od 300.000,00 €, tako da u skladu sa prioritetima za sanacijom biće obuhvaćeni i navedeni objekti.

Zaštita od požara

U 2017. godini, zaštita od požara održana je na potrebnom nivou i pored malog broja izvršilaca u PP-odjeljenjima i PP-ekipama.

Početkom ljetne sezone, na nivou kasarni formirane su jedinice privremenog karaktera, koje su bile zadejstvovane do kraja septembra.

Slika 8. Mr Predrag Bošković i gen-puk Ljubiša Jokić u obilasku jedinica na požarištu

Za unaprjeđenje protivpožarne sigurnosti tokom godine nabavljana najneophodnija sredstva i oprema. Realizovano je servisiranje i održavanje protivpožarnih aparata, sudova pod pritiskom i stabilnih sistema za zaštitu od požara na objektima.

Zahvaljujući preduzetim požarno-preventivnim mjerama i maksimalnom angažovanju ljudstva na uređenju vojnih objekata, skladišta, sidrišta i kasarnskih prostora u Vojsci, u toku godine nije bilo požara sa značajnom materijalnom štetom.

Planskim rješavanjem viškova ubojnih sredstava, značajno je poboljšana pirotehnička bezbjednost svih skladišta u odnosu na prethodne godine. Posebno se vodilo računa da sva lakozapaljiva i ubojna sredstva budu pravilno uskladištena, da nema sredstava koja se čuvaju van namjenskih objekata i da se eksplozivne materije čuvaju u propisanoj ambalaži i složene na način predviđen tehničkim propisima. U ovakvim uslovima izbjegnute su mogućnosti akcidentnih situacije požara sa dalekosežnim posledicama i eksplozija zapaljivih para i gasova.

Bez obzira na dobre rezultate, u protekloj godini je i ovaj segment zaštite pratila loša finansijska situacija, pa za posledicu imamo: problem sa stabilnim protivpožarnim instalacijama na brodovima i objektima (više godina nije hidraulično ispitivana); veliki broj PP-a aparata sa isteklim rokom upotrebe (preko 30 godina) i sl. I dalje je prisutan problem nemogućnosti hidrauličnog ispitivanja PP aparata u organizaciji Vojske. Kapacitet PP radionice Logističkog bataljona je nedovoljan i sa aspekta realnih potreba neophodno je proširenje formacije. Pored ovog ističe se problem u održavanju protivpožarnih vozila koja su zastarjela i teško je obezbijediti rezervne dijelove za njihovo održavanje.

Zaštita životne sredine

S obzirom na značaj zaštite životne sredine na nacionalnom nivou, Ministarstvo i Vojska poseban značaj pridaju svim oblicima zaštite životne sredine. Identifikovane su sve materije u posjedu Ministarstva koje čine otpad visokog rizika: hemikalije, lijekovi sa isteklim rokovima, pjenila za protivpožarna sredstva, stara motorna ulja i masti i na osnovu klasifikacije njihove toksičnosti preduzete su sve neophodne mjere i postupci kako bi se izbjegle akcidentne situacije.

Sklopljen je ugovor sa ovlašćenom firmom „Hemosan“- Bar za neutralizaciju opasnog otpada. Tokom 2017. godine izvršena je neutralizacija oko 20 tona materija koje čine otpad visokog rizika.

Kao rezultat takvih aktivnosti u prethodnom periodu nije bilo akcidentnih situacija.

Određene količine sredstava i raznih materijala su u višku ili su isteklog roka upotrebe i ostaju na dugovanju u materijalnom knjigovodstvu, pravilno se čuvaju i ne predstavljaju potencijalnu opasnost.

4.2.5. Standardizacija i kodifikacija

Prema Planu standardizacije za 2017. godinu, tokom godine donijeta su 24 standarda odbrane. Odluke o donošenju standarda objavljene su u Službenom listu Crne Gore i u propisanom formatu dostavljene u NSO Brisel. Formirano je 11 radnih grupa za pripremu predloga za usvajanje standarda odbrane. Izvještaji o donošenju standarda objavljeni su u Službenom listu CG i u propisanom formatu dostavljeni u NSO Brisel.

Završeno je testiranje softverske baze podataka JRSO - Jedinstveni registar standarda odbrane, koja sadrži sve neophodne podatke za rad na standardima odbrane. Otpočet je rad na razvoju modela ratifikacije NATO standarda.

Na proljećnom sastanku NATO Komiteta za standardizaciju NCS, učestvovao je načelnik Direkcije za standardizaciju i kodifikaciju kao nacionalni predstavnik Crne Gore u NATO formatu po drugi put. Sumirano je da su trenutno najvažnije aktivnosti: integracija standardizacije u proces planiranja, kolaboracija pri izradi izvještaja sposobnosti i implementacija NATO standard.

Od 29. maja do 02. juna 2017. godine realizovan je sastanak MCLSB (Borda Vojnog komiteta NATO-a za standardizaciju kopnene vojske) u hotelu „Avala“ u Budvi. Standardizacioni bord kopnenih snaga Vojnog komiteta NATO podstiče NATO operativnu standardizaciju unutar odgovornosti kopnenih snaga, s ciljem postizanja optimalne interoperabilnosti Saveza. Domaćin sastanka je bilo Ministarstvo odbrane Crne Gore i organizovan je u saradnji sa kancelarijom NATO za standardizaciju (NSO) iz Brisela. Učesnici sastanka su bili: predsjedavajući borda, sekretar i štabno osoblje (ukupno 4 lica iz NSO), predstavnici radnih grupa u okviru borda (ukupno 5 lica), predstavnik Komande NATO za transformaciju, predstavnik Komande kopnenih snaga NATO, predstavnik Vojske SAD u Evropi, predstavnik Multinacionalnog logističkog koordinacionog centra, kao i predstavnici 19 NATO članica. Ukupno je bilo 32 inostrana učesnika na sastanku.

Prijemom Crne Gore u NATO otpočele su aktivnosti integracije u NATO kodifikacioni sistem na najvišem nivou (ekvivalent Tier 2 nivo), što će se na kraju završiti sa tzv.

compliance testom, koji će izvršiti zemlje određene od strane NATO Komiteta AC 135, počev od 05. februara 2018. godine. U okviru redovnih aktivnosti kodifikovano je ukupno 98 originalnih crnogorskih proizvoda, dodijeljeno ukupno 144 NCAGE sertifikata (NATO Commercial and Government Entity Code) softverom BULCOD⁵. Svi podaci kodifikacije su prihvaćeni u NATO bazi podataka NMCRL i na taj način je omogućena promocija nacionalnih proizvoda na NATO odbrambenom tržištu. Za održavanje softvera BULCOD plaća se firmi "Technologica" 20.000,00 € godišnje po novom četvorogodišnjem ugovoru koji je potpisan u decembru 2016. godine.

Od strane NSPA - NATO SUPPORT AGENCY i NATO Komiteta AC 135 dobijamo servise u oblasti kodifikacije: NATO Mailbox System, NABS, i Sponsorship administracija. Ukupno za te usluge u 2017. godini je plaćeno 8.967,00 €, a za NMCRL Web ukupno 840,00 €.

Tražen je i dobijen podatak od predsjedavajućeg NATO Komiteta za kodifikaciju AC135, kolika treba da bude kontribucija Crne Gore u NATO kodifikacionom sistemu. Crna Gora po NATO investicionom ključu učestvuje sa 0,027% od ukupnog budžeta, što za kodifikaciju iznosi 2.500,00 €.

Privredna komora je dala značajan doprinos u promovisanju mogućih benefita kodifikacije za crnogorsku privredu, što je rezultovalo povećanjem broja zahtjeva za NCAGE. Velika pažnja je posvećena promociji benefita NATO kodifikacionog sistema NCS u Crnoj Gori kroz učešće ministra odbrane na okruglom stolu na temu „Ekonomija i bezbjednost” u Privrednoj komori, kao i ostalih eksperata iz Ministarstva u TV emisijama i dnevnim novinama. Posebno je insistirano na stvaranju infrastrukture koja će omogućiti crnogorskim firmama da učestvuju na NATO tenderima, što je rezultovalo odlukom Vlade Crne Gore da formira radnu grupu „NATO i ekonomija“.

4.2.6. Infrastruktura

Investicioni radovi u vojnom krugu

Realizacijom investicionih radova u vojnom krugu poboljšani su ukupni uslovi za život i rad organizacionih jedinica Ministarstva i Komandi i jedinica Vojske. Najznačajnije aktivnosti koje su realizovane tokom 2017. godini bile su:

Adaptacija objekata:

- KN-21 u kasarni u Baru, KN-43 u skladištu Kapino Polje u Nikšiću, magacina M-3 u skladištu Brezovik u Nikšiću, investicija od 196.007 €;
- KN-36 (ambulanta) na vojnom aerodromu Golubovcima i objekta KN-45 u skladištu Kapino Polje u Nikšiću. Ovi radovi su toku, investicija je 69.500 €, a ukupno je u 2017. godine realizovano 65.972 €;
- Operativnog centra Generalštaba Vojske Crne Gore i Direkcije za zaštitu tajnih podataka u objektu Ministarstva. Investicija od 75.550 €;
- Prostorija u objektu Ministarstva. Investicija od 111.910 €.

⁵ Trenutno BULCOD koriste: Bugarska, Crna Gora, Srbija, Makedonija, Albanija i Ukrajina.

Rekonstrukcija objekata:

- Medicinskog centra bezbjedonosnih snaga u Podgorici. Investicija 115.000 €;
- Dvije trafostanice na vojnom aerodromu u Golubovcima i jedne u kasarni u Baru. Ukupna investicija 155.000 € (prelaz iz 2016. godine), radovi su završeni u 2017. godini, a finansijska realizacija je 50.000 €;
- Vodotornja na vojnom aerodromu u Golubovcima. Ukupna investicija je 170.000 € (prelaz iz 2016. godine), radovi su završeni u 2017. godini, a finansijska realizacija je 7.000 €;
- KN-25 na vojnom aerodromu u Golubovcima. Ukupna investicija 25.000 € (prelaz iz 2016. godine), radovi su završeni u 2017. godini, a finansijska realizacija je 3.600 €;
- KN-8 u kasarni „Breza“ u Kolašinu. Ukupna investicija od 233.800 € (prelaz iz 2016. godine), radovi su završeni u 2017. godini, a finansijska realizacija je 149.628,21 €.

Ostali radovi:

- Zamjena ograde oko dijela kasarne „13 jul“ u Nikšiću. Investicija od 72.530 €;
- Remont i servisiranje termotehničkih instalacija. Investicija od 25.000 €;
- Uređenje prostorija za obezbjeđenje uslova za priključenje Crne Gore na NATO zaštićeni IK mrežu i sistem NATINAMDS na vojnom aerodromu u Golubovcima i u objektu Ministarstva. Investicija od 167.950 €;
- Izrada Detaljnih urbanističkih planova za kasarnu u Danilovgradu i za vojni aerodrom u Golubovcima. Investicija od 55.000 € (ova usluga je u završnoj fazi).

Ukupna vrijednost ugovorenih radova na investicionom održavanju objekata u 2017. godini iznosi 1.332.132,00 €.

Raspolaganja sa nepokretnostima

Ministarstvo raspolaže sa 95 lokacija sa oko 1400 objekata visokogradnje, sa pratećim instalacijama vodovoda, kanalizacije, rasvjete i trafostanica, 247 stanova, 75 garažnih mjesta, 37 poslovnih prostora i sa 71 podrumom. Za funkcionisanje Ministarstvu i Vojsci potrebno je oko 25 lokacija, a tačan broj i naziv lokacija će se odrediti prilikom izrade Strategijskog pregleda odbrane čija je izrada u toku. Ostale vojne lokacije će se na dalje korišćenje predati Upravi za imovinu.

U skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore broj 07-1683 od 22. juna 2017. godine i Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, Ministarstvo je Upravi za imovinu predalo na dalje upravljanje 98 poslovnih prostora, 21 poslovnih prostora je opredijeljeno za prodaju a za potrebe Ministarstva opredijeljeno je 16 poslovnih prostora.

Takođe, po nalogu Državne revizorske institucije a za potrebe izrade popisa i određivanja knjigovodstvene vrijednosti nepokretnosti sa kojima upravlja Ministarstvo, Uprava za nekretnine Crne Gore otpočela je procjenu vrijednosti zemljišta i objekata u kasarnama, procjenu poslovnih prostora i stanova. Za određene lokacije procjena je završena (vojne lokacije, stanovi i poslovni prostori u Danilovgradu, Tivtu i Herceg Novom) a za ostale

postupak procjene je u toku (vojne lokacije, poslovni prostori i stanovi u Podgorici, Nikšiću, Kolašinu, Pljevljima, Plavu, Rožaje).

U skladu sa preporukama iz Izvještaja Državne revizorske institucije, Ministarstvo izradilo je akcioni plan za realizaciju preporuka. Aktivnosti za realizaciju navedenog plana biće nastavljene i tokom 2018. godine.

Po zahtjevu Generalštaba Vojske Crne Gore pokrenut je postupak za formiranje vojnog poligona na lokaciji „Savine vode“ u opštinama Mojkovac, Kolašin i Šavnik. Zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa ovaj postupak nije završen i nastaviti će se u 2018. godini.

Na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 07-3817 od 21. decembra 2017. godine, pokrenut je postupak za izdavanje na dugoročan zakup zemljišta površine 4.300 m² na vojnom aerodromu u Golubovcima. U pripremi je objavljivanje javnog Oglasa za izbor najpovoljnijeg zakupca, a istim će biti predviđeno da se jedan dio sredstava od zakupa usmjeri za izgradnju hangara za skladištenje i popravku helikoptera za potrebe Vazduhoplovstva Vojske Crne Gore.

Pokrenut je postupak za izdavanje na dugoročan zakup bivše vojne lokacije Zlatica u opštini Podgorica, površine 20 ha i 98 ari. Vladi Crne Gore dostavljena je dokumentacija za davanje saglasnosti za izdavanje u dugoročan zakup sa mogućnošću da Vojska koristi rekonstruisano streljište za obuku svog sastava.

Pored navedenog, u saradnji sa Upravom za imovinu, pokrenut je postupak da se zemljište na lokaciji „Vrsuta“ u opštini Bar, površine 20.000 m², opredijeli za potrebe odbrane, nakon čega bi se stvorili uslovi da sa Kontrolom leta na toj lokaciji realizujemo zajednički projekat izgradnje radarskog sistema.

Pokrenut je postupak izmjene Prostorno urbanističkog plana Podgorice da se lokacija bivše kasarne „Masline“ u Podgorici, površine oko 33 hektara opredijeli za potrebe Ministarstva i Vojske, čime će se stvoriti uslovi za detaljnu razradu tog prostora u skladu sa potrebama Ministarstva i Vojske.

U toku 2017. godine, pokrenut je postupak za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa na lokaciji "Zekova Glava" na Bjelasici između Ministarstva i Radio difuznog centra Crne Gore, aktivnosti na rješavanju ovog otvorenog pitanja biće nastavljene i u 2018. godini.

U saradnji sa Zaštitnikom imovinsko pravnih interesa Crne Gore, u toku su postupci da se bivše vojne lokacije, koje su u katastarskom operatu uknjižene na druga pravna i fizička lica, upišu u vlasništvo države Crne Gore: „Petlja“ u opštini Herceg Novi, radarski položaj Kontrole leta u opštini Podgorica (u blizini Kombinata aluminijuma), „Rakite“ u opštini Herceg Novi i „Bigovica“ u opštini Bar.

Prihodi od zakupa nepokretnosti

U skladu sa Zaključcima Vlade Crne Gore, 13 poslovnih prostora izdaje se u zakup, od čega u: Podgorici devet, Danilovgradu jedan, Tivtu dva, Nikšiću jedan.

U zakup se izdaju i sljedeći vojni objekti i zemljište: Objekat KN- 49 i stajanka za avione na vojnom aerodrom Golubovci izdaju se „Montenegro Airlinesu“, dio objekta "Veliki Štuoc" na Durmitoru, izdaje se crnogorskom Telekomu, objekat SČV "Durmitor" izdaje se Promonte

GSM (Telenor), vojni kompleks "Dizdarica" - JP Čistoća Herceg Novi. Pored zakupa poslovnih prostora, objekata i zemljišta, Ministarstvo vodi evidenciju plaćanja otkupa stanova.

Od zakupa poslovnih prostora, objekata, zemljišta i otkupa stanova u 2017. godini, ostvareni su značajni prihodi, koji prikazani u sljedećoj tabeli:

Red. br.	VRSTA PRIHODA	Naplaćeno od 01.01.- 31.12.2017. godine
1.	Prihodi od zakupa poslovnih prostora, račun Ministarstva finansija br. 832-52007-55	25.316,63 €
2.	Prihodi od zakupa vojnih objekata i zemljišta, račun Ministarstva finansija br. 832-5207-55	18.999,84 €
3.	Prihodi od zakupa vojnih objekata koji se uplaćuju na račun Ministarstva odbrane 832-213-43	44.361,09 €
3.	Prihodi od otkupa stanova, račun Ministarstva Finansija br. 832-182-39	109.921,84 €
UKUPNO NAPLAĆENI PRIHODI		198.599,40 €

Tabela 2. Prihodi ostvareni izdavanjem nepokretnosti

Stambena izgradnja

U cilju rješavanja stambenih pitanja zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci, Ministarstvo je u 2017. godini pokrenulo više aktivnosti.

1. Preko Zaštitnika imovinsko pravnih interesa Crne Gore pokrenut je postupak za rješavanje zahtjeva bivših vlasnika za povraćaj zemljišta ili obeštećenja na bivšoj vojnoj lokaciji u Tološima u zahvatu DUP-a „Stambena zajednica VI - Kruševac“ u Podgorici. Na ovoj lokaciji prema navedenom planskom dokumentu u Bloku 10 i 16 predviđena je izgradnja stambeno - poslovnih objekata za kolektivno stanovanje sa oko 120 stambenih jedinica. Takođe, na ovoj lokaciji riješen je dio naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta.
2. U cilju rješavanja stambenih pitanja zaposlenih u Ministarstvu i lica u službi u Vojsci, formirana je Stambena zadruga „Odbrana“ sa kojom Ministarstvo realizuje aktivnosti na stvaranju uslova za izgradnju stambenog objekta na lokaciji „Rsojevica“ u opštini Danilovgrad, na kojoj je predviđena izgradnja 68 stambenih jedinica. Za izgradnju navedenog stambenog objekta tokom 2012. godine urađen je Glavni projekat, koji je zbog promjene urbanističkih pokazatelja i donošenja novog Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata neophodno izmijeniti. Postupak izmjene Glavnog projekta je u toku a nakon njegove revizije stvorit će se uslovi za raspisivanje javnog oglasa za izbor privrednog društva za izvođenje radova. Planirano je da izgradnja ovog objekta počne u prvoj polovini 2018. godine.
3. U saradnji sa opštinom Tivat i NVO Arsenal u toku su aktivnosti oko definisanja modela za izgradnju stambenog objekta na lokaciji Lukovića barake. Za realizaciju ovog projekta opština Tivat je uradila Glavni projekat i donijela odluku o oslobađanju plaćanja naknade za komunalno opremanje lokacije. Na ovoj lokaciji Ministarstvu, shodno zaključku Vlade, treba da pripadne oko 1.500 m² neto stambene površine.

4. Ministarstvo je u saradnji sa Glavnim gradom Podgorica, stvorilo planske uslove za izgradnju stambenih objekata za kolektivno stanovanje sa oko 420 stambenih jedinica na lokaciji „Zagorič pored pruge“ u Podgorici, u zahvatu DUP-a „Zagorič 3 i 4 Zona 2“, na dvije urbanističke parcele. Izrada Glavnog projekta za izgradnju stambenih objekata na ovoj lokaciji planirana je u 2018. godini.

4.2.7. Informaciono-komunikacioni sistemi

Povezivanje informaciono-komunikacionih sistema (IKS) Ministarstva i Vojske na NATO informaciono-komunikacione sisteme – NSWAN.

Nakon prijema Crne Gore u NATO, pristupilo se finalizaciji već otpočetih zadataka u vezi sa stvaranjem preduslova za povezivanje Ministarstva i Vojske na NATO komunikacione sisteme, u cilju razmjene elektronskih podataka, u skladu sa standardima NATO. Realizovane aktivnosti Ministarstva i Vojske su:

- saradnja sa NATO, u okviru koje su Ministarstvo i Vojska upoznati sa standardima i zahtjevima koje Crna Gore treba ispuniti do poziva u NATO;
- nabavka potrebne informaciono-komunikacione opreme.

Istovremeno sa razvojem IKS koji su potrebni za prenos NATO elektronskih podataka za potrebe Ministarstva i Vojske, počela je realizacija projekata za unapređenje zaštite, prenosa, čuvanja i obrade elektronskih podataka Ministarstva i Vojske od kojih izdvajamo:

- *aktivnosti oko unaprjeđenja postojeće zatvorene računarske mreže (bez mogućnosti pristupa serverima/podacima na Internetu)*, što podrazumijeva instalaciju radnih stanica po novim restriktivnim procedurama, u okviru kojih je između ostalog primijenjena PKI (Public Key Infrastructure), što predstavlja dodatni nivo zaštite razmjene podataka. Osim toga, svi računari u okviru Ministarstva i Vojske koji će pripadati ovoj mreži, koja će u perspektivi biti namijenjena za razmjenu podataka stepena “interno” i “povjerljivo”, biće kontrolisani kroz poseban upravljački domen. Vojska u okviru ove mreže, takođe koristi i sistem za elektronsko upravljanje dokumentima (eDMS), što je značajno unaprijedilo njihove poslovne procese, a koji se planira i dodatno razvijati za potrebe korisnika u okviru Ministarstva, koji će imati potrebu da obrađuju klasifikovane podatke. Do kraja 2017. godine, napravljeno je testno okruženje u kojem su testirane sve funkcionalnosti i potencijalni načini pristupa ovoj mreži, dok se puna implementacija planira tokom 2018. godine;
- *unaprjeđenje sistema za prenos elektronskih podataka na teritoriji Crne Gore za potrebe Ministarstva i Vojske.* Sistem se sastoji od mikrotalasnih/radio-relejnih i optičkih linkova koji su u potpunosti unutar lokacija Ministarstva i Vojske i kojim upravljaju pripadnici Ministarstva i Vojske - ne koriste se usluge drugih državnih organa, preduzeća i dugih davaoca telekomunikacionih usluga. Sistem omogućuje prenos elektronskih podataka brzinom 100 Mbps i većom. Prije 2017. godine u sistem su bile uvezane lokacije: Zgrada Ministarstva odbrane Podgorica, vojni aerodrom Golubovci, Lovćen, Obostnik, Crni Rt, Komanda Mornarice Vojske Crne Gore Bar, Kasarna Bar. U 2017. godini povezane su lokacije: Kasarna Danilovgrad, Kasarna Masline Podgorica, VMC Podgorica, RDC-Sjenica, RDC-Tović i RDC-Ostrog. Takođe, završen je postupak nabavke uređaja za povezivanje objekata Ministarstva i Vojske u 2018. godinu i to: Sidrište Bar, Marvrijan Ulcinj, Kasarna Nikšić, Bjelasica, Pljevlja i RDC-Tvrđaš. Nakon prijema Crne Gore u NATO dio sistema BACKBONE na relaciji Podgorica-Lovćen-Golubovci se koristi za prenos

- NATO elektronskih podataka brzinom od 50 Mbps i omogućuje povezivanje i rad NATO opreme na vojnom aerodromu Golubovci za rad sa NATO tajnim podacima;
- *aktivnosti na formiranju Military CIRT tima u skladu da prihvaćenim NATO ciljem sposobnosti E6202N i Strategijom za sajber bezbjednost Crne Gore*, što je podrazumijevalo aktivno učešće predstavnika Ministarstva u Savjetu za informacionu bezbjednost i Radnoj grupi za izradu Strategije za sajber bezbjednost, gdje su definisane smjernice razvoja sajber odbrane kako na državnom, tako i na nivou Ministarstva i Vojske.
 - *Implementacija sistema za vođenje skladišne evidencije*. Trenutno se u Ministarstvu i Vojsci koristi zastarjeli sistem, koji u toj verziji ne zadovoljava potrebne standarde vođenja evidencije materijalnih resursa. Pokrenuta je tenderska procedura nabavke usluge implementacije softvera za skladišnu evidenciju “SKEV”, koji je Crna Gora dobila kao donaciju u okviru saradnje sa Republikom Slovenijom, a navedena usluga će biti realizovana do kraja 2018. godine. U pitanju je provjeren i razrađen softver skladišne evidencije, koji dugo godina koristi Ministarstvo odbrane Republike Slovenije, koji može Ministarstvu i Vojsci veoma koristiti.
 - *proširenje radnih stanica za rad sa NATO tajnim podacima* (podnijet je zahtjev NATO za pet dodatnih radnih stanica NSWAN).

4.2.8. Nabavke roba i usluga

U oblasti javnih nabavki Ministarstvo je donijelo Pravilnik o postupku hitne nabavke i Pravilnik o postupku nabavke male vrijednosti sa obrascima, koji su objavljeni na internet stranici Ministarstva.

27. jula 2017. godine i 14. novembra 2017. godine Ministarstvo je donijelo izmjene Plana javnih nabavki za 2017. godinu.

Planom javnih nabavki Ministarstva za 2017. godinu planirane su nabavke u iznosu od 10.514.459,00 €, od čega iz budžeta 8.474.459,00 €, a iz sopstvenih prihoda 2.040.000,00 €.

U skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama i Planom javnih nabavki za 2017. godinu, realizovan je 81 postupak javne nabavke. Predmetni postupci javnih nabavki sprovedeni su putem javnog nadmetanja: 42 postupka u otvorenom postupku, 18 na osnovu zaključenih okvirnih sporazuma, tri postupka ograničenim postupkom, 13 postupaka pregovaračkim postupkom sa prethodnim objavljivanjem poziva, jedan postupak pregovaračkim postupkom bez prethodnog objavljivanja poziva i četiri postupka šoping metodom. Takođe, sprovedeno je 58 postupaka neposrednim sporazumom i 43 postupka nabavke male vrijednosti.

Postupak	ROBE	RADOVI	USLUGE	UKUPNO
	Broj postupaka	Broj postupaka	Broj postupaka	
Otvoreni	25	4	13	42
Okvirni sporazum	7	/	11	18
Ograničeni	1	/	2	3
Pregovarački sa objavom	8	/	5	13
Pregovarački bez objave	/	/	1	1
Šoping	4	/	/	4

Ukupno	45	4	32	81
---------------	-----------	----------	-----------	-----------

Tabela 3. Pregled realizovanih postupaka javnih nabavki u 2017. godini po vrstama predmeta

Na osnovu člana 116b Zakona o javnim nabavkama, Ministarstvo odbrane je 27. marta 2017. godine donijelo Plan nabavki izuzetih od primjene Zakona o javnim nabavkama, kao i izmjene ovog plana 13. aprila 2017. godine i 14. novembra 2017. godine. Planom nabavki za 2017. godinu izuzetih od primjene Zakona o javnim nabavkama planirana su sredstva u iznosu od 832.500,00 €, što čini 7,9 % budžeta opredijeljenog za javne nabavke. Ovim planom planirano je i sprovedeno 8 postupaka (5 za robe, 2 za radove i jedan za usluge).

Prema Planu javnih nabavki za 2017. godinu najznačajnije nabavke su: jedna inženjerska mašina (dozer), dva terenska vozila, jedna cistijerna za vodu, tri građevinske mašine, tri kamiona kiper i jedan gumeni čamac sa vanbrodskim motorom.

Potpisan je Memorandum o razumijevanju sa Vladom Kanade za nabavku tri višenamjenska helikoptera, čija se isporuka očekuje tokom 2018. godine.

4.3. BUDŽET ZA ODBRANU

Zakonom o budžetu za 2017. godinu za finansiranje Ministarstva odbrane odobrena su sredstva u ukupnom iznosu od 49.978.967,43 €, (1,27% u odnosu na BDP za 2017. godinu), od čega su sredstva iz opštih prihoda u iznosu od 44.578.967,43 € i sredstva iz tzv. sopstvenih prihoda u iznosu do 5.400.000,00 €.

Korišćenjem prihoda kao vida podrške odbrambenom budžetu nastavljen je trend izdvajanja za rashode odbrane, obezbijedeno ispunjavanje međunarodno preuzetih obaveza, realizacija mjera i aktivnosti iz Plana integracija za punopravno članstvo Crne Gore u NATO, kao i realizacija Ciljeva sposobnosti i opremanja Vojske u skladu sa NATO standardima.

Od planiranih 5.400.000,00 € Ministarstvo odbrane je ostvarilo 1.766.314,66 €. Ova sredstva su utrošena u skladu sa Zakonom o budžetu, odnosno za realizaciju Ciljeva sposobnosti i opremanja Vojske u skladu sa NATO standardima.

U strukturi isplaćenih sredstava u 2017. godini u iznosu od 44.317.938,16 € (od čega iz opštih prihoda je utrošeno 42.557.051,93 eura i sopstvenih prihoda 1.760.886,23 €) učešće personalnih izdataka iznosi 65,68%, tekućih izdataka 18,73%, kapitalnih izdataka 9,49% i sredstava na ime obaveza iz prethodnih godina 6,10%.

Budžet za 2017. godinu obezbijedio je nastavak integracionih procesa, prijem, opremanje i modernizaciju jedinica Vojske i pozitivno uticao na poboljšanje standarda zaposlenih, kao i ostvarenje primarnog spoljnopolitičkog cilja – prijem Crne Gore u NATO. Predviđeni rast BDP-a za naredni srednjoročni period obezbijediće pretpostavke za uvećanje izdvajanja predviđenih „Planom investiranja u odbranu 2018-2024“, kao i uslove za kontinuitet u procesu reformi u sistemu odbrane, što podrazumijeva i postupno približavanje dugoročnoj ambiciji izdvajanja za odbranu u iznosu do 2% BDP-a (uključujući i vojne penzije). Na ovaj bi se način u desetogodišnjem razdoblju osigurala finansijska sredstva potrebna za izgradnju ciljanih sposobnosti, a samim tim obezbijedilo fleksibilno i efikasno sprovođenje operativnih zadataka koji će biti postavljani pred odbrambeni resor.

5. VOJSKA CRNE GORE

5.1. Organizaciona struktura Vojske

Ministarstvo je 12. decembra 2017. godine donijelo je novu Formaciju Vojske Crne Gore, u skladu sa Odlukom o organizacijsko-formacijskoj strukturi i veličini Vojske (broj: 07-2908 od 28. septembra 2017. godine) koju je utvrdila Vlada Crne Gore.

Prema formaciji Vojska ima 1950 formacijskih mjesta: 298 oficira, 774 podoficira, 625 vojnika po ugovoru i 253 civilnih lica. Popuna na dan 31. decembar 2017. godine bila je 1769 lica i to: 237 oficira, 740 podoficira, 549 vojnika po ugovoru i 243 civilna lica, što iznosi 91%. U Vojski Crne Gore je zaposleno 177 žena (70 žena su profesionalni vojnici, a 107 žena su civilna lica u službi u Vojski) što čini 10% od ukupnog broja zaposlenih.

Slika 9. Dan Vojske Crne Gore

Prosječna starost lica zaposlenih u Vojski je 40 godina. Najnepovoljnija starosna struktura je kod podoficira i iznosi 43 godine. Najpovoljnija starosna struktura je kod vojnika po ugovoru i iznosi 32 godine.

Tokom 2017. godine, po završetku obrazovanja na vojnim akademijama u inostranstvu, 3 kadeta su proizvedeni u oficirske činove i primljeni u službu u Vojski Crne Gore. Obrazovanje na Vojnoj akademiji "General Mihailo Apostolski" u Republici Makedoniji završila su dva kadeta, dok je 1 kadet završio obrazovanje na Pomorskoj akademiji u SAD. Putem javnog oglasa u službu u Vojski je primljeno je 61 lice: pet oficira, dva podoficira, 52 vojnika po ugovoru i dva civilna lica. Poređenja radi, tokom 2016. godine, u službu u Vojski je primljeno 48 lica.

U 2017. godini, služba u Vojski je prestala za 121 lice i to: 12 oficira, 67 podoficira, 40 vojnika po ugovoru i dva civilna lica, čime su stvoreni uslovi za prijem novih lica i podmlađivanje Vojske. Poređenja radi, tokom 2016. godine, služba u Vojski je prestala za 31 lice.

5.2. Učešće Vojske Crne Gore u međunarodnim misijama i operacijama

Učešće pripadnika Vojske u međunarodnim misijama i operacijama bio je jedan od prioritetnih zadataka Vojske u toku 2017. godine. Tokom 2017. godine ukupno 72 pripadnika Vojske je bilo angažovano u četiri međunarodne misije i operacije:

- misiji "Resolute Support" u Avganistanu (tri kontingenta, 54 profesionalna vojnika),
- operaciji Evropske unije "ATALANTA" u vodama Indijskog okeana (12 profesionalnih vojnika),
- misiji "EUTM" u Maliju (dva profesionalna vojnika) i
- misiji "MINURSO" u Zapadnoj Sahari (četiri profesionalna vojnika).

Pripadnici Vojske u misiji "Resolute Support" bili su angažovani na dužnostima štabnog osoblja u Komandi za obuku, savjetovanje i pomoć "Sjever" i jedinici za obezbjeđenje timova

za obuku, savjetovanje i pomoć avganistanskim nacionalnim snagama bezbjednosti. U misiji je trenutno angažovan VII kontingent, koji je svoje angažovanje započeo 02. septembra 2017. godine, a smjena sa VIII kontingentom je planirana za sredinu marta 2018. godine. Do kraja 2017. godine je ukupno 16 kontingenata Vojske bilo angažovano u misijama u "ISAF" i "Resolute Support" u Avganistanu, sa 418 pripadnika, što predstavlja 21% ukupnog brojnog stanja Vojske. Delegacija Ministarstva i Vojske, koju je predvodio ministar odbrane mr Predrag Bošković, posjetila je pripadnike sedmog kontingenta Vojske u misiji "Resolute Support" u toku 2017. godine. Tom prilikom ministar se sastao sa komandantom Komande za obuku, savjetovanje i podršku „Sjever“, brigadnim generalom Volfom Jirhenom Štalom.

Slika 10. Obilazak pripadnika VII kontingenta Vojske u misiji "Resolute Support"

Operacija „EU NAVFOR - ATALANTA“

Na osnovu Odluke Skupštine Crne Gore, broj 00-72/16-24/4 od 22. jula 2016. godine, odobreno je angažovanje Samostalnog tima za zaštitu broda (Autonomus Vessel Protection Detachment – AVPD) koji čine pripadnici Mornarice Vojske Crne Gore. AVPD se ukrcava na brod UN Svjetskog programa hrane. Ministarstvo odbrane Crne Gore je u procesu potpisivanja Tehničkog sporazuma sa Ministarstvom odbrane Republike Francuske, kojim će biti regulisana logistička podrška AVPD. Tokom 2017. godine pripadnici Vojske su bili angažovani u ovoj operaciji prema sljedećem:

- jedan podoficir Mornarice Vojske Crne Gore bio je angažovan na italijanskom ratnom brodu "Virginio Fasan", u vremenu od 10. avgusta do 07. decembra 2017. godine,
- dva oficira Mornarice Vojske su bila angažovana u Komandi operacije "ATALANTA" u Nortvudu,
- devet pripadnika Vojske je bilo angažovano u AVPD timu na trgovačkom brodu „Esbjerg“, u vremenu od 30. aprila do 15. avgusta 2017. godine.

Slika 11. Pripadnici Vojske angažovani u AVPD timu

Misija “EUTM” u Republici Mali

U toku 2017. godine, Vojska je angažovala tri oficira u misiji "EUTM", na dužnosti vođe logističkog instruktorskog tima za obuku jedinica oružanih snaga Republike Mali. Smjene

pripadnika Vojske na dužnosti u misiji izvršene su 16. februara i 14. avgusta 2017. godine, dok se prva smjena u 2018. godini očekuje sredinom februara. Jedna rotacija traje 6 mjeseci.

Misija UN "MINURSO" u Zapadnoj Sahari

U toku 2017. godine, Vojska je angažovala četiri oficira u misiji "MINURSO", na dužnosti posmatrača Ujedinjenih nacija. Dva oficira su angažman u misiji završili 26. novembra i 31. decembra 2017. godine, dok su dva oficira upućena u misiju 21. decembra 2017. godine. Dužnost u misiji traje 12 mjeseci.

Tokom 2017. godine nije bilo ugrožavanja bezbjednosti pripadnika Vojske koji su angažovani u međunarodnim misijama i operacijama.

5.3. Angažovanje Vojske u podršci civilnim institucijama u kriznim situacijama

U cilju podrške civilnim institucijama, Vojska je bila angažovana u zaštiti od požara u toku ljeta i prilikom obilnih sniježnih padavina početkom 2017. godine.

Angažovanje Vojske u pružanju pomoći institucijama i stanovništvu u zaštiti od požara počelo je 14. jula 2017. godine, u rejonu poluostrva Luštica, a završeno je 31. avgusta 2017. godine angažovanjem ljudstva i sredstava na Ivanovim koritima u opštini Cetinje. U periodu od 17. do 24. jula 2017. godine, u primorskim opštinama ukupno je dnevno bilo angažovano 142 pripadnika Vojske. Pored intervencija u primorskim opštinama, Vojska je učestvovala i u pomoći civilnim institucijama i stanovništvu u zaštiti od požara na teritoriji Glavnog grada Podgorice, te u opštinama Cetinje, Danilovgrad i Mojkovac, angažovanjem oko 300 pripadnika.

Vojska je angažovala timove i inženjerske mašine za evakuaciju civilnih lica zavijanih u putničkom vozilu u rejonu spomenika na Radovče Polju, čišćeni su sniježni nanosi na putnom pravcu Fundine-Preoč-Kržanja-Stravče-Brskut i na lokalnim putevima u mjesnoj zajednici Krstac u opštini Nikšić.

Inženjerska jedinica, kao i prethodnih godina, bila je angažovana na izgradnji i sanaciji lokalnih puteva na teritoriji Glavnog grada Podgorica i opštinama Andrijevice, Berane, Cetinje, Mojkovac i Plav.

U toku 2017. godine, Mornarica Vojske je više puta učestvovala na sprječavanju izlivanja opasnih materija u more, čime je dat doprinos zaštiti životne sredine.

5.4. Obuka i vježbe Vojske Crne Gore

Izvršena je osnovna obuka za 52 vojnika koji su 02. oktobra 2017. godine primljeni u službu u Vojsci, nakon čega je nastavljena obuka za osposobljavanje na formacijskim dužnostima u jedinicama Vojske. Tokom 2017. godine na usavršavanju u inostranstvu bilo je 25 profesionalnih vojnika, dok su 142 pripadnika Vojske završili usavršavanje u Crnoj Gori.

Težište obučavanja u Vojsci, u 2017. godini, bilo je na:

- Osposobljavanju za učešće u međunarodnim misijama i operacijama;
- Osposobljavanju jedinica deklariranih za ocjenjivanje po NATO programu CREVAL;
- Osposobljavanju za pružanje podrške civilnim institucijama u kriznim situacijama;

- Osposobljavanju jedinica, za pružanje podrške policiji i drugim državnim organima u slučajevima ugrožavanja nacionalne bezbjednosti terorizmom;
- Učenju stranih jezika;
- Zajedničkom osposobljavanju i demonstracijama dostignutih sposobnosti na međunarodnim vježbama i kursevima.

Plansko i kontinuirano učenje stranih jezika tokom 2017. godine imalo je bitnu ulogu u procesu sticanja znanja i vještina pripadnika Vojske, kao preduslova za rad u međunarodnom okruženju. Test tim Oružanih snaga Bosne i Hercegovine vršio je testiranje zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci, u cilju verifikacije nivoa poznavanja engleskog jezika. Sertifikate po NATO standardu 6001, steklo je 45 lica (29 oficira, 11 podoficira i 5 vojnika).

U 2017. godini 239 pripadnika Vojske učestvovalo je na 16 međunarodnih vježbi, u cilju unaprjeđenja štabnih procedura za efikasnije komandovanje u međunarodnom okruženju i provjere dostignutih operativnih sposobnosti jedinica ranga odjeljenja i voda. Najznačajnije međunarodne vježbe bile su: „**Saber Guardian**“; vježbe u okviru inicijative Crnomorskih rotacionih snaga „**Platinum Eagle 17.1**“ i „**Platinum Eagle 17.2**“; „**Adrion CAX**“ i „**Adrion LIVEX**“; „**Adriatic Strike**“; „**Carpathian Eagle**“ i vježba „**CWIX**“. Vježbe su realizovane na vojnim poligonima Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Grčke, Republike Hrvatske, Republike Italije, Kraljevine Jordan, Republike Makedonije, Savezne Republike Njemačke, Republike Rumunije, Poljske, Republike Slovenije i Republike Srbije.

Slika 12. Učešće pripadnika VCG na vježbi „Saber Guardian 17“

Najznačajnije vježbe Vojske izvedene u Crnoj Gori bile su „**Odlučan odgovor 17**“, „**Zajednički izazov 17**“, „**CMX 2017**“ i „**Boka Bay 2017**“.

NATO štabna vježba „**Upravljanje kriznim situacijama**“ (eng. „Crisis Management Exercise 2017“ - „CMX 2017“) održana je od 04. do 11. oktobra 2017. godine i Crna Gora je po prvi put učestvovala na istoj. Na vježbi je provjeravan proces donošenja vojnih odluka na strateškom, političkom i vojnom nivou, kao i NATO unutrašnje i partnerske komunikacije.

Nacionalna interesorna vježba „**BOKA BAY 2017**“ realizovana je u Kasarni „Milovan Šaranović“ u Danilovgradu, u saradnji sa Ministarstvom odbrane SAD. Na vježbi je provjeren sistem reagovanja državnih institucija i organa lokalne samouprave u slučaju zemljotresa.

Slika 13. Mr Predrag Bošković na vježbi „Boka Bay 2017“ u Danilovgradu

6. INSPEKCIJSKI NADZOR

Funkcija inspeksijskog nadzora je ostvarena u potpunosti i kvalitetno na osnovu Programa rada Ministarstva odbrane, Plana rada Odjeljenja za inspeksijski nadzor i Plana inspeksijskog nadzora za 2017. godinu, u skladu sa članom 56 Zakona o odbrani, Zakona o inspeksijskom nadzoru i drugim propisima koji regulišu inspeksijski nadzor u oblasti odbrane.

Primjenom jedinstvenih kriterijuma, objektivno i neposrednim uvidom sagledavano je stvarno stanje u pogledu primjene zakona i opštih akata i predlagane su mjere i radnje u cilju otklanjanja nedostataka, unaprjeđivanja stanja i dosljedne primjene propisa.

Odjeljenje za inspekcijski nadzor je u izvještajnoj godini izvršilo nadzor radi utvrđivanja zakonitosti postupanja u primjeni propisa u vršenju poslova pripreme za upotrebu Vojske koji se odnose na održavanje i provjeru borbene gotovosti Vojske i razvijanje sistema komandovanja u Vojsci, u skladu sa članom 39 Zakona o Vojsci Crne Gore.

Inspekcijski tim je od 13. do 14. decembra 2017. godine izvršio jedan redovni nadzor kontrole borbene gotovosti u Pomorskom odredu (Mornarica Vojske Crne Gore), u skladu sa Pravilnikom o kriterijumima, vrsti ocjena i postupku ocjenjivanja borbene gotovosti Vojske. U toku inspekcijskog nadzora nijesu utvrđeni propusti u primjeni propisa koji uređuju oblast borbene gotovosti.

Jedan od težišnih zadataka u toku godine u radu Odjeljenja bilo je praćenje otklanjanja uočenih nedostataka utvrđenih tokom inspekcijskih nadzora u proteklom periodu. Svi nedostaci, osim onih objektivne prirode, su otklonjeni.

Kod kontrolisanih jedinica nije utvrđeno odstupanje borbene gotovosti od potrebnog stepena za pravilno i uspješno izvršavanje namjenskih zadataka. Nedostatak vježbovno-strelišne prostorije (poligona) za izvođenje gađanja artiljerijskim oruđima i većim kalibrima naoružanja odražava se na kvalitet osposobljavanja i ukupan nivo borbene gotovosti jedinica koje su opremljene takvim naoružanjem.

U oblasti ostvarivanja planova i pripremnih mjera za odbranu zemlje i planiranja i upotrebe ljudskih i materijalnih resursa odbrane, Odjeljenje za inspekcijski nadzor je od planiranih 11 inspekcijskih nadzora dostignutog nivoa odbrambenih priprema izvršilo 10 inspekcijskih nadzora kod nosilaca odbrambenih priprema (inspekcijski nadzor u jednom organu državne uprave, u sedam organa lokalne samouprave i kod dva pravna lica koja proizvode predmete ili vrše usluge od posebnog značaja za odbranu ili su osposobljena za takvu djelatnost za vrijeme ratnog ili vanrednog stanja). U jednom organu lokalne samouprave, na zahtjev Službe predsjednika Opštine, a po odobrenju ministra inspekcijski nadzor nije izvršen i planiran je za 2018. godinu.

U toku inspekcijskog nadzora sagledavano je stanje odbrambenih priprema u planovima odbrane sa težištem na sadržaj i kvalitet dokumenata kojima se uređuje organizacija i rad nosioca odbrambenih priprema, sadržaj i kvalitet dokumenata za sprovođenje mjera pripravnosti, sadržaj i kvalitet dokumenata koji se odnose na mogućnost realizacije obaveza za proizvodnju predmeta i vršenje usluga od posebnog značaja za odbranu i nalogane mjere za poboljšanje postojećeg stanja.

U toku vršenja inspekcijskog nadzora dostignutog nivoa odbrambenih priprema preduzimane su isključivo preventivne mjere. U izvještajima, nakon inspekcijskih nadzora prikazano je realno stanje i ukazano na nedostatke i propuste. Subjekti inspekcijskog nadzora nijesu imali konkretnih primjedbi na izvještaje nakon realizacije inspekcijskih nadzora.

Inspekcijski tim Ministarstva je, tokom juna i jula 2017. godine, izvršio redovni i najavljeni inspekcijski nadzor stanja zaštite na radu, zaštite životne sredine i zaštite od požara u svim skladištima ubojnih sredstava Vojske. Planskim rješavanjem viškova ubojnih sredstava značajno je poboljšana pirotehnička bezbjednost svih skladišta u odnosu na prethodni period i

stvoreni povoljniji uslovi za čuvanje UBS. Kontrolom svih skladišnih prostora Inspeksijski tim je utvrdio da se sva ubojna sredstva pravilno skladište, da nema sredstava koja se čuvaju van navedenih objekata, eksplozivne materije čuvaju se u propisanoj ambalaži i složene su na način predviđen tehničkim propisima.

U toku redovnog inspeksijskog nadzora ostvarivanja prava lica u službi u Vojsci iz službe ili po osnovu službe, uključujući ocjenjivanje, disciplinsku i materijalnu odgovornost utvrđeno je da se prava lica u službi u Vojsci ostvaruju na osnovu Formacije Vojske i nijesu utvrđeni propusti jedinice koji bi uslovili neostvarivanje prava. Ocjenjivanje profesionalnih vojnih lica i civilnih lica, kao i izricanje disciplinskih mjera je vršeno u skladu sa važećim propisima. U toku godine izvršen je vanredni inspeksijski nadzor na osnovu obraćanja profesionalnog vojnog lica za ostvarivanje prava iz službe, nakon prestanka službe u Vojsci. Po ovom pitanju predloženo je sporazumno rješavanje prava po osnovu službe.

Praćena je realizacija naloženih mjera i zadataka na otklanjanje nedostataka utvrđenih prilikom redovnih i vanrednih inspeksijskih nadzora, kroz izvještaje kontrolisanih jedinica Vojske, a koji su dostavljani Odjeljenju za inspeksijski nadzor.

Vršenjem inspeksijskog nadzora nije utvrđeno kršenje zakonskih propisa koje bi zahtijevalo pokretanje disciplinske i krivične odgovornosti.

6. VOJNO - OBAVJEŠTAJNI, KONTRA OBAVJEŠTAJNI I BEZBJEDNOSNI POSLOVI

Aktivnosti Odjeljenja za vojno obavještajne i bezbjednosne poslove tokom 2017. godine realizovane su u skladu sa planskim i strateškim dokumentima, kojima su definisane smjernice i prioriteti u planiranju, razvoju i realizaciji vojno-obavještajnih, kontraobavještajnih i bezbjednosnih poslova u Ministarstvu i Vojsci, uz obezbjeđenje planskog, sistematskog i koordinisanog djelovanja svih učesnika.

Na osnovu plana i definisanih prioriteta, obavještajni poslovi su prvenstveno bili usmjereni na praćenje regionalnih i globalnih procesa čije bi se posljedice mogle reflektovati na bezbjednosne prilike u Crnoj Gori, odnosno koje bi mogle imati negativnog uticaja na Ministarstvo i Vojsku ili saveze i organizacije čiji je Crna Gora član.

Kako je proces evropskih i evroatlanskih integracija Crne Gore uslovio pojačano interesovanje određenih stranih subjekata za različite sfere crnogorskog društva, uključujući i oblast odbrane, tokom 2017. godine, kontraobavještajni poslovi su u najvećoj mjeri bili vezani za kontraobavještajnu zaštitu pripadnika i infrastrukture Ministarstva i Vojske, u zemlji i inostranstvu. U skladu sa savremenim standardima i najboljom praksom, započet je proces stvaranja preduslova za obavljanje kontraobavještajnih poslova organizovanih po teritorijalnom principu, što će u velikoj mjeri uticati na kvalitet njihovog obavljanja u narednom periodu.

Težište u realizaciji bezbjednosnih poslova je bilo usmjereno na bezbjednost i zaštitu zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci, bezbjednost lokacija, objekata, prostorija, sredstava, podataka, materijala i aktivnosti i lica, u zemlji i inostranstvu. Vršenje bezbjednosnih provjera po raznim osnovama, takođe je predstavljao bitan segment obavljanja bezbjednosnih poslova tokom 2017. godine.

U pogledu analitičkih poslova, Odjeljenje za vojno obavještajne i bezbjednosne poslove je nastavilo sa analitičkom obradom i procjenom prikupljenih podataka, u cilju kontinuiranog i sistematičnog tretiranja različitih bezbjednosnih pojava, kao i davanja adekvatnih i pravovremenih procjena za potrebe krajnjih korisnika.

Neophodnost zajedničkog djelovanja na suprotstavljanju bezbjednosnim prijetnjama po nacionalnu i kolektivnu bezbjednost, opredijelila je Odjeljenje za vojno obavještajne i bezbjednosne poslove za jačanje saradnje sa vojno obavještajnim i bezbjednosnim strukturama članica NATO i država u regionu, kao i organima i institucijama na nacionalnom nivou.

U skladu sa izmjenama i dopunama Zakona o odbrani, kojima su detaljnije precizirane nadležnosti i ovlašćenja, tokom 2017. godine izrađen je dio podzakonskih i drugih dokumenta koja definišu rad na polju obavještajnih, kontraobavještajnih i bezbjednosnih poslova.

Tokom 2017. godine, Odjeljenje za vojno obavještajne i bezbjednosne poslove je intenzivno radilo na unaprjeđenju IT segmenta, kako bi se postigli zadovoljavajući rezultati u pogledu zaštite, upravljanja, predaje i čuvanja podataka i informacija. Implementacija sistema za sigurnu razmjenu vojno obavještajnih podataka sa NATO, koja je u finalnoj fazi, u velikoj mjeri će uticati na kvalitet rada i bezbjednu razmjenu podataka i informacija sa partnerskim službama NATO država.

Odjeljenje za vojno obavještajne i bezbjednosne poslove će i u narednom periodu nastaviti sa jačanjem profesionalnih kapaciteta, uz značajan progres na putu izgradnje moderne i efikasne službe, uz primjenu najsavremenijih profesionalnih i bezbjednosnih standarda.

7. UNUTRAŠNJA REVIZIJA

Planom unutrašnje revizije za 2017. godinu predviđeno je sprovođenje šest revizijskih postupaka, od kojih su realizovana dva, i to:

- Revizija procesa obračuna i isplate zarada za lica u službi u Vojski Crne Gore,
- Revizija procesa evidentiranja upotrebe, održavanja i čuvanja imovine u Vazduhoplovstvu Vojske Crne Gore.

Organizaciona jedinica Ministarstva nadležna za poslove unutrašnje revizije je više godina bila nepopunjena potrebnim kadrom, što je znatno uticalo na kvantitativno izvršenje planiranih revizija.

Tokom 2017. godine izvršena je popuna sistematizovanih radnih mjesta starijeg i mlađeg unutrašnjeg revizora, za koje je nakon prijema obezbijeđena obuka za sticanje ovlašćenja za obavljanje poslova revizije kao i dodatna obuka putem seminara u organizaciji Ministarstva finansija - Direktorata za centralnu harmonizaciju, Uprave za kadrove i Udruženja unutrašnjih revizora u javnom sektoru Crne Gore. Popunom i osposobljavanjem postojećeg kadra stvoreni su uslovi za profesionalno obavljanje većeg broja revizija, što će značajno doprinijeti jačanju sistema finansijskog upravljanja i kontrola u funkcionalnim oblastima rada Ministarstva.

Unutrašnji revizori Odjeljenja u okviru međunarodne saradnje sa revizorima unutrašnje revizije Republike Makedonije i Bugarske upoznati su sa značajnim praktičnim rješenjima, neophodnim za obavljanje poslova unutrašnje revizije.

8. JAVNOST RADA

8.1. Saradnja sa medijima

Služba za odnose sa javnošću Ministarstva afirmiše rad i aktivnosti Ministarstva i Vojske stalnim izvještavanjem i ažuriranjem sajta Ministarstva i Vojske, te aktivnim prisustvom na društvenim mrežama.

Pored toga, Služba za odnose sa javnošću je u stalnom kontaktu sa crnogorskim redakcijama i novinarima, u težnji da na blagovremen, jasan i sveobuhvatan način odgovori njihovim zahtjevima za izjavama, odgovorima, intervjuima i gostovanjima.

Aktivnosti i obaveze Službe za odnose sa javnošću značajno su se pojačale procesom evroatlantskih integracija, imajući u vidu da su Ministarstvo i Vojska bili u fokusu crnogorske i međunarodni javnosti. Služba za odnose sa javnošću priprema sve što je iz Ministarstva i Vojske namijenjeno domaćoj i inostranoj javnosti. Preciznije, svim medijima od tradicionalnih do

najsavremenijih, uključujući i društvene mreže. Riječ je o svim formama medijskog izraza od najava i saopštenja do intervjua, od tvitova do reportaža.

Slika 14. Gostovanje mr Predraga Boškovića na RTCG

Služba za odnose sa javnošću za svaki značajan događaj, posjetu visokih državnih ili vojnih zvaničnika Crnoj Gori, ili crnogorskih zvaničnika iz oblasti odbrane, u prvom redu ministra odbrane, pravi medijski plan uz obezbjeđivanje sve neophodne logistike radi njegove realizacije.

Tokom 2017. godine, Služba za odnose sa javnošću dobijala je pitanja iz skoro svih oblasti djelovanja Ministarstva i Vojske. Veoma često, riječ je o kombinovanju tema što zahtijeva posebnu koordinaciju i praćenje do faze slanja odgovora redakciji. Među 90-tak zahtjeva za odgovore, najviše je onih sa više pitanja – iz strateških oblasti, kao što su evroatlantske integracije generalno, modernizacije Vojske, nabavke opreme, radnog i materijalnog statusa vojnih i civilnih lica, finansija, učešća Vojske u međunarodnim misijama i operacijama.

Služba je koordinisala i intervju ministara odbrane i načelnika Generalštaba Vojske Crne Gore za crnogorske i inostrane medije. Ministar je dao intervju za Pobjedu, portal RTCG, agenciju MINA, ali i hrvatski časopis „Zaštita“, makedonski časopis „Štit“, za British Telegraph, Russian National Broadcasting Company "Petersburg - Channel 5", European Western Balkans, BIRN, La Stampa, Ekonomist, Luzernen Zeitung, gostovao je na TV Vijesti (emisija „Načisto“) u Jutarnjem programu RTCG, na HRT-u.

Načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore je dao intervju za ND „Vijesti“, agenciju MINA, Dnevni list Dan i Pobjedu.

Služba je u 2017. godini učestvovala u organizaciji i realizaciji medijskog praćenja ministarskih posjeta, posjeta najviših NATO vojnih i civilnih predstavnika, učešća ministra odbrane i predstavnika Ministarstva i Vojske na različitim konferencijama u zemlji i inostranstvu, zajedničkih vježbi i obuka Vojske i NATO i posjeta brodova savezničkih država Mornarici Vojske Crne Gore.

Ministarstvo komunicira sa javnošću i preko društvenih mreža koje predstavljaju važan segment interakcije i komunikacije sa javnošću, pogotovo sa mladima koje svakodnevno informišemo o aktivnostima Ministarstva i Vojske putem sadržaja, kao i ažurnim odgovorima na poruke koje nam pristižu na dnevnom nivou. Na Facebook stranici „Vojska i mladi“ kroz video i foto forme, mladima se na njima blizak način predstavlja Vojska, njeni zadaci i aktivnosti. Posebno interesovanje mladi iskazuju za konkurse za školovanje kadeta na vojnim akademijama zemalja partnerskih država i članica NATO i za Ljetnji vojni kamp. Facebook stranica „Vojska i mladi“ trenutno bilježi 2,955 pratilaca odnosno lajkova.

Služba za odnose sa javnošću je, shodno Planu promotivnih aktivnosti na privlačenju kadrova za potrebe Vojske za 2017. godinu, realizovala brojne aktivnosti sa ciljem kreiranja pozitivnog odnosa u javnosti prema Ministarstvu, odnosno Vojsci, kao najboljem poslodavcu, u svrhu povećanja interesovanja mladih za vojni poziv i obezbjeđenja priliva najkvalitetnijih kadrova.

S tim u vezi, izrađen je novi spot Vojske sa namjerom da na efektan i savremen način crnogorskoj javnosti prikaže snagu i profesionalizam njenih pripadnika, kao i njihovu sposobnost u izvršavanju složenih zadataka. Spot je predstavljen u maju 2017. godine, i u njemu su prikazani detalji iz svih vidova Vojske.

Tokom maja mjeseca, spot je emitovan na svim lokalnim i nacionalnim televizijama u Crnoj Gori, na internet portalima i društvenim mrežama. Izazvao je veliku pažnju javnosti, prije svega mladih i značajno doprinio unaprjeđenju ugleda Vojske.

Takođe, značajan projekat koji je najavljen kroz gostovanja na lokalnim i nacionalnim televizijama i radio emisijama, emitovanjem spotova na društvenim mrežama, je Ljetnji vojni kamp za mlade. Tokom trajanja kampa, svakodnevno su na društvenim mrežama objavljivane video i foto priče sa kampa, a u medijima su pored zvaničnih događaja otvaranja i zatvaranja kampa objavljene i reportaže na portalima i u dnevnim listovima. Pored navedenog, pripremljena je desetominutna reportaža o Ljetnjem vojnom kampu, koja je emitovana na Javnom servisu, uz učešće pobjednika kampa, koji su govorili o svojim iskustvima.

Slika 15. Ljetnji vojni kamp za mlade 2017

Posebna pažnja posvećena je i promociji javnih oglasa za prijem lica u službu u Vojsci. Oglasi su najavljeni gostovanjima u jutarnjim i dnevnim emisijama na televizijama, kao i na društvenim mrežama i sajtu Ministarstva.

Medijske promocije pojedinačnih oglasa za obrazovanje kadeta na inostranim vojnim akademijama su takođe promovisane gostovanjima u jutarnjim i dnevnim emisijama na televizijama, kroz iskustva mladih oficira/ki tokom njihovog školovanja, kao i na društvenim mrežama i sajtu Ministarstva.

U cilju afirmacije vojnog poziva kod žena, objavljeno je i nekoliko reportaža o ženama u Vojsci, u kojima su oficirke i vojnkinje govorile o svom iskustvu i motivima koji su ih opredijelili za vojni poziv. Takođe, prilikom promocije javnih oglasa za prijem lica u službu u Vojsci i oglasa za obrazovanje, vodilo se računa da i mlade oficirke budu podjednako zastupljene u javnim nastupima.

U skladu sa Planom promotivnih aktivnosti na privlačenju kadrova za potrebe Vojske za 2017. godinu, organizovani su i Dani otvorenih vrata u vojnim objektima. Povodom Dana Vojske 7. oktobra, organizovana je posjeta srednjoškolaca Vazduhoplovstvu Vojske Crne Gore i krstarenje školskim brodom „Jadran“. Takođe, manifestacija koja je okupila značajan broj srednjoškolaca iz primorskih opština bila je veslačka regata koja je u čast Dana nezavisnosti, Dana pobjede i narodnih heroja Milana Spasića i Sergeja Mašere organizovana u Tivtu.

Kao još jedna od aktivnosti sa ciljem približavanja vojnog poziva mladima, organizovan je panel u EU Info centru sa podgoričkim srednjoškolcima, koji su bili u prilici da razgovaraju sa pripadnicima Vojske o njihovim iskustvima u misiji EUTM u Republici Mali i operaciji EU NAVFOR Atalanta u vodama Somalije. Pored srednjoškolaca, panel je izazvao i veliko interesovanje medija.

Promocija vojnog poziva organizovana je i u tržnom centru „Delta City“, pod nazivom „Budi dio nas“. Posjetioci su bili u prilici da se upoznaju sa mogućnostima zapošljavanja u Vojsci, informišu o mogućnostima obrazovanja na uglednim vojnim akademijama u inostranstvu, stipendiranja na civilnim fakultetima u zemlji, o konceptu dobrovoljnog služenja vojnog roka, te projektima namijenjenim mladima, kao što je Ljetnji vojni kamp za mlade. Pored toga, mogli su da saznaju i sve o učešću žena u Vojsci, kao i jednakim prilikama zapošljavanja i karijernog razvoja. U tržnom centru prikazane su alpinističke i boričke vještine pripadnika Vojske, dio opreme Vojske, a događaju je prisustvovao i ministar odbrane, koji je tom prilikom razgovarao sa mladima.

Slika 16. Promocija vojnog poziva

U decembru mjesecu je organizovan boravak ekipe produkcijske kuće „Media Solutions“ sa našim kontingentom Vojske u Avganistanu. Ovo je bila prilika da se medijski isprati boravak ministra odbrane u Avganistanu, kao i da se snimi dokumentarni film o učešću pripadnika Vojske u „Resolute Support“ misiji. Premijera filma se očekuje u drugom kvartalu 2018. godine, čime će se javnost bliže upoznati sa razlozima učešća u misiji, zadacima našeg kontingenta, uslovima boravka, kao značaju ove vrste angažovanja pripadnika Vojske.

Ministarstvo objavljuje dvomjesečni magazin „Partner“ na 32 strane, u punom koloru. Časopis, koji se štampa u 3.000 primjeraka je besplatan. Dio tiraža dostupan je građanima preko distributivnih mreža, a dio se šalje na relevantne adrese u Crnoj Gori, od predstavnika zakonodavne, izvršne i sudske vlasti, do diplomatskih predstavništava i velikih preduzeća i kompanija. Časopis se bavi detaljnom obradom aktivnosti i aktuelnosti u Ministarstvu i Vojske kroz članke, komentare, intervjuje, reportaže i sl. Do sada je objavljeno 70 brojeva.

Ministarstvo je nastavilo praksu razmjene iskustava sa PR službama NATO i Partnerskih zemalja, u cilju prepoznavanja optimalnih modela, koje bi moglo primijeniti u svom radu. Takođe, sagledavanjem najboljih praksi i implementacijom praktičnih rješenja, doprinosimo unapređenju vidljivosti i prisutnosti aktivnosti Ministarstva i Vojske široj javnosti, što je u krajnjem rezultiralo i značajnim povećanjem povjerenja građana u Vojsku Crne Gore.

8.2. Saradnja sa nevladinim organizacijama

Krajem januara 2017. godine, Direktorat za ljudske resurse je organizovao okrugli sto na temu „Izrada prijedloga projekata za mlade“, na kojem je učestvovalo 15 nevladinih organizacija. Cilj održavanja okruglog stola je bio predstavljanje aktivnosti Ministarstva koje su usmjerene prema mladoj populaciji, saradnje sa međunarodnim subjektima u ovim aktivnostima i spremnosti Ministarstva na veće uključivanje nevladinog sektora u implementaciji projekata namijenjenim mladima.

Imajući u vidu pozitivno iskustvo u organizovanju ovog okruglog stola i pozitivno mišljenje i spremnost na saradnju prisutnih nevladinih organizacija, Direktorat za ljudske resurse je u februaru 2017. pokrenuo inicijativu za organizovanje kvartalnih konsultativnih sastanaka sa nevladinim organizacijama čije je područje djelovanja izrada i implementacija projekata i programa koji su namijenjeni mladima, a koji će biti organizovani u cilju razmjene mišljenja, prijedloga, sugestija i zajedničkog djelovanja u kreiranju politika koje će mladima približiti ulogu i značaj Vojske u sistemu odbrane i mogućnostima vojnog poziva.

U februaru 2017. objavljen je javni poziv nevladinim organizacijama za predlaganje kandidata za člana Komisije za izbor najboljih projektnih rješenja, na temu „Vojska Crne Gore i mladi - udružimo potencijale“. Sredstva za finansiranje najboljeg projektnog rješenja su obezbijedena od strane Ministarstva odbrane Velike Britanije.

Prvi konsultativni sastanak sa predstavnicima nevladinih organizacija je održan 26. maja 2017. godine i na njemu je postignut dogovor oko učešća nevladinih organizacija u okviru Ljetnjeg vojnog kampa za mlade 2017, u smislu praktične prezentacije njihovog rada, čime je Ministarstvo još jednom pokazalo spremnost za podsticanje saradnje sa nevladinim sektorom. Takođe, bilo je riječi i o projektnim idejama koje bi povezivale Vojsku i mlade, tačnije iznosa projekata, radi realnije projekcije potrebnih finansijskih sredstava u 2018. godini za ovu namjenu. Ovo iz razloga što je novim Zakonom o nevladinim organizacijama predviđeno da organi državne uprave dostavljaju obrazložene prijedloge prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u tim oblastima.

Na osnovu inicijative Ministarstva javne uprave i obavljenih konsultacija (elektronskim putem) sa nevladinim sektorom, izrađena je i dostavljena Sektorska analiza za utvrđivanje prijedloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u 2018. godini, u julu 2017. godine i to za finansiranje tri projektna rješenja (uspostavljanje Savjetodavne kancelarije i formiranje savjetodavnog tima; Izrada sajta za promovisanje vojnog poziva; Nевladin sektor kao partner u promociji vojnog poziva) u ukupnom iznosu od 30.000,00 €.

9. OCJENA STANJA OBLASTI RADA MINISTARSTVA I VOJSKE

Prijem Crne Gore u punopravno članstvo u NATO predstavlja priznanje za dostignuti nivo reforme sistema odbrane. Time je Crna Gora ostvarila jedan od glavnih spoljno-političkih ciljeva.

Ministarstvo odbrane je tokom 2017. godine svoju politiku odbrane implementiralo putem bilateralne i multilateralne odbrambene saradnje i kroz učešće u realizaciji sporazuma o

kontroli naoružanja. U cilju stabilizacije regiona ostvarena je bilateralna saradnja sa svim državama u regionu, kao i značajnim partnerima i članicama NATO. Razvijena je bilateralna odbrambena saradnja sa 26 država. Takođe, Ministarstvo je bilo aktivno u radu regionalnih multilateralnih inicijativa, u cilju razvijanja povjerenja i saradnje u zajedničkom interesu.

Prijem Crne Gore u NATO ima poseban značaj. Saradnja sa NATO odvijala se kroz učešće u radu Sjevernoatlantskog savjeta i raznih komiteta, procesu planiranja odbrane, implementaciji NATO Ciljeva sposobnosti i učešću jedinica Vojske u NATO vođenoj misiji „Resolute Support“. Svi oblici saradnje sa NATO su tokom 2017. godine su uspješno izvršeni. Integracija Crne Gore u komandnu i vojnu strukturu NATO predstavljaće značajnu aktivnost u odbrambenoj saradnji sa NATO u narednom periodu.

Zbog prijema Crne Gore u NATO i brzih promjena bezbjednosnog okruženja Crne Gore, planirana je izrada novih strateških dokumenata u 2018. godini i u prvom kvartalu 2019. godine. Zbog ažuriranja Plana odbrane Crne Gore, radi učešća u kolektivnoj odbrani, biće neophodno donošenje podzakonskih akata, kojima će se omogućiti implementacija određenih mjera iz okvira kriznog menadžmenta.

Procesi upravljanja kadrovima su unaprijeđeni uspostavljanjem kadrovskog planiranja. Dobar napredak ostvaren u promovisanju službe u Vojsci u svojstvu vojnika po ugovoru, dok su slabiji rezultati kada su u pitanju kandidati za vojne akademije. Negativni parametri u strukturi vojnog kadra su neusklađenost strukture podoficira i vojnika po ugovoru, procenat podoficira znatno je veći u odnosu na standarde, dok je procenat vojnika po ugovoru znatno manji u odnosu na standarde. Kada su u pitanju oficiri, procenat nižih činova znatno je manji u odnosu na standarde, a procenat viših činova znatno veći. Nepovoljna je starosna struktura, posebno kategorije podoficira i vojnika po ugovoru.

Tokom 2017. godine nabavljena je značajna oprema i to: jedna inžinjerska mašina (dozer), dva terenska vozila, jedna cistijerna za vodu, tri građevinske mašine, tri kamiona kiper i jedan gumeni čamac sa vanbrodskim motorom, kao i rješavanje viška vojne opreme. U narednom periodu nastaviće se opremanje i modernizacija jedinica Vojske, a prioriteti će biti nabavka lakih oklopnih vozila za potrebe deklarisanih jedinica i terenskih uniformi. Nastaviće se rješavanje viška vojne opreme u cilju oslobađanja skladišnih prostora i kao i zbog ostvarenja prihoda, koji će biti korišćeni za opremanje i modernizaciju.

U okviru implementacije Ciljeva sposobnosti izrađen je koncept „Podrške zemlje domaćina“, koji je trenutno u fazi usaglašavanja. Nakon usvajanja ovog dokumenta, nastaviće se sa razvojem ove sposobnosti.

Budžet za odbranu u 2017. godini obezbijedio je nastavak integracionih procesa, razvoj Vojske i izvršavanje njenih misija, poboljšanje standarda zaposlenih, kao i ostvarenje jednog od strateških spoljopolitičkih ciljeva – prijem Crne Gore u NATO. Predviđeni rast BDP-a za naredni srednjoročni period obezbijediće pretpostavke za postepeno približavanje dugoročnoj ambiciji izdvajanja za odbranu u iznosu do 2% BDP-a (uključujući i vojne penzije).

Vojska je u 2017. godini obezbijedila potreban nivo sposobnosti za uspješno izvođenje dodijeljenih misija i zadataka. Unaprijeđene operativne sposobnosti Vojske i aktivno učešće u međunarodnim misijama i operacijama, značajno su doprinijele procesu evroatlantskih integracija. U cilju dostizanja potrebnih sposobnosti Vojske, efikasno su izvršene težišne aktivnosti: reorganizacija Vojske; priprema i učešće u međunarodnim misijama i operacijama; učešće u međunarodnoj vojnoj saradnji sa težištem na međunarodnim

vježbama; realizacija Plana vojne integracije u NATO; obuka i usavršavanja; opremanje i modernizacija i unaprjeđenje životnog standarda njenih pripadnika.

Bez obzira na značajan napredak u razvoju sposobnosti, postoje izazovi koji negativno utiču na spremnost Vojske: nedostatak oklopnih borbenih vozila za pješadijske jedinice; nedostatak vojnih poligona za izvođenje vježbi taktičkih jedinica i gađanja sa oruđima većeg kalibra; viškovi vojne opreme za čije je čuvanje angažovan značajan broj pripadnika Vojske; sporo rješavanje stambenih potreba pripadnika Vojske i nepovoljna starosna struktura podoficira Vojske.

Značajan izazov u narednom periodu biće razvoj zajedničkih sposobnosti za kontrolu vazdušnog prostora i mora, sa oružanim snagama zemalja saveznica. Takođe, dostizanje vojnih sposobnosti za izvođenje zajedničkih operacija sa saveznicima zahtijeva dalje prilagođavanje administrativnih, operativnih i materijalnih kapaciteta Vojske.

Svi zadaci iz okvira normativne djelatnosti su u potpunosti izvršeni. Ministarstvo je nastavilo usklađivanje zakonske regulative, u cilju otklanjanja pravnih ograničenja za članstvo Crne Gore u NATO. U tom cilju pripremljeno je pet zakona, kojim se potvrđuje set sporazuma NATO, u cilju zaokruživanja procesa harmonizacije nacionalnog pravnog okvira sa pravnom tekovinom NATO. Tokom godine započet je rad na uspostavljanju cjelokupne bezbjednosne arhitekture. Novim izmjenama i dopunama Zakona o odbrani bliže je definisan rad na polju obavještajnih, kontraobavještajnih i bezbjednosnih poslova.

U potpunosti i kvalitetno je ostvarena funkcija inspeksijskog nadzora i unutrašnje kontrole. Izvršene su inspekcije borbene gotovosti, inspeksijski nadzor odbrambenih priprema i inspeksijski nadzor stanja zaštite na radu, zaštite životne sredine i zaštite od požara u svim skladištima ubojnih sredstava Vojske. Kod kontrolisanih jedinica nije utvrđeno odstupanje borbene gotovosti od potrebnog stepena za uspješno izvršavanje namjenskih zadataka. U toku vršenja inspeksijskog nadzora dostignutog nivoa odbrambenih priprema preduzimane su isključivo preventivne mjere. Kontrolom svih skladišnih prostora utvrđeno je da se sva ubojna sredstva pravilno uskladištavaju, nema sredstava koja se čuvaju van objekata, eksplozivne materije čuvaju se u propisanoj ambalaži i složene su prema tehničkim propisima.

Unaprijeđen je segment IT u Odjeljenju za vojno-obavještajne i bezbjednosne poslove radi zaštite, upravljanja, predaje i čuvanja podataka i informacija. Pažnja je posvećena i jačanju kadrovskih kapaciteta i standarda u cilju izgradnje moderne službe.

Unutrašnja revizija nije izvršila sve planirane aktivnosti u kvantitativnom pogledu, zbog nedostajućeg kadra. Krajem 2017. godine izvršena je popuna i osposobljavanje kadra u ovoj organizacionoj jedinici, čime su stvoreni uslovi za uspješno vršenje unutrašnje revizije u narednom periodu.

Služba za odnose sa javnošću je intenzivirala svoje aktivnosti u cilju afirmacije rada Ministarstva, Vojske i evroatlantskih integracija. Aktivnosti službe su se odnosile na ažuriranje sajta Ministarstva, saradnju sa redakcijama i novinarima, prisutnost na društvenim mrežama, izradu spota o Vojsci Crne Gore, izdavanje časopisa „Partner“ i brojne aktivnosti Ministarstva i Vojske u cilju afirmacije i približavanja vojnog poziva mladima.

ZAKLJUČAK

Težišne aktivnosti Ministarstva i Vojske bile su: realizacija aktivnosti u vezi sa prijemom Crne Gore u NATO, međunarodna saradnja u oblasti odbrane; izvršavanje misija i zadataka Vojske, pripreme za izvršavanje obaveza iz okvira punopravnog članstva, priprema i učešće Vojske u međunarodnim operacijama i misijama, osposobljavanje, opremanje i modernizacija.

Prijem Crne Gore u NATO predstavlja priznanje dostignutog nivoa reforme sistema odbrane i ostvarenje jednog od spoljnopolitičkih ciljeva Crne Gore. Saradnja sa NATO je intenzivirana u cilju dostizanja potrebnih sposobnosti za izvršavanje obaveza iz punopravnog članstva.

Međunarodna odbrambena saradnja predstavljala je snažan instrument podrške unaprijeđenju odbrambenih sposobnosti, jačanja političkih odnosa sa ključnim strateškim partnerima, unaprijeđenja regionalne saradnje, razvoju dobrosusjedskih odnosa i pronalaženja zajedničkih rješenja u cilju adekvatnog reagovanja na izazove, rizike i prijetnje po bezbjednost.

Međunarodna saradnja odvijala se multilateralno, bilateralno i u okviru realizacije sporazuma o kontroli naoružanja.

Multilateralna odbrambena saradnja odvijala se u cilju doprinosa izgradnji i očuvanju mira u svijetu, stabilizaciji regiona, kao i međusobne podrške integracijama u NATO i EU. Crna Gora je učestvovala u radu regionalnih bezbjednosnih i odbrambenih inicijativa: Proces saradnje ministara odbrane zemalja Jugoistočne Evrope (SEDM), Američko-jadranska povelja i Centar za bezbjednosnu saradnju „RACVIAC“ i BMTF - Balkanska medicinska namjenska jedinica i Inicijative za odbrambenu saradnju - DECI.

Bilateralna odbrambena saradnja, u 2017. godini, obuhvatala je ministarske posjete, konferencije, seminare, posjete stranih brodova, obuku pojedinaca i jedinica u izvođenju pomorskih operacija i protivminskih dejstava, CBRN zaštite, planinske obuke, preduputne obuke za međunarodne misije, učenje stranih jezika kao i učešće na zajedničkim vježbama.

U 2017. godini Ministarstvo odbrane Crne Gore potpisalo je 17 planova bilateralne odbrambene saradnje sa: Republikom Austrijom, Republikom Albanijom, Federacijom Bosne i Hercegovine, Republikom Bugarskom, Republikom Francuskom, Republikom Grčkom, Republikom Hrvatskom, Kraljevinom Holandije, Republikom Italijom, Republikom Makedonijom, Kraljevinom Norveške, SR Njemačkom, Poljskom, Republikom Slovenijom,

Republikom Srbijom, Republikom Turskom i Velikom Britanijom. Bilateralne konsultacije u 2017. godini održane su sa 10 država.

Učešćem na 16 međunarodnih vojnih vježbi unaprijeđene su sposobnosti komandnog i štabnog osoblja Vojske, za rad u međunarodnim komandama, primjena NATO standarda i procedura u komandovanju jedinicama. Poseban značaj međunarodnih vojnih vježbi je razvijanje povjerenja i unaprjeđenje saradnje između oružanih snaga zemalja članica NATO i zemalja regiona.

Priprema i učešće jedinica Vojske u međunarodnim misijama i operacijama, predstavljali su najznačajniju aktivnost Ministarstva i Vojske. Tokom 2017. godine, pripadnici Vojske su učestvovali u četiri međunarodne misije i operacije: „Resolute Support“ u Avganistanu, NATO vođena misija; EUNAVFOR „Atalanta“, „EUTM“ u Republici Mali i „MINURSO“, misija UN u Zapadnoj Sahari. Jedinice i pripadnici Vojske su uspješno izvršili zadatke u međunarodnim operacijama i misijama i nije bilo ugrožavanja njihove bezbjednosti.

Vojska je u 2017. godini bila angažovana i u podršci civilnim institucijama u kriznim situacijama i to u zaštiti od požara u toku ljeta i prilikom obilnih sniježnih padavina početkom 2017. godine. U toku 2017. godine, Mornarica Vojske Crne Gore je više puta učestvovala na sprječavanju izlivanja opasnih materija u more, čime je dat doprinos zaštiti životne sredine. Vojska je angažovala timove i inženjerske mašine za evakuaciju civilnih lica zavijanih u putničkom vozilu u rejonu spomenika na Radovče Polju, čišćeni su sniježni nanosi na putnom pravcu Fundine-Preoč-Kržanja-Stravče-Brskut i na lokalnim putevima u mjesnoj zajednici Krstac u opštini Nikšić. Inženjerska jedinica, kao i prethodnih godina, bila je angažovana na izgradnji i sanaciji lokalnih puteva na teritoriji Glavnog grada Podgorica i opštinama Andrijevica, Berane, Cetinje, Mojkovac i Plav.

Težište obučavanja u Vojsci, u 2017. godini, bilo je na: osposobljavanju za učešće u međunarodnim misijama i operacijama; osposobljavanju jedinica deklariranih za ocjenjivanje po NATO programu CREVAL; osposobljavanju za pružanje podrške civilnim institucijama u kriznim situacijama; osposobljavanju jedinica za pružanje podrške policiji i drugim državnim organima u slučajevima ugrožavanja nacionalne bezbjednosti terorizmom; Izučavanju stranih jezika i zajedničkom osposobljavanju i prikazivanju dostignutih sposobnosti na međunarodnim vježbama i kursevima.

Kao punopravna članica NATO Crna Gora je po prvi put dobila Paket ciljeva sposobnosti. Do sada je ostvaren značajan progres u implementaciji ciljeva sposobnosti i dostizanju potrebnog nivoa interoperabilnosti sa NATO snagama, posebno u dijelu osposobljavanja deklariranih sastava. Značajan napredak je ostvaren u planiranju odbrane, razvoju informaciono-komunikacionih tehnologija, usvajanju NATO standarda, kodifikaciji i usavršavanju stranih jezika.

U 2017. godini uništeno je ukupno 130,25 tone viškova ubojnih sredstava, čime su umanjeni su bezbjednosni rizici od viškova ubojnih sredstava. U toku 2017. godine nije vršeno uništavanje naoružanja i drugih borbenih sredstava. U toku 2017. godine nije vršena prodaja naoružanja i ubojnih sredstava.

Budžet za 2017. godinu obezbijedio je nastavak integracionih procesa, prijem, opremanje i modernizaciju jedinica Vojske i pozitivno uticao na poboljšanje standarda zaposlenih, kao i ostvarenje primarnog spoljnopolitičkog cilja – prijem Crne Gore u NATO. Predviđeni rast BDP-a za naredni srednjoročni period obezbijediće pretpostavke za uvećanje izdvajanja

predviđenih „Planom investiranja u odbranu 2018-2024“, kao i uslove za kontinuitet u procesu reformi u sistemu odbrane, što podrazumijeva i postupno približavanje dugoročnoj ambiciji izdvajanja za odbranu u iznosu do 2% BDP-a (uključujući i vojne penzije).

Ostvareni rezultati i ukupni napredak sistema odbrane predstavljaju dobru osnovu za dostizanje potrebnih sposobnosti i standarda za ostvarivanje funkcije odbrane države i izvršavanja obaveza iz okvira punopravnog članstva u NATO.

POPIS SKRAĆENICA

1. **A-5** - US - Adriatic Charter, Američko-jadranska povelja
2. **ABHO** - Atomsko-biološko-hemijska odbrana
3. **ACO** - Allied Command Operations, NATO Saveznička komanda za operacije
4. **AEMI** - Godišnja vojna informacija po Bečkom dokumentu 2011
5. **AIWG** - Accession Integration Working Group, NATO Radna grupe za pristupanje i integraciju
6. **AMISOM** - African Union Mission to Somalia, Misija Afričke Unije u Somaliji
7. **ASDE** - Air Situation Data Exchange, Razmjena podataka vazdušnog osmatranja
8. **ATALANTA** - EU misija u vodama Somalije
9. **AVPD** - Autonomus Vessel Protection Detachment, Samostalni tim za zaštitu broda
10. **BD 2011** - Bečki dokument 2011
11. **BIRN** - Balkan Investigative Reporting Network, Balkanska istraživačka mreža
12. **BMATT** - British Military Assistance Training Team, Centar za vojnu obuku u Velikoj Britaniji
13. **BMTF** - Balkan Medical Task Force, Balkanska namjenska medicinska jedinica
14. **BULCOD** - Bulgarian codification, softver koji koristi Vojska Bugarske u sistemu kodifikacije
15. **BWC** - Biological and Toxin Weapons Convention, Konvencija o biološkom oružju
16. **CCW** - Convention on Certain Conventional Weapons, Konvencija o zabrani određenih vrsta konvencionalnog naoružanja
17. **CEDC** - Central European Defence Cooperation, Odbrambena saradnja zemalja Srednje Evrope
18. **CIRT** - Crnogorski tim za sajber bezbjednost
19. **CIS** - komunikaciono-informacioni sistem

20. **CMX 2017** - Crisis Management Exercise, NATO štabna vježba „Upravljanje kriznim situacijama
21. **CoC** - Kodeks ponašanja u vojno-političkim aspektima bezbjednosti
22. **CREVAL** - Combat Readiness Evaluation, NATO program za ocjenjivanje kopnenih snaga
23. **CSDP** - The Common Security and Defence Policy, Zajednička bezbjednosna i odbrambena politika Evropske unije
24. **CWIX** - Coalition Warrior Interoperability Exercise, Vježba za interoperabilnost koalicija ratnika
25. **DECI** - Defence Cooperation Initiative, Inicijativa za odbrambenu saradnju
26. **DIB HRM** - Defence Institutional Building Human Resources Management Team, Centar za upravljanje ljudskim resursima u institucionalnoj izgradnji odbrane
27. **DUP** - Detaljni urbanistički plan
28. **ECF** - Expeditionary Capability Fund, Fond za ekspedicione sposobnosti
29. **eDMS** - Sistem za elektronsko upravljanje dokumentima
30. **EOD** - Explosive Ordnance Disposal, osposobljavanje specijalista za uklanjanje neeksplozivnih sredstava
31. **EUTM** - EU Training Mission to Mali, Misija Evropske unije u Maliju
32. **FMF** - Foreign Military Financing, Strano vojno finansiranje
33. **FMS** - Foreign Military Sales, Strane vojne prodaje
34. **GEMI** - Global exchange of military information, Globalna razmjena vojnih informacija
35. **GSOIA** - Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Sjedinjenih Američkih Država u vezi sa bezbjednosnim mjerama za zaštitu tajnih podataka
36. **HCOC** - The Hague Code of Conduct, Haški kodeks ponašanja
37. **IK mreža** - infrastrukturna mreža
38. **IKS** - informaciono-komunikacioni sistemi
39. **INA 5.5** - softver za prijem notifikacija
40. **IPCP** - Individual Partnership Cooperation Program, Individualni program za partnerstvo i saradnju
41. **ISAF** - International Security Assistance Force, Međunarodna bezbjednosna misija u Avganistanu
42. **JTAC** - Joint Terminal Attack Controller, Saveznička stanica za kontrolu napada
43. **JRSO** - Jedinstveni registar standarda odbrane
44. **KFOR** - Kosovo Force, Misija NATO na Kosovu
45. **MAG** - Multinational advisory group, Multinacionalna savjetodavna grupa RACVIAC-a

46. **MARFOR** - Marine Corps forces, Komanda Marinskog korpusa u Evropi
47. **MCLSB** - Military Committee Land Standardization Board, Bord Vojnog komiteta NATO-a za standardizaciju kopnene vojske
48. **MIMS** - Mornarički informacioni sistem
49. **MINURSO** - The United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara, Misija Ujedinjenih nacija u Zapadnoj Sahari
50. **MONDEM** - Montenegro demilitarization, Program uništavanja viškova naoružanja i municije
51. **NABS** - NATO Automated Business System, NATO automatizovan biznis sistem
52. **NATINAMDS** - NATO Integrated Air and Missile Defence System, NATO integrisani sistem vazdušne i raketne odbrane
53. **NATO** - North Atlantic Treaty Organization, Sjeverno atlantski savez
54. **NATO CIS** - Communications and Information Systems School
55. **NCAGE** - NATO Commercial and Government Entity Code, NATO komercijalni i državni entitetski kod
56. **NCIA** - NATO Communication and information agency, NATO agencija za komunikacije i informacije
57. **NCIO** - NATO Communication and information organization, NATO organizacija za komunikacije i informacije
58. **NCS** - NATO Committee for standardization, NATO Komitet za standardizaciju
59. **NDPCS** - NATO Defence Planning Capability Survey, Upitnik o planiranju odbrambenih sposobnosti
60. **NDPP** - NATO Defence planning program, NATO Proces planiranja odbrane
61. **NMCRL** - NATO Master Catalogue of References for Logistics, NATO baza podataka
62. **NSO** - NATO Standardization Office, NATO Kancelarija za standardizaciju
63. **NSPA** - NATO Support and Procurement Agency, Agencija za podršku i nabavku
64. **NSWAN** - NATO Secret Wide Area Network, NATO informaciono-komunikacioni sistem
65. **OCC** - Operational Capabilities Concept, Koncept operativnih sposobnosti
66. **ODC** - Office for defence cooperation USA, Kancelarija za odbrambenu saradnju SAD
67. **OEBS** - Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju
68. **PAPRR** - Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori
69. **PARP** - Planning and Review Process, Proces planiranja i revizije
70. **PELT** - Partnership Project for English Language Training, Program osposobljavanja u oblasti učenja engleskog jezika
71. **PKI** - Public Key Infrastructure, Ključ javne infrastrukture

72. **PMSC** - Political-Military Steering Committee on Partnership for Peace, Političko-vojni upravni komitet za mir
73. **PP** - protiv-požarno
74. **PSOTC** - Peace Support Operation Training Centre, Centar za operacije podrške miru u Butmiru
75. **PRKK** - Podregionalna konsultativna komisija OEBS-a
76. **PRONA** - Montenegrin Science Promotion Foundation, Crnogorska fondacija za promovisanje nauke
77. **PVL** - profesionalno vojno lice
78. **RACVIAC** - Centar za bezbjednosnu saradnju u R. Hrvatskoj, u blizini Zagreba
79. **RDC** - radio-relejna veza
80. **RSBUN** - Rezolucija Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1325 - Žene, mir i bezbjednost
81. **SALW** - UN Small Arms and Light Weapons, Sporazumi o malom oružju i lakom naoružanju
82. **SČV** – stacionirano čvorište veze
83. **SEDM** - South-East Europe Defense Ministerial Process, Forum za saradnju
84. **SEDM CC** - South-East Europe Defense Ministerial Process, Coordination Committee (koordinacioni komitet) ministara odbrane Jugoistočne Evrope
85. **SEDM-CC/PMSC** - Politico-Military Steering Committee - Proces za saradnju zemalja Jugoistočne Evrope u oblasti odbrane
86. **SKEV** – Softver za skladišnu evidenciju
87. **SMATSA** - Serbia and Montenegro Air Traffic Services Agency, Agencija za kontrolu vazdušnog saobraćaja Srbije i Crne Gore
88. **SNIMG 2** - Standing NATO Maritime Group 2, NATO stalna pomorska grupa 2
89. **SPKN-Dayton** - Sporazum o podregionalnoj kontroli naoružanja za mir u Bosni i Hercegovini
90. **SRG** - Stalna radna grupa OEBS-a
91. **STANAG 4569** - NATO Standardization Agreement covering the standards for the "Protection Levels for Occupants of Logistic and Light Armored Vehicles, NATO Standard za zaštitu balističkih i lako oklopnih vozila
92. **STANAG 6001** - Military English exams (nivo poznavanja engleskog jezika)
93. **SYSMAN** - softver za slanje notifikacija
94. **TIKA** - Turkish Cooperation and Coordination Agency, Agencije za međunarodnu saradnju i koordinaciju Republike Turske
95. **Ubs** - Ubojna sredstva
96. **UNDP** - U.N. Development Program, Program Ujedinjenih nacija za razvoj
97. **VDP** - vojno-diplomatsko predstavljanje

98. **VfC** - Verifikacioni centar
99. **VMC** - Vojno-medicinski centar.

PRILOZI

Prilog br. 1

PREGLED

primljenih novoprodučenih UbS u 2017. godini

Red. br.	NAZIV UBOJNOG SREDSTVA	Primljeno (kom.)
	ARTILJERIJSKA MUNICIJA	
1.	Metak 122 mm, TFG, smanjeno b/p, M78	200
	MINOBACAČKA MUNICIJA	
2.	Mina 60 mm, trenutna M73	2,000
3.	Mina 82 mm, trenutna M74	1,500
4.	Mina 120 mm, LTF M62P8	1,000

Prilog br. 2

PREGLED

uništenih ubojnih sredstava po programu "MONDEM" u 2017. godini

Red. br.	NAZIV UBOJNOG SREDSTVA	Količina (kom.)
1.	Bomba ručna M50P3 i M52P3	300
2.	Metak 30 mm TG za ABG M93	384
3.	Raketa 90 mm M79 OSA	10
4.	Metak 30 mm TOG za PA top M53/59	9.480
5.	Raketa 9M31M	5
6.	Metak 30 mm, za PAT brodski AK-230	18.362
7.	Metak 23 mm (sve vrste)	21.276
8.	Metak 76,2 mm za brodski top AK-276	1.995
9.	Mina rasprskavajuća usmjerenog dejstva, MRUD	35
10.	Paljbeni antenski uređaj	31
11.	Kapisla 9x4/1(s)	681
12.	Imitator zapaljivih borbenih sredstava IZBS M4	37
13.	Kutija dimna KD-1A	1
14.	Bomba specijalna RFB	19
15.	Imitator hemijskog udara IHU M76 sa štapinskim upaljačem	12
16.	Imitator hemijskog udara IHU M76 sa električnim upaljačem	15
17.	Šok bomba HDGR M69 njemačkog porijekla	3
18.	Kutija otrovna dimna školska M1F	4
19.	Imitator dejstva artiljerijskog oruđa IDAO M71	28
20.	Imitator nuklearnog udara INE M78	20

Prilog br. 3

PREGLED

uništenih ubojnih sredstava preko "NATO Fonda povjerenja" u 2017. godini

Red. br.	NAZIV UBOJNOG SREDSTVA	Količina (kom.)
1.	Bomba, avionska svetleća, SAB-100	252
2.	Bomba, avio fotografska, FOTAB-100-50P	1

Prilog br. 4

PREGLED

ostvarenih prihoda prodajom NVO u 2017. godini

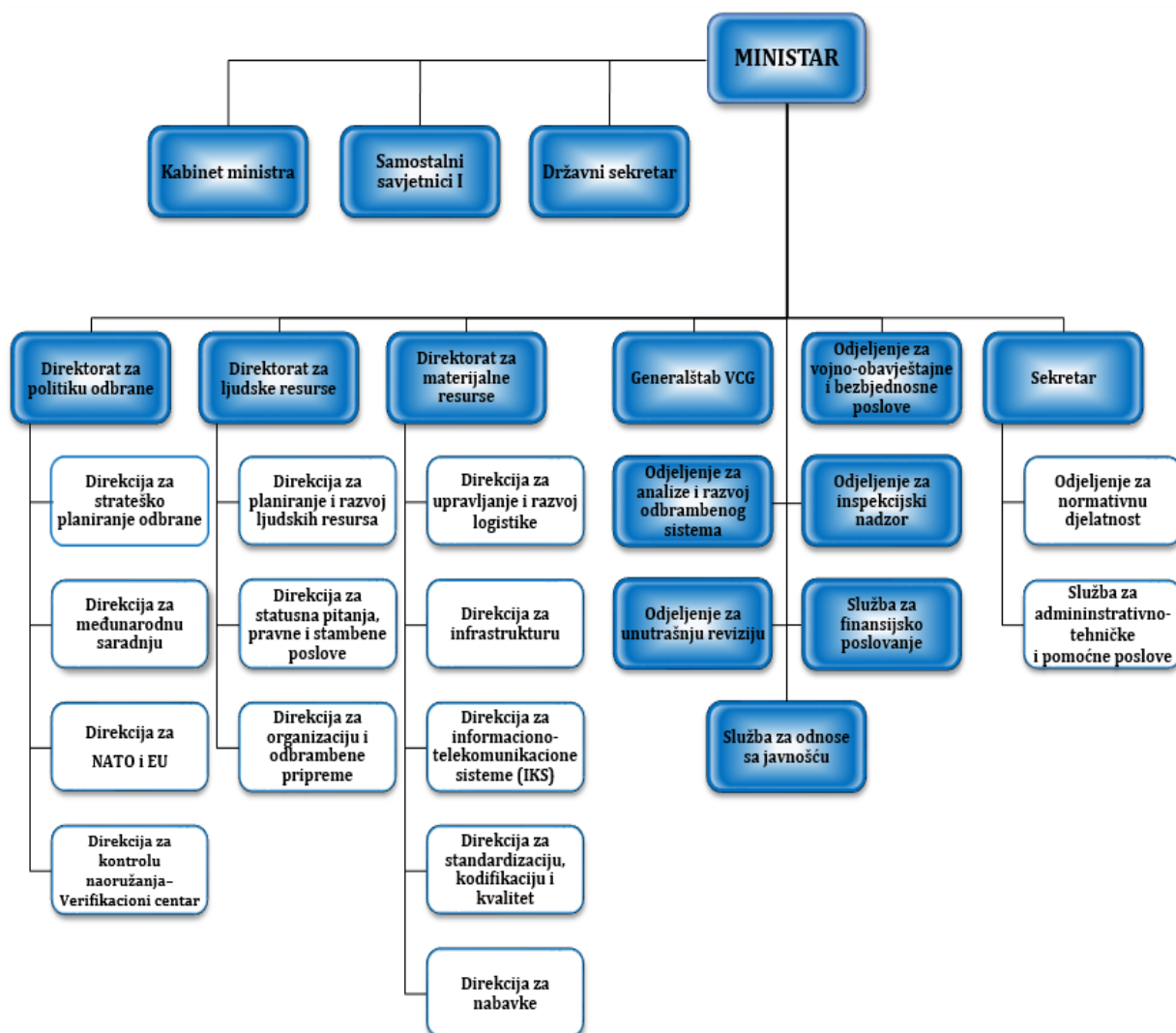
R. br.	Naziv sredstva	Prodato priv. društvu/fiz. licu	Količina (kom.)	Jed. cijena (EUR)	Cijena (EUR)	Plaćeno (EUR)	Provizija (EUR)	Napomena
1.	Boca pom.kiseon.	"Montenegro Defence Industry" Podgorica	27	2.070,00	2.070,00	1.966,50	103,50	
2.	Boca pom.kiseon.	"Montenegro Defence Industry" Podgorica	4					
3.	Kis. boca gl	"Montenegro Defence Industry" Podgorica	2					
4.	Svjećica	"Montenegro Defence Industry" Podgorica	25	2.960,00	2.960,00	2.812,00	148,00	
5.	Svjećica	"Montenegro Defence Industry" Podgorica	23					
6.	FAMOS 570 kW, tip V 12 150 P, No 070 50/10 049,0, fabr br 910 800 2B	"Migafex" Sarajevo	1	4.010,00	4.010,00	4.010,00		
7.	FAMOS 570 kW, tip V 12 150 P, No 070 50/10 049,0, fabr br 910 800 1B	"Migafex" Sarajevo	1	4.010,00	4.010,00	4.010,00		
8.	Tip motora B-539, fab. broj 22788, snaga 230 kW	Vujičić Mirko	1	2.700,00	2.700,00	54,00		Ugovorna kazna
9.	Tip motora B-556, fab. broj 19978, snaga	Džoganović Milovan	1	501,00	501,00	501,00		

IZVJEŠTAJ O RADU MINISTARSTVA ODBRANE ZA 2017. GODINU

R. br.	Naziv sredstva	Prodato priv. društvu/fiz. licu	Količina (kom.)	Jed. cijena (EUR)	Cijena (EUR)	Plaćeno (EUR)	Provizija (EUR)	Napomena
	98 kW							
10.	Tip motora B-536, fab. broj 31537, snaga 98 kW	Mandić Budimir	1	1.300,00	1.300,00	1.300,00		
11	Tip motora B-534, fab. broj 7960, snaga 80 kW	Džoganović Milovan	1	1.278,00	1.278,00	1.278,00		
12.	Tip motora B-534, fab. broj 7959, snaga 80kW	Džoganović Milovan	1	1.278,00	1.278,00	1.278,00		
13.	Tip motora B-5591, fab. broj 385462, snaga 250 kW	Krgović Lazar	1	1.301,00	1.301,00	26,02		Ugovorna kazna
14.	Rezervni dijelovi za brodski motor 68B	"Nikolas" H. Novi	1	25.797,84	25.797,84	25.797,84		
15.	Strug, tip TAP 300/2000 radna dužina 2000 mm	Krgović Lazar	1	1.101,00	1.101,00	1.101,00		
16.	Kompresor, tip 4FK 115K20, maksimalni pritisak 200 at, kapacitet 20 m ³ /min, fab.broj 53309	Krgović Lazar	1	1.501,00	1.501,00	1.501,00		
U K U P N O				49.807,84		45.635,36	251,50	

Prilog br. 5

ORGANIZACIONA STRUKTURA MINISTARSTVA ODBRANE

CRNA GORA
Direkcija za zaštitu tajnih podataka

IZVJEŠTAJ O RADU
Direkcije za zaštitu tajnih podataka za 2017.godinu

Podgorica, januar 2018 .godine

SADRŽAJ

UVOD	4
I NORMATIVNI POSLOVI	4
II DOZVOLE ZA PRISTUP TAJNIM PODACIMA	4
Dozvole za pristup tajnim podacima za fizička lica	5
Dozvole za pristup tajnim podacima za pravna lica	5
III MJERE ZAŠTITE TAJNIH PODATAKA	6
III-1 Fizičke mjere zaštite tajnih podataka	6
III-1 Informatičke mjere zaštite tajnih podataka	6
Informacioni sistem za razmjenu domaćih tajnih podataka	6
Sistem za prenos NATO tajnih podataka	6
INFOSEC	7
Obuke	7
IV NATO I EU	8
IV-1. NATO Pravni okvir za saradnju	8
Razmjena NATO tajnih podataka	8
Razmjena nacionalnih tajnih podataka sa Misijom Crne Gore pri NATO u Briselu	10
Sertifikati za pristup NATO tajnim podacima	10
NATO NOS inspekcijaska kontrola	10
IV-2. EVROPSKA UNIJA	11
Pravni okvir za saradnju	11
EU pregovori - Poglavlje 31 – Vanjska bezbjednosna i odbrambena politika	11
Razmjena EU tajnih podataka	11
V MEĐUNARODNA SARADNJA	12
Bilateralna saradnja	12
VI MEĐURESORSKA SARADNJA	14
VII SARADNJA SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA	15

VIII	OBUKE IZ OBLASTI TAJNIH PODATAKA	16
	Stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika Direkcije	16
IX	ORGANIZACIJA DIREKCIJE	16
X	INSPEKCIJSKI NADZOR	17
XI	BUDŽET I NABAVKE	18
XII	FINANSIJSKO UPRAVLJANJE I KONTORLA	19
XIII	JAVNOST RADA	20

UVOD

Izveštajem o radu Direkcije za zaštitu tajnih podataka obuhvaćen je pregled najvažnijih aktivnosti Direkcije u 2017. godini u vezi sa: izradom propisa iz oblasti tajnih podataka, izradom opštih akata Direkcije, izdavanjem dozvola za pristup tajnim podacima i NATO sertifikata za pristup NATO tajnim podacima, razmjenom tajnih podataka sa NATO i Evropskom unijom, obavezama koje proističu iz članstva u NATO, EU pregovorima za Poglavlje 31–Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, aktivnostima na polju međunarodne saradnje naročito u pogledu zaključivanja bilateralnih sporazuma o razmjeni i zaštiti tajnih podataka i neposredne bilateralne i regionalne saradnje, međuresorskom saradnjom i saradnjom sa nevladinim organizacijama, obukama iz oblasti tajnih podataka i unapređenjem sistema obuke, stručnim osposobljavanjem i usavršavanjem službenika Direkcije, unutrašnjom organizacijom Direkcije i njenim funkcionisanjem, inspekcijskim nadzorom nad sprovođenjem Zakona o tajnosti podataka i primjenom međunarodnih ugovora o razmjeni i zaštiti tajnih podataka, izvršenjem budžeta, sprovođenjem finansijskog upravljanja i kontrole i pružanja obavještenja o radu Direkcije putem sredstava javnog informisanja.

I **NORMATIVNI POSLOVI**

Nakon sticanja punopravnog članstva Crne Gore u NATO, juna 2017. godine, nastavilo se sa ispunjavanjem obaveza koje proizilaze iz članstva u ovoj organizaciji i u skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore Direkcija za zaštitu tajnih podataka je pripremila predloge zakona o potvrđivanju sporazuma iz svoje nadležnosti, i to: Predlog Zakona o potvrđivanju Sporazuma između strana Sjevernoatlantskog ugovora o saradnji vezanoj za atomske podatke s Tajnim tehničkim dodatkom sporazumu između strana Sjevernoatlantskog ugovora o saradnji vezano za atomske podatke i Povjerljivim sigurnosnim dodatkom sporazumu između strana Sjevernoatlantskog ugovora o saradnji vezano za atomske podatke, Predlog Zakona o potvrđivanju Sporazuma između strana Sjevernoatlantskog ugovora o bezbjednosti podataka i Predlog Zakona o potvrđivanju Protokola kojim se mijenja i dopunjava bezbjednosnih dodatak Sporazumu između strana Sjevernoatlantskog ugovora o saradnji vezanoj za atomske podatke. Zakoni su usvojeni u Skupštini Crne Gore u novembru 2017. godine.

U skladu sa Uredbom o bližim uslovima i načinu sprovođenja informatičkih mjera zaštite tajnih podataka i Uredbom o uslovima i načinu obezbjeđivanja kriptozastite tajnih podataka, usvojeni su sledeći propisi koji su označeni stepenom tajnosti INTERNO, i to: Pravilnik o tehničkim standardima za zaštitu od kompromitujućeg elektromagnetnog zračenja, Pravilnik o načinu pripreme i sadržaju dokumentacije za sertifikovanje komunikaciono-informacionih sistema i procesa za obradu tajnih podataka, Pravilnik o načinu i kriterijumima za izbor komunikaciono-informacionih uređaja (hardvare) i računarskih programa (software) za zaštitu tajnih podataka i Katalog komunikaciono-informacionih uređaja (hardvare) i računarskih programa (software) za zaštitu tajnih podataka.

U ovom izvještajnom periodu Direkcija je učestvovala u davanju mišljenja na predloge zakona i podzakonskih akata koje su pripremali drugi organi, kao i mišljenja na predloge memoranduma i sporazuma o saradnji koji su uključivali odredbe o razmjeni i zaštiti tajnih podataka.

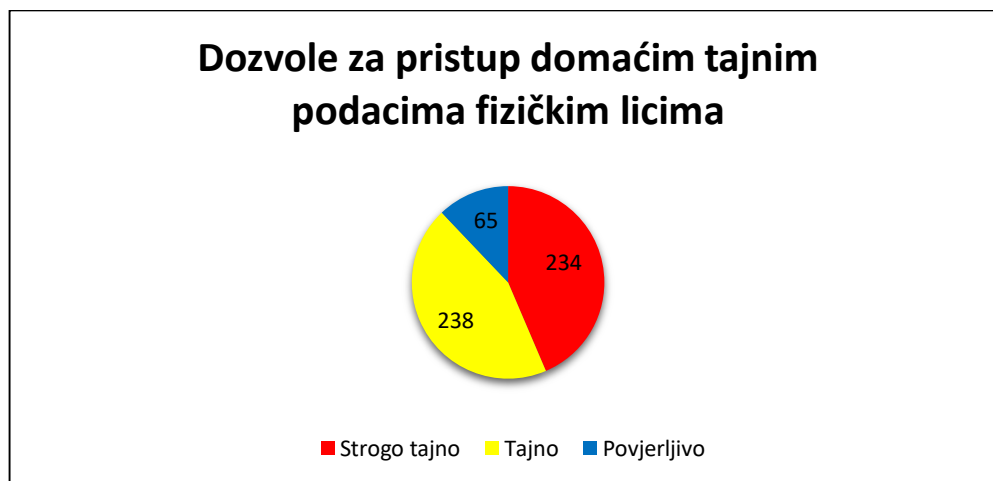
II DOZVOLE ZA PRISTUP TAJNIM PODACIMA

Dozvole za pristup tajnim podacima za fizička lica

Direkcija za zaštitu tajnih podataka, u skladu sa Zakonom, nadležna je za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima stepena tajnosti STROGO TAJNO, TAJNO i POVJERLJIVO.

U 2017. godini, izdato je ukupno 537 dozvola za pristup tajnim podacima, od čega su 373 nove dozvole a produžen je rok važenja za 164 dozvole. Za pristup tajnim podacima stepena tajnosti STROGO TAJNO izdato je 156 i produžen rok važenja za 78 dozvola. Za pristup tajnim podacima stepena tajnosti TAJNO izdate su 152 dozvole, a produžen rok važenja za 86 dozvola i za pristup tajnim podacima stepena tajnosti POVJERLJIVO izdato je 65 dozvola.

U 2017. godini, podneseno je 477 zahtjeva za izdavanje i produženje važenja dozvola za pristup tajnim podacima fizičkim licima.

Dozvole za pristup tajnim podacima za pravna lica

U 2017. godini podnesena su tri zahtjeva za izdavanje dozvole za pristup tajnim podacima pravnim licima.

III MJERE ZAŠTITE TAJNIH PODATAKA

III-1 Fizičke mjere zaštite tajnih podataka

U skladu sa propisima o tajnosti podataka, NATO i EU standardima koji regulišu oblast fizičke zaštite tajnih podataka, Direkcija za zaštitu tajnih podataka unaprijedila je mjere fizičke zaštite u Centralnom registru tajnih podataka, prostorijama u kojima je smještena Direkcija, novoj server sali i NDA prostoriji. Mjere fizičke zaštite i implementacija NATO preporuka verifikovane su od strane eksperata NATO Kancelarije za bezbjednost prilikom inspeksijske kontrole u februaru 2017. godine.

Direkcija je u 2017. godini nastavila sa pružanjem pomoći i kontrolom implementacije mjera fizičke zaštite u organima koji rade sa tajnim podacima, i to u: Ministarstvu pravde, Ministarstvu ekonomije, Agenciji za sprječavanje korupcije, Ministarstvu vanjskih poslova, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstvu odbrane i Vojski Crne Gore.

III-2 Informatičke mjere zaštite tajnih podataka

Informacioni sistem za razmjenu domaćih tajnih podataka

U sklopu prve faze projekta implementacije informacionog sistema za razmjenu domaćih tajnih podataka, uspostavljen je jedinstveni komunikaciono-informacioni sistem za razmjenu domaćih tajnih podataka između državnih organa Crne Gore do i uključujući stepen tajnosti POVJERLJIVO, koji povezuje Centralni registar Direkcije za zaštitu tajnih podataka i register tajnih podataka u Ministarstvu odbrane, Ministarstvu vanjskih poslova i Misiji Crne Gore pri NATO u Briselu. U 2017. godini stvoreni su preduslovi da se od januara 2018. godine u sklopu II faze projekta na sistem poveže i registar Agencije za nacionalnu bezbjednost, dok je u toku 2018. godine planirano i povezivanje Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore i institucija kod kojih postoji interes da razmjenjuju podatke sa državnim organima koji su korisnici ovog sistema. U toku 2017. godine nastavljene su aktivnosti u cilju unapređenja i podizanja nivoa zaštite ovog komunikaciono-informacionog sistema, uključujući realizaciju nabavke TEMPEST opreme, softverskih licenci za zaštitu podataka i nabavku sistema za pravljenje rezervnih kopija (backup).

Nabavljena je kompjuterska oprema i softverske licence za zaštitu podataka za uspostavljanje OFFLINE mreže za elektronsku obradu tajnih podataka za potrebe Direkcije.

Sistem za prenos NATO tajnih podataka - NS WAN

Direkcija za zaštitu tajnih podataka je do maja 2017. godine koordinirala pripremnim aktivnostima na uvođenju NATO SECRET WAN AREA NETWORK - NS WAN informacionog sistema za razmjenu tajnih dokumenata sa NATO, na lokacijama u Ministarstvu odbrane, Vazduhoplovnom operativnom centru VCG - VOC i Ministarstvu vanjskih poslova. Neposredno prije pristupanja Crne Gore NATO savezu početkom juna 2017. godine, Direkcija je u saradnji sa NATO NCIA sertifikovala sistem za upotrebu u Crnoj Gori, nakon čega je sistem u produkciji i na raspolaganju za korisnike u Crnoj Gori. Direkcija za zaštitu tajnih podataka odgovorna je za tehničko funkcionisanje glavnog komunikacionog čvora NS WAN

sistema (NS WAN MAIN POP), za rukovanje krypto materijalima za potrebe ovog sistema, za koordinaciju između institucija u Crnoj Gori koje su korisnici ovog sistema, kao i za saradnju sa NCIA po pitanju održavanja i uspostavljanja novih servisa za korisnike u Crnog Gori (u okviru godišnjih "Service Support Package for Montenegro" sporazuma).

INFOSEC - druge aktivnosti

Direkcija za zaštitu tajnih podataka je u okviru SAA nadležnosti (Security Accreditation Authority) delegirala predstavnika u međunarodnom BICES akreditacionom tijelu (BICES Accreditation Board) i u okviru NDA nadležnosti (National Distribution Authority) učestvovala na NDA konferenciji u USA u junu 2017. godine.

Obuka

U 2017. godini zaposleni u Direkciji za zaštitu tajnih podataka učestvovali su na obuci "NATO: Odbrana članica i doprinos međunarodnoj bezbjednosti", obuci o sajber bezbjednosti, kao i obuci Sistem menadžmenta bezbjednosti informacija i Upravljanje rizicima informacione bezbjednosti.

U organizaciji Savjeta za NATO, u oktobru 2017. godine u Crnoj Gori je održana osmodnevna vježba NATO CMX 17 (Crisis Management Exercise 2017 – CMX 17) na kojoj su učestvovali službenici Direkcije za zaštitu tajnih podataka, kao i predstavnici drugih bezbjednosnih organa Crne Gore. Tom prilikom razmijenjen je 491 tajni podatak (368 stepena tajnosti TAJNO, 82 POVJERLJIVO, 38 INTERNO i 3 neklasifikovana podatka).

U periodu od 10.10. do 12.10.2017. godine, predstavnici Direkcije bili su zastupljeni na sastanku NATO Radne grupe za pristupanje i integraciju – AIWG (Accession and Integration Working Group), kao i na sastanku Radnog tima Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore za pristupanje i integraciju u NATO. U okviru Radnog tima predstavnici Direkcije biće zaduženi za implementaciju zadataka i aktivnosti iz svoje nadležnosti.

Dva zaposlena u INFOSEC odjeljenju DZTP pohađala su seminar na temu "Sistem menadžmenta bezbjednošću informacija – ISO/IEC 27001:2013" i dobila međunarodno priznate sertifikate akreditovane kuće Exemplar Global (USA) za ISO 27001 eksterne revizore.

Takođe, dva zaposlena u INFOSEC odjeljenju dobila su sertifikate za ICT kurseve održane od strane NATO tima u saradnji sa Ministarstvom javne uprave - "Network Vulnerability Assessment and Risk Mitigation", "CEH Certified Ethical Hacker " i "Network Security Course".

IV NATO I EU

Najznačajnija dužnost Direkcije u vezi sa tajnim podacima NATO i EU je ta što Direkcija vrši poslove bezbjednosnog organa za koordinaciju i sprovođenje bezbjednosne politike NATO i EU u Crnoj Gori, u cilju obezbjeđivanja adekvatnog nivoa zaštite tajnih podataka (NSA - National Security Authority) i izdavanje NATO i EU sertifikata za pristup NATO i EU tajnim podacima koji se prosleđuju korisnicima NATO i EU tajnih podataka u Crnoj Gori.

U cilju adekvatne razmjene i zaštite NATO i EU tajnih podataka, ustanovljeni su i vode se Centralni registar NATO i EU tajnih podataka u Direkciji za zaštitu tajnih podataka i Podregistri tajnih podataka u Stalnoj misiji Crne Gore pri NATO, Stalnoj misiji Crne Gore pri EU u Briselu i Komandi združenih snaga SHAPE u Monsu.

Podregistri tajnih podataka predstavljaju prvu tačku prijema NATO i EU tajnih podataka, odakle se tajni podaci distribuiraju Centralnom registru Direkcije za potrebe državnih organa u Crnoj Gori.

Distribucija tajnih podataka iz Centralnog registra prema državnim organima, korisnicima NATO i EU tajnih podataka, vrši se u okviru registara tajnih podataka uspostavljenih u državnim organima.

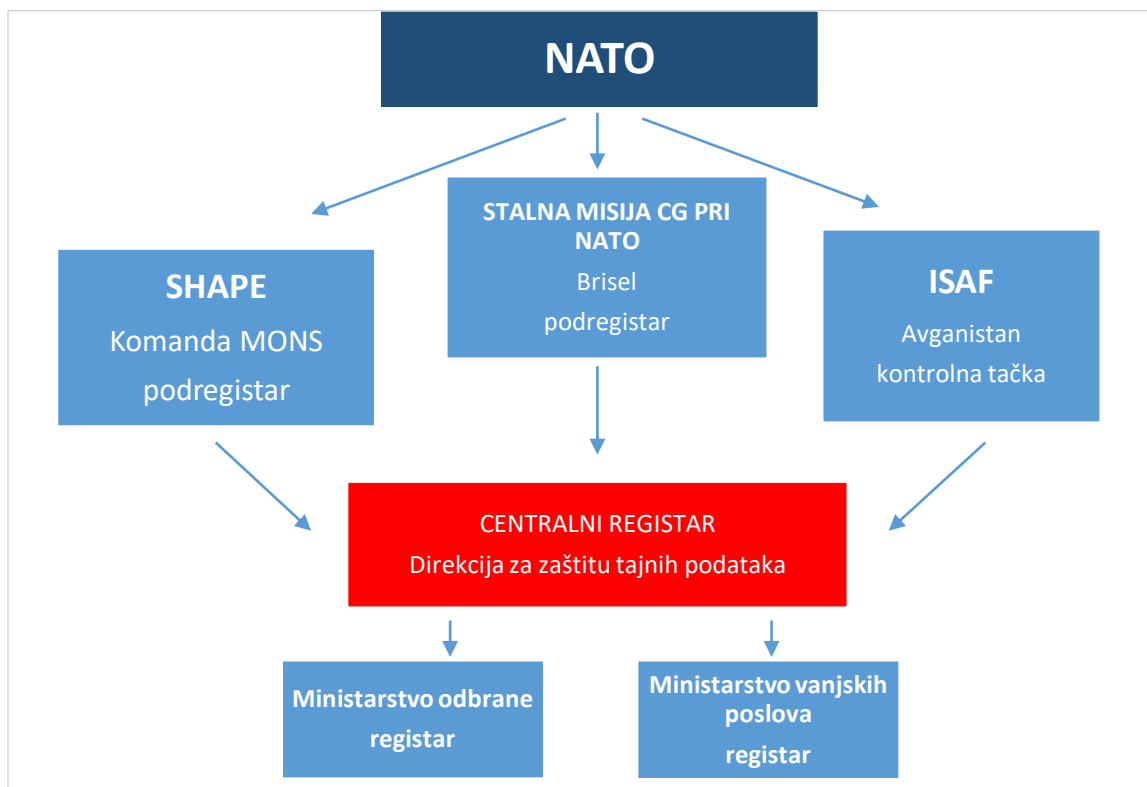
IV-1. NATO Pravni okvir za saradnju

Zakon o potvrđivanju Sporazuma između strana Sjevernoatlantskog ugovora o bezbjednosti podataka ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 012/17 od 07.12.2017), predstavlja pravni okvir za saradnju u oblasti uzajamne zaštite i čuvanja NATO tajnih podataka koji se dostavljaju Crnoj Gori i tajnih podataka koje Crna Gora dostavlja NATO-u i obezbjeđuje primjenu bezbjednosnih standarda i postupaka za razmjenu i zaštitu tajnih podataka.

Razmjena NATO tajnih podataka

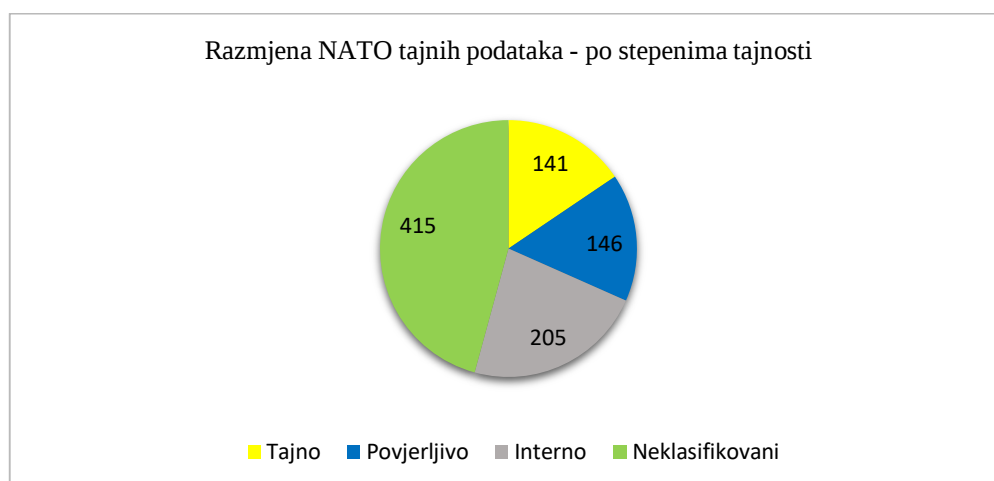
U skladu sa Sporazumom o bezbjednosti podataka, u kontinuitetu se odvija razmjena tajnih podataka sa NATO koja je otpočela nakon upućivanja prvog kontigenta crnogorskih vojnika u mirovnu misiju ISAF u Avganistanu, a kasnije u misiju "Resolute Support" u Avganistanu.

Pristupanjem Crne Gore NATO Savezu uveden je novi sistem elektronske razmjene NATO tajnih podataka NATO SECRET WAN AREA NETWORK (NS WAN) odobren od strane NATO Kancelarije za bezbjednost – NOS.

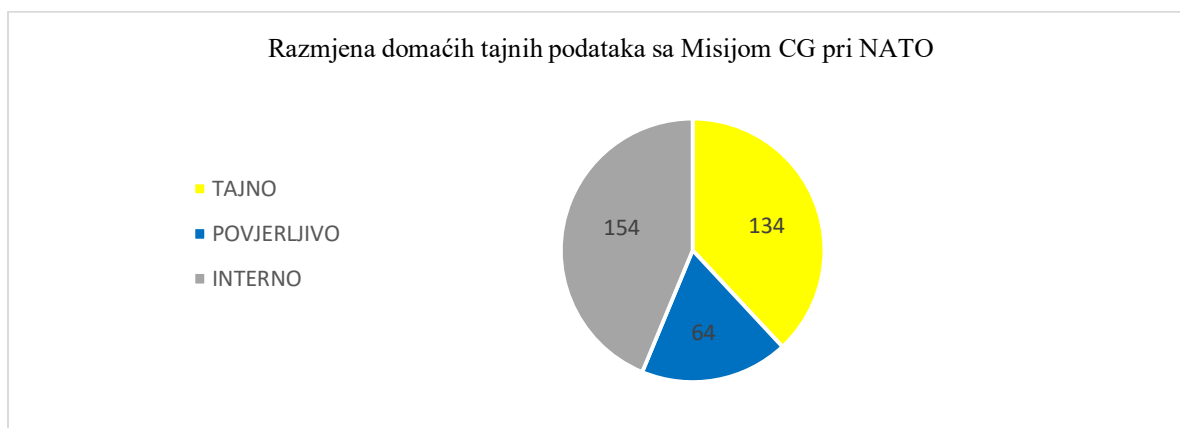
*šematski prikaz razmjene tajnih podataka sa NATO

U 2017. godini razmijenjeno je ukupno 907 NATO tajnih podataka različitih stepena tajnosti, od čega 141 stepena tajnosti **TAJNO**, 146 stepena tajnosti **POVJERLJIVO**, 205 stepena tajnosti **INTERNO** i 415 neklasifikovanih podataka.

Razmjena nacionalnih tajnih podataka sa Stalnom misijom Crne Gore pri NATO u Briselu

U 2017. godini sa Stalnom misijom Crne Gore pri NATO u Briselu razmijenjena su ukupno 352 tajna podatka različitih stepena tajnosti, od čega 134 stepena tajnosti TAJNO, 64 stepena tajnosti POVJERLJIVO i 154 stepena tajnosti INTERNO.

Sertifikati za pristup NATO tajnim podacima

Za pristup NATO tajnim podacima koji se prosleđuju Crnoj Gori, kao i za učešće na određenim NATO aktivnostima (konferencijama, sastancima, kursevima, obukama, vježbama, radionicama i sl.) na kojima se razmatraju NATO tajni podaci, neophodno je posjedovanje NATO sertifikata.

U skladu sa Sporazum o bezbjednosti informacija sa NATO, Direkcija je organ nadležan za izdavanje NATO sertifikata za pristup NATO tajnim podacima i u 2017. godini izdala je 178 stalnih NATO sertifikata.

U skladu sa preporukama NATO sačinjen je spisak pozicija na nacionalnom nivou i lica na tim pozicijama koja imaju pristup posebnoj grupi NATO tajnih podataka (NATO sensitive informations), kao i spisak ovlašćenih lica i njihovih zamjenika u Direkciji i Stalnoj misiji Crne Gore pri NATO u Briselu, ovlašćenih za prijem i dostavu NATO COSMIC/ATOMAL podataka.

NATO NOS inspekcijska kontrola

NATO tajni podaci prosljeđeni Crnoj Gori čuvaju se u Centralnom registru Direkcije, koriste u skladu sa propisanim bezbjednosnim standardima i podliježu redovnoj kontroli NATO Kancelarije za bezbjednost – NOS.

Prije sticanja punopravnog članstva u NATO (jun 2017. godine), u periodu od 20-24. februara realizovana je finalna inspekcijska kontrola od strane eksperata NATO Kancelarije za bezbjednost. Kontrolom su obuhvaćeni svi aspekti bezbjednosne organizacije i standardi za rad

sa tajnim podacima u institucijama Crne Gore, prvenstveno u Direkciji za zaštitu tajnih podataka i drugim bezbjednosnim organima koji koriste NATO tajne podatke (Ministarstvu odbrane, Ministarstvu vanjskih poslova i Agenciji za nacionalnu bezbjednost). Izvještajem o inspekcijskoj kontroli, dostavljenim u junu iste godine, prikazan je ostvareni napredak Crne Gore u oblasti tajnih podataka.

Pored kontrole od strane NATO Kancelarije za bezbjednost – NOS, NATO tajni podaci koji se dostavljaju državnim organima na korišćenje podliježu i inspekcijskoj kontroli Direkcije.

IV-2. EVROPSKA UNIJA

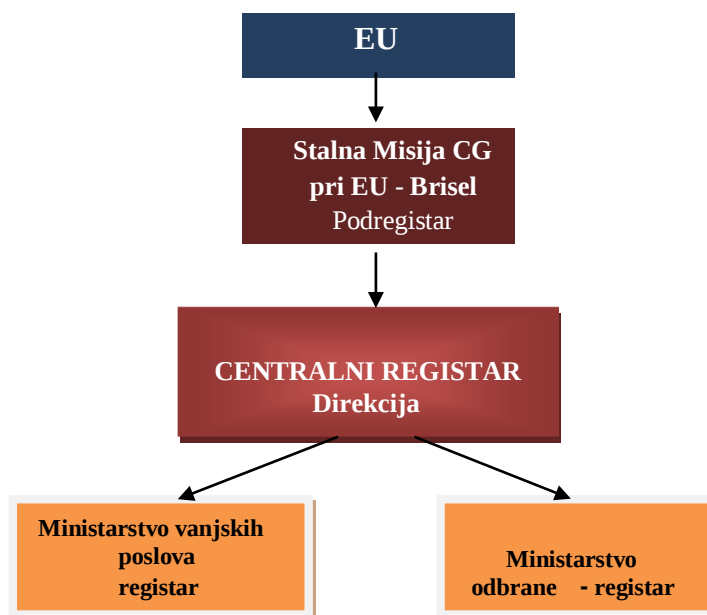
Pravni okvir za saradnju

Sporazum o bezbjednosnim procedurama za razmjenu i zaštitu tajnih podataka zaključen između Crne Gore i Evropske Unije (septembra 2010. godine) i Bezbjednosni aranžmani za implementaciju Sporazuma (iz februara 2011. godine) predstavljaju pravni okvir za saradnju u oblasti tajnih podataka i obezbjeđuju primjenu standarda prilikom razmjene i zaštite tajnih podataka iz oblasti zajedničke vanjske, bezbjednosne i odbrambene politike.

EU PREGOVORI - Poglavlje 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika

Direktor Direkcije, kao član radne grupe za Poglavlje 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, aktivno je učestvovao u radu sjednica u cilju realizacije obaveza koje proističu iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG). U 2017. godini nastavilo se sa izvještavanjem o realizaciji obaveza iz PPCG, za period 2014-2018. godine. Sve obaveze iz PPCG Direkcija je realizovala u propisanim rokovima.

Razmjena EU tajnih podataka

Tajni podaci koji su razmjenjivani sa EU odnosili su se na podatke o angažovanju pripadnika Vojske Crne Gore u pomorskoj mirovnoj operaciji "EU NAVFOR – ATALANTA" u vodama Adenskog zaliva kod obale Somalije, praćenju aktivnosti i bezbjednosti njihovog učešća u operaciji, kao i na podatke o angažovanju pripadnika Vojske Crne Gore u EUTM misiji u Republici Mali i MINURSO u Zapadnoj Sahari.

V MEĐUNARODNA SARADNJA

Bilateralna saradnja

Direkcija za zaštitu tajnih podataka ostvarivala je i koordinirala međunarodnu saradnju u oblasti razmjene i zaštite tajnih podataka i na osnovu odluka Vlade Crne Gore zaključivala međunarodne sporazume o međusobnoj razmjeni i zaštiti tajnih podataka.

Direkcija za zaštitu tajnih podataka u 2017. godini imala je vrlo intenzivnu, kako bilateralnu, tako i regionalnu saradnju, u oblasti tajnih podataka.

Aktivnosti na planu regionalne saradnje odvijale su se kroz učešće predstavnika Direkcije u okviru dvije regionalne inicijative: „6S” Regionalni sastanak direktora nacionalnih bezbjednosnih organa nadležnih za zaštitu tajnih podataka (NSA) i Regionalna konferencija NSA zemalja Jugoistočne Evrope (SEENSA).

Na petom „6S” Regionalnom sastanku direktora NSA, održanom u oktobru 2017. godine u Beogradu, predstavljeni su postignuti rezultati, razmijenjena iskustava i sagledani budući modaliteti saradnje u oblasti tajnih podataka.

U maju 2017. godine, u okviru Inicijative „6S“, predstavnici Direkcije učestvovali su na radionici Industrijska bezbjednost („6S Expert Working Group + Workshop in RACVIAC Format“ - Industrial Security), organizovanoj u Hrvatskoj, od strane Centra za saradnju u oblasti bezbjednosti - RACVIAC i Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost Republike Hrvatske.

Na sedmoj Regionalnoj konferenciji SEENSA, održanoj oktobra 2017. godine u Beogradu, istaknut je poseban značaj SEENSA formata koji se ogleda u promovisanju regionalne bezbjednosne saradnje zemalja Jugoistočne Evrope, posebno u odnosu na nove bezbjednosne izazove sa kojima se zemlje suočavaju, a koje zahtijevaju hitne odgovore.

U aprilu i oktobru 2017. godine, direktor Direkcije za zaštitu tajnih podataka učestvovao je na sjednicama NATO Komiteta za bezbjednost u Briselu, na kojima su razmatrana aktuelna pitanja iz oblasti zaštite tajnih podataka.

Direkcija za zaštitu tajnih podataka je tokom 2017. godine, pored regionalne, imala i izuzetno intenzivnu bilateralnu saradnju.

Delegacija koju su činili predstavnici Direkcije za zaštitu tajnih podataka, Ministarstva vanjskih poslova i Agencije za nacionalnu bezbjednost Crne Gore, koju je predvodio direktor Direkcije, posjetila je Nacionalni bezbjednosni organ nadležan za zaštitu tajnih podataka (NSA) Republike Francuske, u periodu od 17. do 21. aprila. Tokom aktuelne posjete, predstavnici obje zemlje upoznali su se sa sistemom zaštite tajnih podataka i otpočeli pregovore za zaključivanje bilateralnog sporazuma o razmjeni i zaštiti tajnih podataka. U junu 2017. godine realizovana je uzvratna posjeta, kojom prilikom su nastavljeni pregovori o usaglašavanju Sporazuma. U decembru 2017. godine, direktor Direkcije za zaštitu tajnih podataka i Generalni sekretar za odbranu i nacionalnu bezbjednost Republike Francuske, u prisustvu ambasadora Crne Gore u Francuskoj, potpisali su u Parizu Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Francuske o razmjeni i uzajamnoj zaštiti tajnih podataka.

U periodu od 2. do 4. novembra 2017. godine, u Ministarstvu odbrane Crne Gore realizovane su bilateralne konsultacije između Crne Gore i Sjedinjenih Američkih Država kojima su prisustvovali i predstavnici Direkcije za zaštitu tajnih podataka. Tokom konsultacija izvršena je finalizacija pregovora o tekstu Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Sjedinjenih Američkih Država u vezi sa bezbjednosnim mjerama za zaštitu tajnih podataka. Vlada Crne Gore je prihvatila navedeni Sporazum (02.11.2017. godine) i ovlastila ministra odbrane da, u ime Vlade Crne Gore, potpiše Sporazum.

Tokom 2017. godine usaglašen je i tekst Sporazuma o uzajamnoj zaštiti tajnih podataka između Vlade Crne Gore i Vlade Savezne Republike Njemačke.

Direkcija za zaštitu tajnih podataka, u okviru neposredne bilateralne saradnju, realizovala je niz bilateralnih susreta sa delegacijama drugih NSA, u cilju razmjene iskustava u oblasti tajnih podataka. U saradnji sa Ministarstvom vanjskih poslova i Uredom Vlade Republike Slovenije za zaštitu tajnih podataka, u periodu od 23. do 26. oktobra, Direkcija za zaštitu tajnih podataka je organizovala bilateralnu radionicu Crna Gora – Slovenija koja je imala za cilj pružanje bilateralne tehničke pomoći i razmjenu iskustava po pitanju funkcionisanja sistema registara za tajne podatke EU, bezbjednosne svijesti i obuka, kao i po pitanju upoznavanja sa nadležnostima Komisije Vlade Republike Slovenije za procjenu preovlađujućeg javnog interesa u odnosu na tajnost podataka.

U periodu od 8. do 10. novembra 2017. godine Direkcija za zaštitu tajnih podataka bila je domaćin delegaciji Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine - Sektora za zaštitu tajnih podataka, u cilju predstavljanja obaveza u oblasti zaštite tajnih podataka koje je Direkcija imala u procesu pristupanja Crne Gore u NATO, kao i po pitanju implementacije tih obaveza.

U cilju razmijene iskustava na području zaštite tajnih podataka realizovana je i posjeta delegacije Nacionalnog bezbjednosnog organa Republike Kosovo Direkciji za zaštitu tajnih podataka, u periodu od 2. do 4. novembra t.g.

VI MEĐURESORSKA SARADNJA

U okviru međuresorske saradnje, predstavnici Direkcije su zastupljeni u radu Nacionalnog operativnog tima za sprovođenje Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma 2015-2018. i Akcionog plana 2015-2016. godine i u Radnoj grupi za Poglavlje 31 Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika – pregovori sa EU i Interresornoj komisiji za NATO.

U izvještajnom periodu, Direkcija je sarađivala sa Generalnim sekretarijatom Vlade Crne Gore, Ministarstvom odbrane i Vojskom Crne Gore, Ministarstvom vanjskih poslova, Ministarstvom unutrašnjih poslova i Upravom policije, Ministarstvom finansija, Ministarstvom pravde, Agencijom za nacionalnu bezbjednost, Agencijom za sprječavanje korupcije, Agencijom za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, Agencijom za civilno vazduhoplovstvo, Upravom za javne nabavke, Upravom za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, Upravom za kadrove i dr. organima. Saradnja se odvijala intenzivno i najviše se odnosila na implementaciju mjera zaštite tajnih podataka neophodnih u radu sa tajnim podacima.

U okviru saradnje sa Ministarstvom odbrane, Direkcija je imala kontinuiranu saradnju sa fokusom na implementaciju Zakona o tajnosti podataka, izradu predloga zakona o potvrđivanju sporazuma, izradu opštih akata, davanje mišljenja i sugestija na sporazume u oblasti odbrane u dijelu koji se odnosi na tajne podatke, finansijske poslove i unutrašnju reviziju, izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima, učešće na sastancima i sl.

Saradnja sa Generalnim sekretarijatom Vlade Crne Gore, Vojskom Crne Gore, Ministarstvom unutrašnjih poslova, Upravom policije, Ministarstvom vanjskih poslova, Ministarstvom ekonomije, Ministarstvom pravde, Upravom za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, Agencijom za nacionalnu bezbjednost, Agencijom za sprječavanje korupcije i dr. organima, u najvećim dijelu se odvijala po pitanju implementacije propisa o tajnosti podataka i rješavanja po zahtjevima za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima.

Saradnja sa Agencijom za nacionalnu bezbjednost, Ministarstvom unutrašnjih poslova i Ministarstvom javne uprave - Upravom za kadrove odvijala se i po pitanju realizacije zajedničkih seminara o bezbjednosnoj kulturi u državnoj administraciji.

Saradnja sa Agencijom za nacionalnu bezbjednost odvijala se i po pitanju vršenja bezbjednosnih provjera za lica za koja su podneseni zahtjevi za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima, izrade bezbjednosnih procjena ugroženosti, pregleda protiv prisluškivanja, pregleda od kompromitujućeg elektromagnetnog zračenja i TEMPEST mjerenja.

Saradnja sa Ministarstvom finansija odvijala se po pitanju budžeta, davanja saglasnosti o obezbijeđenim finansijskim sredstvima za popunu radnih mjesta u Direkciji i saglasnosti na Kadrovski plan za 2018. godinu, dostavljanja izvještaja o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola u Direkciji, unutrašnje revizije i dr.

Saradnja sa Agencijom za sprječavanje korupcije odvijala se po pitanju Plana integriteta i implementacije mjera zaštite tajnih podataka.

Saradnja sa Agencijom za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama odvijala se kroz elektronsko dostavljanje podataka o rješavanju zahtjeva za slobodan pristup informacijama, zaštitu ličnih podataka, učešće na radionicama koje je organizovala Agencija u iz oblasti zaštite ličnih podataka i slobodnog pristupa informacijama.

Saradnja sa Agencijom za civilno vazduhoplovstvo odvijala se po pitanju vježbe CYBER18, koja će se održati u martu 2018. godine.

Saradnja sa Upravom za kadrove odvijala se veoma aktivno, a po pitanju realizacije obuka u oblasti tajnih podataka, stručnog usavršavanja zaposlenih u Direkciji po Programu Uprave za kadrove, davanja mišljenja na Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Direkcije, kadrovskog informacionog sistema (KIS) i ažuriranja podataka u KIS-u, dostavljanja kontrolnih izvještaja Direkcije o stanju unosa podataka u KIS i popuni radnih mjesta, izradu Kadrovskog plana, aktivnosti Mreže za ljudske resurse u okviru koje Direkcija ima svog predstavnika i dr.

Saradnja sa Upravom za javne nabavke odvijala se kroz dostavljanje Plana javnih nabavki, Izvještaja o javnim nabavkama, kao i Izvještaja o kršenju antikorupcijskih pravila i pripremi za implementaciju propisa o javnim nabavkama u dijelu objedinjavanja javnih nabavki.

Direkcija za zaštitu tajnih podataka delegirala je člana u Savjetu za informacionu bezbjednost i aktivno učestvovala u radu međuresorne radne grupe koja se bavila izradom predloga teksta "Strategije sajber bezbjednosti Crne Gore 2018-2021" i akcionim planovima za njeno sprovođenje.

Na poziv Ministarstva javne uprave predstavnici Direkcije učestvovali su na Panelu "Aktuelne prijetnje i izazovi u sajber prostoru" na 24. Festivalu informatičkih dostignuća INFOFEST 2017.

Direkcija je nastojala da na svojoj internet stranici redovno objavljuje informacije koje zahtijevaju proaktivni pristup, vodeći računa o zaštiti ličnih podataka i podataka koji su označeni stepenom tajnosti.

VII SARADNJA SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Saradnja sa nevladinim organizacijama odvijala se kroz rješavanje zahtjeva za slobodan pristup informacijama.

Predstavnik Direkcije za zaštitu tajnih podataka učestvovao je na Panelu posvećenom slobodnom pristupu informacijama, na kojem je razmatrana praktična primjena Zakona o slobodnom pristupu informacijama i njegova primjena u službi borbe protiv korupcije. Panel je organizovao NVO MANS-a i delegacije EU, a u cilju obilježavanja nedjelje antikorupcije.

VIII OBUKE IZ OBLASTI TAJNIH PODATAKA

U cilju stručnog usavršavanja državnih službenika i namještenika i unapređenja znanja iz oblasti tajnih podataka, Direkcija za zaštitu tajnih podataka je u saradnji sa Upravom za kadrove, Ministarstvom unutrašnjih poslova i Agencijom za nacionalnu bezbjednost u 2017. godini realizovala sedam seminara na temu “Bezbjednosna kultura u državnoj administraciji” i tri na temu “Primjena Zakona o tajnosti podataka i informatička zaštita tajnih podataka”.

Unaprijeđen je sistem obuke iz oblasti zaštite tajnim podacima na način što je, u okviru TAIEX instrumenata tehničke podrške, uspostavljena elektronska aplikacija za E-trening koja pruža mogućnost državnim službenicima za lakšim i savremenijim edukovanjem u ovoj oblasti. Ovaj oblik edukacije primijenjuje se na sva lica prije izdavanja dozvole za pristup tajnim podacima.

Stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika Direkcije

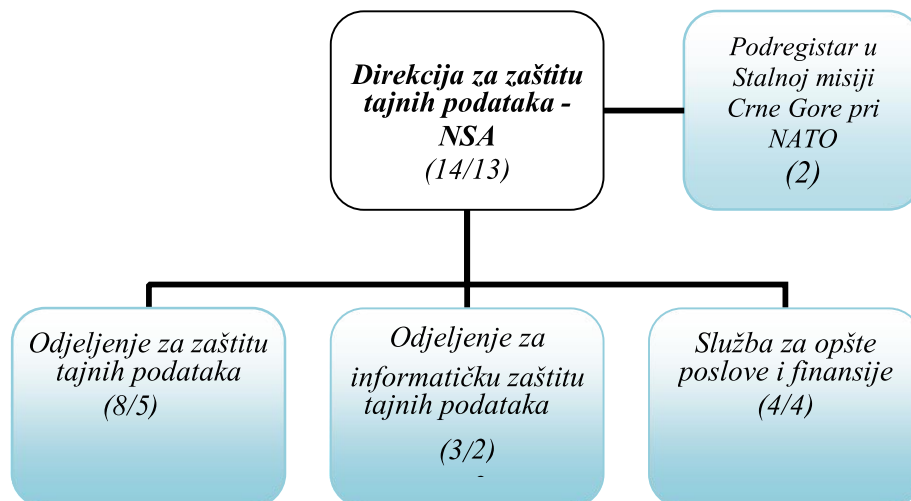
U okviru Programa stručnog usavršavanja državnih službenika i namještenika, koji realizuje Uprava za kadrove, službenici Direkcije su pohađali brojne obuke kao što su: Sajber bezbjednost kao izazov 21. vijeka, NATO: Odbrana članica i doprinos međunarodnoj bezbjednosti, Bezbjednosna kultura u državnoj administraciji, Slobodan pristup informacijama, Javne nabavke sa osvrtom na Zakon o izmjenama Zakona o javnim nabavkama, Poslovna komunikacija, Upravni postupak, Obuka za KIS, Kadrovski plan i dr.

Službenici Direkcije učestvovali su i na drugim obukama u zemlji i inostranstvu, kao što su: Sistem menadžmenta bezbjednosti informacija i Upravljanje rizicima informacione bezbjednosti (Crna Gora), Bilateralna radionica o registarskom sistemu za tajne podatke EU, bezbjednosnoj svijesti, obukama i procjeni preovlađujućeg javnog interesa u odnosu na tajne podatke (Crna Gora), RACVIAC - Radionica o industrijskoj bezbjednosti (Hrvatska), Radionica o zaštiti podataka i slobodnom pristupu informacijama (Crna Gora), Radionica o sajber bezbjednosti (Crna Gora) i dr.

IX ORGANIZACIJA DIREKCIJE

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Direkcije za zaštitu tajnih podataka organizovane su tri organizacione jedinice, i to:

1. Odjeljenje za zaštitu tajnih podataka,
2. Odjeljenje za informatičku zaštitu tajnih podataka
3. Služba za opšte poslove i finansije.

U Odjeljenju za zaštitu tajnih podataka vrše se poslovi iz osnovne djelatnosti Direkcije koji se odnose na sprovođenje mjera zaštite tajnih podataka i kontrolu primjene mjera zaštite, inspeksijski nadzor nad sprovođenjem Zakona o tajnosti podataka i primjenom međunarodnih ugovora u oblasti razmjene i zaštite tajnih podataka, izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima i NATO sertifikata za pristup NATO tajnim podacima, evidentiranje NATO i EU tajnih podataka proslijeđenih Crnoj Gori, njihovu diseminaciju i razmjenu, izradu nacrtu zakona, podzakonskih i opštih akata iz oblasti tajnih podataka i staranje o usklađenosti sa Ustavom i pravnim sistemom Crne Gore i pravnom tekovinom EU, planiranje i ostvarivanje međunarodne saradnje, naročito u pogledu zaključivanja međudržavnih bilateralnih sporazuma o razmjeni i zaštiti tajnih podataka, sprovođenje obuka iz oblasti tajnih podataka i dr.

U Odjeljenju za informatičku zaštitu tajnih podataka vrše se poslovi iz osnovne djelatnosti koji se odnose na primjenu mjera bezbjednosti za zaštitu tajnih podataka koji se primaju, obrađuju, prenose, čuvaju i arhiviraju u komunikaciono-informacionim sistemima i drugim elektronskim sistemima, od gubitka povjerljivosti, cjelovitosti ili dostupnosti.

U okviru ovog Odjeljenja ostvaruju se tri važne funkcije Direkcije koje se odnose na razmjenu i zaštitu tajnih podataka sa Sjevernoatlantskim savezom (NATO) i Evropskom unijom, i to: bezbjednost komunikacija za izbor, upravljanje i održavanje kriptografske opreme za prenos, obradu i čuvanje tajnih podataka (NCSA), bezbjednosnu akreditaciju komunikaciono-informacionih sistema i procesa u kojima se koriste tajni podaci (SAA) i upravljanje materijalima za kriptografsku zaštitu tajnih podataka (NDA).

U Službi za opšte poslove i finansije vrše se poslovi koji se odnose na izradu pojedinačnih akata iz radnog odnosa, planiranje razvoja i upravljanje ljudskim resursima, materijalno i finansijsko poslovanje, javne nabavke, saradnju sa državnim organima, saradnju sa nevladinim organizacijama, Kadrovski informacioni sistem (KIS), kancelarijsko poslovanje, dostavu NATO i EU tajnih podataka i druge administrativno-tehničke poslove.

U Direkciji za zaštitu tajnih podataka sistematizovano je ukupno 16 radnih mjesta koja su u 2017. godini bila popunjena sa 13 izvršilaca i jednim profesionalnim vojnim licem upućenim

iz Vojske Crne Gore na rad u Direkciju. Dva službenika Direkcije upućena su u Stalnu misiju Crne Gore pri NATO u Briselu, u skladu sa Sporazumom zaključenim između Ministarstva vanjskih poslova i Direkcije za zaštitu tajnih podataka. Ovi službenici su prve "kontakt tačke" u Podregistru tajnih podataka u Misiji za prijem NATO tajnih podataka i njihovu distribuciju Centralnom registru Direkcije.

Nepopunjenost Direkcije u punom kapacitetu, posebno svih radnih mjesta u Odjeljenju za informatičku zaštitu tajnih podataka i Službi za opšte poslove i finansije otežavaju rad Direkcije.

Na osnovu analize postojećih ljudskih resursa, Kadrovskim planom Direkcije za zaštitu tajnih podataka za 2018. godinu planirano je zapošljavanje jednog izvršioca, u kategoriji ekspertskog kadra, u Odjeljenju za informatičku zaštitu tajnih podataka.

X INSPEKCIJSKI NADZOR

U 2017. godini, od strane ovlašćenih službenika Direkcije, izvršena je inspekcijska kontrola u Ministarstvu odbrane i Ministarstvu vanjskih poslova po pitanju rada registara NATO tajnih podataka.

XI BUDŽET I NABVKE

Budžet

Za finansiranje Direkcije u 2017. godini odobreno je 263.431,92 € budžetskih sredstava.

Od raspoloživih sredstava u iznosu od 263.431,92€ isplaćena su sredstva u iznosu od 228.723,59 €, što iznosi 86,82%.

Nabavke

Direkcija je u skladu sa članom 38 Zakona o javnim nabavkama, 25.10.2017. godine donijela Plan javnih nabavki za 2017. godinu sa izmjenama od 27.7.2017., 30.8.2017. i 17.11.2018. godine. Planom javnih nabavki za 2017. godinu planirane su nabavke iz budžeta u iznosu od 106.208,88 eura.

Planom javnih nabavki za 2017. godinu, realizovano je ukupno 33 postupka javnih nabavki. Predmetni postupci sprovedeni su putem šopinga 3 postupka, 19 postupaka neposrednim sporazumom i 11 postupaka nabavke male vrijednosti.

Postupak	ROBE		USLUGE		Ukupno
	Br.postupaka	Ugovoreno €	Br.postupaka	Ugovoreno €	
Šoping	1	2.014,38	2	1.377,28	3.391,66
Neposredni	2	460,97	17	2.811,19	3.272,16

Male vrijednosti	3	19.573,62	8	17.035,84	36.609,46
	6	22.048,97	27	21.224,31	43.273,28

Neposrednim sporazumom realizovana su sredstva u ukupnom iznosu od 3.272,16 eura odnosno 3,72% od realizovanog budžeta za javne nabavke za 2016. godinu. Na taj način je ispoštovana zakonska odredba da ukupna godišnja vrijednost javnih nabavki primjenom neposrednog sporazuma ne može da prelazi 10% izvršenog budžeta za javne nabavke naručioca u predhodnoj godini za korisnike čiji budžet za javne nabavke iznosi do 200.000 eura.

Na osnovu člana 116b Zakona o javnim nabavkama donijet je Plan nabavki izuzetih od primjene Zakona o javnim nabavkama. Sprovedena su dva postupka ukupne procijenjene vrijednosti 36.900,00 eura i zaključena dva ugovora ukupne vrijednosti 32.789,75 eura.

XII FINANSIJSKO UPRAVLJANJE I KONTORLA

U skladu sa obavezama koje proističu iz Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, Direkcija je u dosadašnjem periodu sačinila 16 internih pravila i procedura za određene poslovne procese, a u cilju uspostavljanja i sprovođenja finansijskog upravljanja i kontrola u Direkciji, i to: Uputstvo o troškovima reprezentacije, Uputstvo za izradu zahtjeva za dodjelu budžetskih sredstava, Uputstvo za izradu internih pravila/procedura koja se primjenjuju u Direkciji, Uputstvo o upoznavanju zaposlenih sa Etičkim kodeksom, Interno pravilo za obrazovanje radne grupe ili drugog oblika rada i Aneks u vezi primjene internog pravila, Uputstvo o komunikaciji sa medijima, Pravilnik o postupku javne nabavke neposrednim sporazumom, Uputstvo o korišćenju i raspolaganju inventarom i sredstvima za rad Direkcije, Uputstvo o uslovima i načinu korišćenja i potrošnji goriva putničkih i drugih vozila u vlasništvu Direkcije i Odluku o dodjeli službenog vozila na korišćenje, Odluka o ostvarivanju prava na nadoknadu troškova za korišćenje mobilnih telefona, Pravilnik o obračunu i isplati zarada, Uputstvo o postupku zasnivanja radnog odnosa u Direkciji bez javnog oglašavanja, Uputstvo o načinu evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura.

Interna pravila i procedure sadrže opis procedure, ovlašćena lica i kontrolne mehanizme i sastavni su dio Knjige procedura za finansijsko upravljanje i kontrolu.

O sprovođenju finansijskog upravljanja i kontrole u 2016. godini, Direkcija je podnijela Godišnji izvještaj Ministarstvu finansija.

Poslovi unutrašnje revizije u Direkciji, u skladu sa Sporazumom, povjereni su Ministarstvu odbrane, odnosno Odjeljenju za unutrašnju reviziju Ministarstva. Ministarstvo odbrane podnosi Ministarstvu finansija Godišnji izvještaj o unutrašnjoj reviziji izvršenoj u Direkciji za zaštitu tajnih podataka.

XIII JAVNOST RADA

Direktor Direkcije redovno je izvještavao javnost o najznačajnijim pitanjima iz nadležnosti Direkcije za zaštitu tajnih podataka.

Direkcija je ažurno odgovarala na upućena pitanja medija.

Za potrebe javnosti rada, Direkcija je ažurirala internet stranicu, na adresi www.nsa.gov.me, na kojoj se nalaze propisi iz oblasti tajnih podataka i obrasci za njihovu primjenu, organizacija Direkcije, podaci o značajnim aktivnostima u okviru međunarodne saradnje, kao i druge informacije koje je, u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama, organ vlasti dužan da objavi na internet stranici.